

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická

Diplomová práce
Rozdělení akciové společnosti odštěpením
Zpracoval: Jakub Bílek

Plzeň 2013

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra obchodního práva

Diplomová práce

Rozdělení akciové společnosti odštěpením

Zpracoval: Jakub Bílek

Studijní program: Právo a právní věda

Obor: Právo

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Josef Holejšovský; Katedra obchodního práva

Plzeň 2013

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracoval samostatně, a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem ve vědecké práci obvyklým.

Plzeň, březen 2013

.....

Obsah

Úvod	1
1. Obecné otázky odštěpení AS	5
1.1 Prameny právní úpravy	5
1.2 Formy rozdělení	5
1.3 Charakteristika odštěpení	6
1.4 Právní účinky odštěpení	7
1.5 Důvody odštěpení	8
1.6 Obecný postup přípravy odštěpení.....	8
2. Některé předpoklady uskutečnění odštěpení AS.....	9
2.1 Dopad ZTPO	9
2.2 Přípustnost odštěpení v likvidaci	9
2.3 Přípustnost odštěpení v insolvenční	10
2.4 Souhlas orgánů veřejné moci s odštěpením	11
2.5 Zákaz odštěpení.....	12
2.6 Nucené odštěpení	12
3. Projekt odštěpení AS	13
3.1 Vyhotovení projektu odštěpení	13
3.2 Právní povaha projektu odštěpení	13
3.2.1 Smlouva.....	13
3.2.2 Jednostranný právní úkon.....	14
3.3 Forma projektu odštěpení.....	14
3.3.1 Prostá písemná forma projektu odštěpení	14
3.3.2 Projekt odštěpení ve formě notářského zápisu	15
3.4 Jazyk projektu odštěpení	15
3.5 Vztah projektu odštěpení k zakladatelským dokumentům	16
3.6 Změny projektu odštěpení.....	16
3.6.1 Obecně o změnách v projektu	16
3.6.2 Změna v projektu v důsledku změny akcionáře	17
3.7 Zrušení projektu odštěpení.....	18
3.8 Účinnost projektu odštěpení.....	19
3.9 Právní účinky projektu odštěpení sloučením	20
3.10 Náležitosti projektu odštěpení.....	20
3.10.1 Identifikační údaje	20
3.10.2 Výměnný poměr akcií	20

3.10.3	Doplatek	25
3.10.4	Rozhodný den	26
3.10.5	Údaje k právům vlastníků dluhopisů	26
3.10.6	Den vzniku práva na dividendu	28
3.10.7	Poskytované zvláštní výhody	28
3.10.8	Určení rozsahu přechodu zaměstnanců	28
3.10.9	Určení rozsahu přecházejícího majetku a závazků	28
3.10.10	Změny zakladatelských dokumentů	29
3.10.11	Povinnost doplatit emisní kurs	29
3.10.12	Vliv rozdělení na akcie dosavadních akcionářů	30
3.10.13	Určení práv vlastníků určitých cenných papírů	30
3.10.14	Určení postupu pro případ odprodeje akcií zúčastněné AS	32
3.10.15	Podmínky pro vypořádání	33
3.10.16	Obsazení dozorčí rady osobami volenými zaměstnanci	34
3.10.17	Další náležitosti projektu odštěpení sloučením	35
3.10.18	Další náležitosti projektu odštěpení se vznikem nových AS	36
3.10.19	Další náležitosti projektu odštěpením AS v likvidaci	36
4.	Změny výše základního kapitálu AS při odštěpení	37
4.1	Zvýšení základního kapitálu nástupnické AS pro akcionáře rozdělované AS z části jmění rozdělované AS	37
4.2	Zvýšení základního kapitálu nástupnické AS z vlastních zdrojů	38
4.3	Zvýšení základního kapitálu nástupnické AS pro dosavadní akcionáře nástupnické AS z části jmění rozdělované AS	39
4.4	Snížení základního kapitálu nástupnické AS snížením jmenovité hodnoty dosavadních akcií	40
4.5	Kombinované zvýšení základního kapitálu nástupnické AS	41
4.6	Kombinované zvýšení a snížení základního kapitálu nástupnické AS	41
4.7	Změny výše základního kapitálu rozdělované AS	41
4.8	Omezení výše základního kapitálu AS při odštěpení se vznikem nových AS	42
5.	Informace poskytované v souvislosti s odštěpením AS	43
5.1	Publikační povinnost	43
5.1.1	Publikace projektu	43
5.1.2	Publikace dalších informací	44
5.2	Informační povinnost vůči akcionářům	45
6.	Zápis odštěpení do obchodního rejstříku	47

6.1	Sbírka listin	49
6.2	Přílohy návrhu na zápis.....	49
6.3	Pokračování v živnostenském podnikání po odštěpení.....	51
7.	Práva akcionářů, vlastníků jiných účastnických cenných papírů a dalších osob při odštěpení AS.....	52
7.1	Právo na dorovnání	52
7.2	Právo na vypořádací podíl při ukončení účasti akcionáře.....	53
7.3	Právo na doplatek nepřiměřené kupní ceny	54
7.4	Odkup akcií na základě veřejného návrhu smlouvy	54
7.5	Právo na odkoupení akcií při podstatné změně jmění.....	56
7.6	Práva vlastníků jiných účastnických cenných papírů než akcií a osob, které se podílejí na základním kapitálu, avšak nemají k tomu cenný papír	58
7.7	Vzdání se práv a udělení souhlasu	58
7.8	Vzdání se práva na výměnu (přidělení) akcií.....	59
7.9	Práva třetích osob	60
7.9.1	Zvláštní ochrana věřitelů	60
7.9.2	Obecná ochrana věřitelů	61
7.9.3	Ochrana zástavních věřitelů	61
7.9.4	Ochrana vlastníků dluhopisů	63
8.	Schvalování odštěpení AS.....	64
8.1	Obecné otázky.....	64
8.2	Pozvánka na valnou hromadu, resp. oznámení o jejím konání.....	64
8.3	Průběh valné hromady	65
8.4	Náležitosti usnesení valné hromady.....	66
8.4.1	Náležitosti usnesení valné hromady rozdělované AS	66
8.4.2	Náležitosti usnesení valné hromady nástupnické AS.....	66
8.5	Schvalování odštěpení s nerovnoměrným výměnným poměrem	68
8.6	Schvalování odštěpení se zánikem účasti akcionáře.....	68
8.7	Hlasovací kvorum a výkon hlasovacích práv	68
8.8	Výjimky z povinnosti schválení některých odštěpení valnou hromadou	69
8.9	Rozhodnutí jediného akcionáře jako právní úkon.....	69
8.10	Notářský zápis o usnesení valné hromady	70
9.	Přezkum odštěpení AS	71
9.1	Zpráva o odštěpení	71

9.2	Přezkum odštěpení znalcem.....	72
9.2.1	Společná ustanovení pro znalce	72
9.2.2	Znalci pro přezkum	72
9.3	Přezkum odštěpení dozorčí radou	74
10.	Neplatnost odštěpení	75
10.1	Obecné otázky	75
10.2	Řízení o neplatnosti před soudem	75
11.	Odpovědnost za škodu při odštěpení AS.....	78
12.	Procesní předpisy při uplatnění práva na doplatek a na dorovnání při odštěpení AS.....	80
13.	Stanovení rozhodného dne při odštěpení AS	82
13.1	Stanovení rozhodného dne zpětně.....	83
13.2	Stanovení rozhodného dne do budoucna	84
14.	Účetní aspekty odštěpení AS.....	85
14.1	Právní úprava	85
14.2	Konečná účetní závěrka	85
14.3	Mezitímní účetní závěrka.....	86
14.4	Zahajovací rozvaha	86
14.5	Test vlastního kapitálu ze zahajovací rozvahy.....	87
14.6	Audit účetní závěrky	89
15.	Oceňování jmění při odštěpení AS.....	90
15.1	Předmět ocenění	90
15.2	Okamžik ocenění.....	91
15.3	Metody ocenění.....	91
15.4	Důsledky ocenění.....	91
15.5	Posudek znalce.....	91
15.6	Zobrazení ocenění v účetnictví	92
15.6.1	Rozhodný den navazuje na rozvahový den ocenění jmění.....	92
15.6.2	Rozhodný den nenavazuje na rozvahový den ocenění jmění.....	92
15.7	Účetní období a rozhodný den	93
Závěr.....		94
Resumé		96
Použitá literatura.....		97
1.	Knihy.....	97
2.	Odborné články	97

3.	Elektronické prameny	98
4.	Právní předpisy	99
5.	Důvodové zprávy	100
6.	Judikatura	100

Přehled použitých zkratek

Zkratky právních předpisů

InsZ	zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, ve znění pozdějších předpisů
KZ	zákon č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon), ve znění pozdějších předpisů
NotŘ	zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů
Novela	zákon č. 355/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony
ObčZ	zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
ObchZ	zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
OSŘ	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
PojZ	zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů
PřemZ	zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů
Vyhláška	vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v podvojném účetnictví, ve znění pozdějších předpisů
ZCP	zákon č. 591/1992 Sb., o cenných papírech, ve znění pozdějších předpisů
ZD	zákon č. 190/2004 Sb., o dluhopisech, ve znění pozdějších předpisů
ZKI	zákon č. 189/2004 Sb., o kolektivním investování, ve znění pozdějších předpisů
ZoB	zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů
ZOHS	zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění pozdějších předpisů
ZoRP	zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a změně některých zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů
ZoÚ	zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů
ZPKT	zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů
ZTPO	zákon č. 418/2011Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů
ZZT	zákon č. 36/1967 sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů
ŽZ	zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

Další použité zkratky

AS	akciová společnost
ČNB	Česká národní banka
Nástupnická AS	akciová společnost, která má v důsledku rozdělení odštěpením se vznikem nových akciových společností vzniknout, nebo akciová společnost již existující, na kterou má v důsledku rozdělení odštěpením sloučením přejít odštěpovaná část jmění
Odštěpení	rozdělení odštěpením, a to jak rozdělení odštěpením se vznikem nových společností, tak rozdělení odštěpením sloučením
Rozdělovaná AS	akciová společnost, z níž odštěpovaná část jmění přechází na nástupnickou akciovou společnost
Zúčastněná AS	osoba zúčastněná na odštěpení s právní formou akciové společnosti

Úvod

Tématem této diplomové práce (dále jen „práce“) je rozdělení akciové společnosti odštěpením. Rozdělení odštěpením je jednou z forem přeměn obchodních společností. Do našeho právního řádu bylo zavedeno relativně nedávno.¹ Do té doby nebylo fakticky možné obchodní společnost rozdělit tak, aby při tom nezanikla.

V současnosti, kdy je už rozdělení odštěpením v České republice etablováno, a patří mezi nejčastější způsoby přeměny, se mi jeho absence v minulosti jeví až absurdní.

Právní úprava rozdělení odštěpením je upravena v PřemZ.² S účinností od 1. 1. 2012 byl tento zákon výrazně novelizován. V rámci novelizace došlo k významným změnám, k celkové revizi zákona, k odstranění nesprávných odkazů a k dalším úpravám.³

V dnešní době, kdy ekonomika řady států přinejmenším stagnuje, a panuje finanční nestabilita, je každý efektivní nástroj umožňující restrukturalizaci ekonomických subjektů poměrně žádaný. Rozdělení odštěpením může sloužit jako takový nástroj v rukou vlastníků společnosti, která se nachází v problémech. Tito mohou nerentabilní část společnosti vyčlenit a sloučit ji se silnějším partnerem, který má dostatek kapitálu.⁴

Moderní úprava přeměn má zásadní význam, protože přispívá k efektivitě spojování nebo rozdělování obchodních společností a družstev, které tak mohou pokračovat ve své činnosti, aniž by se např. kvůli změně právní formy nebo organizační struktury musely zrušit s likvidací, a pak založit v požadované právní formě nebo struktuře znovu.⁵

Z předchozího si tvrdím dovodit, že téma této práce reflektuje současný vývoj obchodního práva v České republice i její aktuální společensko-ekonomické

¹ Odštěpení jako forma rozdělení obchodní společnosti bylo zavedeno zákonem č. 56/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Do té doby byly přeměny obchodních společností upraveny v ObchZ. Zákon byl již čtyřikrát novelizován.

² Není-li v textu práce u citovaného ustanovení uveden žádný právní předpis, jedná se o ustanovení PřemZ.

³ Podrobně o základních změnách viz DĚDIČ, Jan. Novinky v právní úpravě přeměn obchodních společností a družstev. *Obchodněprávní revue*. 2012, roč. 4, č. 1, s. 9-17, s. 9-17.

⁴ Odštěpení nemusí být ekonomicky úspěšné, pokud nástupnická AS ztratí přístup ke komplementárním a levným službám rozdělované AS, nebo když organizační náklady na vytvoření nové společnosti jsou příliš vysoké. Viz TÜBKE, Alexander. *Success factors of corporate spin-offs*. Boston: Kluwer, c2004, xvi, 256 p. ISBN 14-020-7678-9, s. 9.

⁵ DVOŘÁK, Tomáš. *Přeměny a přeshraniční přeměny obchodních společností a družstev*. Praha : Wolters Kluwer, 2013. 540 s. ISBN 978-80-7357-970-8, s. 6.

podmínky.

Prof. Dědič trefně poznamenal, že PřemZ „...neobsahuje komplexní úpravu žádné obchodní společnosti...“⁶. S tím naprosto souhlasím. Toto konstatování však nelze vykládat v negativním smyslu. Legislativně-technicky je PřemZ vystaven tak, že „(j)de vlastně o jakousi skládačku rozvrženou do několika úrovní, kterou si musí uživatel poskládat.“⁷ S těmito, opět Dědičovými slovy, souhlasím ještě více. Poukazují totiž na tu takřka fascinující stránku PřemZ, kdy se jeho uživatel až postupným skládáním zvláštního k obecnému postupně dobírá určitého uceleného obrazu.

Přeměny obchodních společností mají ještě jednu zajímavou rovinu. Snoubí se zde úprava obchodněprávní, účetní a daňová. Stejně tak se však musí skloubit síly odborníků z těchto rozličných oborů, kteří by měli na dané konkrétní přeměně doslova táhnout za jeden provaz a vzájemně si porozumět, aby se celý, poměrně složitý proces přeměny, úspěšně zdařil.

Cílem této práce je uceleně vyložit problematiku odštěpení u jedné z forem kapitálových společností – AS a postihnout jeho průběh, a to od jeho počátku, tedy od rozhodnutí o uskutečnění odštěpení, až po jeho završení zápisem tohoto odštěpení do obchodního rejstříku.

Část práce postihuje i základní účetní aspekty spojené s odštěpením AS, které nejbyťostněji souvisejí s jeho právní stránkou. Problematika daní zahrnuta není, protože by to překračovalo záběr autorových znalostí, a také by byl jistě překročen rozsah práce.

Obsahem práce dále není, ač zajímavá, problematika přeshraničního rozdělení a odštěpení evropské akciové společnosti, stejně tak jako křížové odštěpení, při kterém dochází ke změně právní formy nástupnické společnosti.

Práce je zaměřena spíše jako praktická pomůcka, než teoretické pojednání. Její uživatel (čtenář) by měl být schopen s jejím využitím a s příslušnými právními předpisy po ruce úspěšně provést odštěpení AS, popř. domoci se svých práv, která mu v důsledku odštěpení vznikla.

Vzhledem k tomuto spíše praktickému zaměření práce, se v textu hojně odkazuje na příslušná místa v právních předpisech, stejně jako na odbornou literaturu a judikaturu.

⁶ DĚDIČ, Jan. Nad zákonem o přeměnách aneb druhá „podařená“ dekodifikace obchodního zákoníku. *Právní zpravodaj* [online]. 2008, č. 7, s. 3 [cit. 2013-03-21]. Dostupné z: <http://lurl.cz/NiUZ>.

⁷ DĚDIČ, Jan, ref. 6, s. 3.

Práce je podrobně členěna do jednotlivých kapitol a subkapitol.

V úvodní kapitole se zaměřuje na obecné otázky, systematiku rozdělení AS, charakteristiku odštěpení, právní účinky odštěpení a na jeho důvody.

Některé AS nebo AS v některých situacích, musí, aby mohlo být k odštěpení vůbec přistoupeno, splnit určité povinnosti. V některých případech je odštěpení vyloučeno. 2. kapitola proto podává výklad přípustnosti odštěpení.

Projekt odštěpení je právní úkon, který musí mít určité náležitosti a formu. Jelikož je projekt odštěpení „odrazovým můstkem“ pro uskutečnění odštěpení, jsou PřemZ kladeny vysoké požadavky na jeho obsahové i formální náležitosti. Tyto jsou v textu práce, a to v kapitole 3., podrobně rozebrány a je vždy poukázáno na výjimky, kdy náležitost nemusí být splněna.

Při odštěpení může současně dojít ke změně základního kapitálu zúčastněných AS. Tady je právní úprava PřemZ méně přehledná, protože se obdobně použijí ustanovení o fúzích, na něž je odkazováno. Nicméně je to lepší, než kdyby byla tato úprava pro jednotlivé formy přeměn opisována, čímž by se zbytečně zvětšil rozsah PřemZ. Změny výše základního kapitálu při odštěpení postihuje kapitola 4.

Kapitola 6. se zabývá zápisem odštěpení do obchodního rejstříku.

Vzhledem k tomu, že odštěpení je závažným zásahem do poměrů AS, musí být jednotlivé skupiny potenciálně dotčených osob chráněny. Jedná se zejména o akcionáře a věřitele. Tito mají některá zvláštní práva, přičemž musí dodržet některé zvláštní postupy při jejich uplatnění. Kapitola 7. podává výklad této problematiky.

S právy souvisejí na druhé straně i povinnosti. Těmi jsou zejména informační povinnost AS a pak zejména majetkové povinnosti AS ve vztahu k akcionářům, kteří by v důsledku odštěpení byli zkráceni na svých majetkových právech. Tuto problematiku pojednává kapitola 5. a částečně i 7.

Práce se v kapitole 10. zabývá i následky nesplnění těchto povinností a tedy i odpovědností AS a dalších osob za škodu, která byla způsobena při odštěpení.

Aby mohlo odštěpení nabýt účinnosti, musí být nejprve schváleno příslušným orgánem. Tím je valná hromada nebo jediný akcionář. Na tato rozhodnutí PřemZ klade zvláštní požadavky. Rozhodnutí musí též obsahovat PřemZ předepsané náležitosti. O procesu schvalování rozhodnutí pojednává kapitola 8.

Kapitola 9. se zabývá přezkumem odštěpení, kapitola 10. neplatností odštěpení, kapitola 11. procesními předpisy při uplatnění práva na doplatek a dorovnání při odštěpení a kapitola 13. stanovením rozhodného dne při odštěpení.

Nakonec se práce v kapitolách 14. a 15. zabývá některými účetními aspekty v souvislosti s odštěpením. Vysvětluje základní pojmy nezbytné k pochopení této problematiky. Jedná se zejména o účetní dopady stanovení rozhodného dne, vysvětlení základních otázek oceňování jmění a charakteristiku a účel základních účetních výkazů.

1. Obecné otázky odštěpení AS

1.1 Prameny právní úpravy

Právní úprava rozdělení AS odštěpením je soustředěna především v PřemZ, který však není komplexní právní úpravou. Obchodní zákoník slouží jako subsidiární pramen v otázkách, které nelze řešit podle PřemZ (§ 1 odst. 3). V některých případech se jeho ustanovení použít nesmí.⁸ Dílčí aspekty problematiky přeměn upravují i ustanovení dalších zákonů.⁹ Účetní regulace je obsažena zejména v ZoÚ a Vyhlášce.¹⁰

Právní úprava přeměn obchodních společností je vybudována na principech univerzální sukcese a ochrany práv společníků, věřitelů a dlužníků.¹¹

Současná právní úprava vychází z německého modelu. To znamená, že PřemZ upravuje nejprve společné prvky všech přeměn a s přibývajícím čísly paragrafů se úprava stále více konkretizuje.¹²

1.2 Formy rozdělení

Rozdělení je jednou z forem přeměn obchodních společností a družstev. Jeho úprava je obsažena v třetí části PřemZ. Účastní se ho pouze obchodní společnost se sídlem na území České republiky.¹³

Zákon rozlišuje tyto formy rozdělení:

1. Rozštěpení¹⁴ a
2. Odštěpení, v jehož důsledku rozdělovaná společnost nezaniká a část jejího jmění přechází při:
 - a) odštěpení se vznikem nové nebo nových společností na jednu nebo více nově vznikajících společností,
 - b) odštěpení sloučením na jednu nebo více již existujících společností,
 - c) kombinaci forem uvedených v bodech a) a b) shora na dvě nebo více

⁸ Výčet zákazu použití ObchZ poskytuje např. Dědič v DĚDIČ, Jan a kol. *Akciové společnosti*. 7., přeprac. vyd. Praha : C. H. Beck, 2012. 697 s. ISBN 978-80-7400-404-9, s. 587.

⁹ Např. InsZ, ZoB, ZD, ZKI, ZPKT, ZTPO, ZOHS.

¹⁰ V této souvislosti je třeba zmínit i České účetní standardy, které jsou vydávány za účelem docílení souladu při používání účetních metod účetními jednotkami. Důležitý je zejména Český účetní standard pro podnikatele č. 011 – Operace s podnikem.

¹¹ DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 9 an.

¹² DĚDIČ, Jan, ref. 6, s. 3.

¹³ PřemZ upravuje i přeshraniční rozdělení, kterým se rozumí rozdělení zahraniční právnické osoby, jestliže se vnitřní poměry alespoň jedné nástupnické právnické osoby řídí nebo mají řídit právním řádem České republiky, nebo rozdělení české společnosti nebo družstva, pokud se vnitřní poměry alespoň jedné nástupnické právnické osoby budou řídit právním řádem jiného členského státu než České republiky.

¹⁴ Dále se rozštěpením nezabývám, jelikož není předmětem této práce. Ze stejných důvodů se nezabývám ani odštěpením družstev.

společností (§ 243 odst. 1).

V současnosti je odštěpení jednou z nejoblíbenějších a nejvyužívanějších forem přeměn.¹⁵

Typičnost odštěpení u AS je spatřována v následujícím: a) rozdělovaná AS se neruší ani nezaniká, b) účast akcionářů na rozdělované AS se nemění,¹⁶ a c) dochází k rozdělení jmění rozdělované AS mezi rozdělovanou AS a jednu nebo více nástupnických AS.

1.3 Charakteristika odštěpení

Forma odštěpení sloučením umožňuje naráz vyčlenit z AS část jejího jmění a zároveň toto jmění sloučit s jednou nebo více již existujícími AS. Tím se velmi šetří transakční náklady restrukturalizace.¹⁷

Odštěpením se vznikem nových AS dochází k vyčlenění části jmění rozdělované AS a k přechodu vyčleněné části jmění na jednu nebo více nově vzniklých nástupnických AS. Nově vzniklá nástupnická AS přitom není zúčastněnou AS. Jedná se o zvláštní typ založení AS.¹⁸ Právní postavení zakladatele má rozdělovaná AS.

Při kombinovaném odštěpení se jedná o formu odštěpení, při které dochází ke kombinaci odštěpení AS se vznikem nových AS a odštěpení AS sloučením. Zúčastněnými AS jsou rozdělovaná AS a již existující nástupnická AS. Vše je obdobné oběma čistým formám odštěpení.

Podle Pelikána odštěpení „...vede k podstatné modifikaci hmotných a nehmotných prvků, jež dříve tvořily personální a reálný substrát rozdělovaného subjektu: každý z právních nástupců rozdělovaného subjektu přebírá jen část těchto prvků a vstupuje také jen do části práv a povinností rozdělovaného subjektu.“¹⁹

Proces odštěpení probíhá následovně. Nejprve se musí zúčastněné AS

¹⁵ OTAVOVÁ, Milena. Rozdělení společnosti odštěpením. *Daně a právo v praxi* [online]. 2010, č. 3 [cit. 2012-12-20]. Dostupné z: <http://1url.cz/ziUP>, viz též DĚRGEL, Martin. Rozdělení společnosti. *Účetnictví v praxi*, 2009, č. 5. In: *Účetní kavárna* [online]. 16. 4. 2009 [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://1url.cz/miUS> a též ŠAFRÁNEK, Jan. Štěpím, štěpíš, štěpíme... *Bnt newsletter: Právní a daňové poradenství ve střední a východní Evropě* [online]. 2011, roč. 2011, č. 4, s. 2-3 [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://1url.cz/EiUn>.

¹⁶ Ledaže dochází k ukončení účasti akcionáře v AS, s čímž musí souhlasit všichni akcionáři.

¹⁷ DĚDIČ, Jan a kol., ref. 8, s. 600.

¹⁸ Umožnění takové transformace zákonodárcem je zcela jistě přínosné. Viz VOMÁČKOVÁ, Hana. Rozdělení odštěpením obchodní společnosti-účetní a daňová řešení. *Účetnictví v praxi*, 2006, č. 6. In: *Účetní kavárna* [online]. 1. 6. 2006 [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://1url.cz/eiUg>.

¹⁹ PELIKÁN, Robert. *Zákon o přeměnách obchodních společností a družstev: komentář*. 2. díl. Vyd. 1. Praha: Leges, 2010, 245 s. Komentátor. ISBN 978-808-7212-561, s. 98.

rozhodnout uskutečnit odštěpení, poté přezkoumají základní předpoklady pro realizaci odštěpení, následuje příprava projektu odštěpení, dochází ke kontrole obsahových náležitostí projektu odštěpení a je plněna publikační a informační povinnost spojená s odštěpením. Poté mohou být vyhotoveny příslušné zprávy a znalecké posudky a dojít ke schválení odštěpení valnou hromadou nebo jediným akcionářem, přičemž je proces odštěpení završen jeho zápisem do obchodního rejstříku.²⁰

1.4 Právní účinky odštěpení

Jednotlivé formy odštěpení se co do některých svých právních účinků liší. Účinky nastávají dnem zápisu odštěpení do obchodního rejstříku, nestanoví-li PřemZ něco jiného (§ 59 odst. 1).²¹

Pro všechny formy odštěpení jsou společné tyto právní účinky:

- a) z rozdělované AS se vyčleňuje část nebo části jejího jmění (odštěpovaná část jmění),
- b) vyčleněná část jmění rozdělované AS, včetně případných práv a povinností z pracovněprávních vztahů, přechází na nástupnickou AS (nástupnické AS), nestanoví-li zákon nebo smlouva, že v důsledku rozdělení odštěpením tato práva nebo povinnosti zanikají,
- c) akcionáři rozdělované AS se stávají i akcionáři jedné nástupnické AS nebo více nástupnických AS, a pokud se nedohodnou jinak, jejich účast na rozdělované AS zůstává zachována,²²
- d) zástavní právo k účastnickým cenným papírům rozdělované AS nezaniká, naopak se rozšiřuje o akcie (a)nebo zatímní listy nabyté na základě svých zastavených účastnických cenných papírů (§ 40 odst. 1) a
- e) každá z nástupnických AS ručí za závazky, které přešly na jinou nástupnickou AS nebo jež zůstaly rozdělované AS, a to společně a nerozdílně až do částky ocenění jmění, jež na ni mělo přejít podle

²⁰ DĚDIČ, Jan a kol. *Přeměny obchodních společností a družstev pro podnikatelskou praxi: praktická příručka pro přípravu a schvalování přeměn*. Praha : BOVA POLYGON ve spolupráci s Kocián Šolc Balaštík, advokátní kancelář a Notářskou komorou České republiky, 2012. 368 s. ISBN 978-80-7273-170-1, s. 4.

²¹ Viz HOLEJŠOVSKÝ, Josef. *Obchodní rejstřík a další rejstříky vedené soudy*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2003, xxxvi, 1041 s. Beckova edice právo a hospodářství. ISBN 80-717-9664-6, s. 390.

²² DAVIES, Paul. *Gower and Davies' principles of modern company law: a comparative and functional approach*. 8th ed. London: Sweet, 2008, cii, 1258 p. ISBN 978-042-1949-003, s. 1059.

projektu odštěpení uvedené v posudku znalce pro ocenění jmění.²³

Při odštěpení AS sloučením se mohou v důsledku zápisu do obchodního rejstříku měnit stanovy nástupnické nebo nástupnických AS.

Při odštěpení se vznikem nových AS je zákonným důsledkem zápisu do obchodního rejstříku vznik jedné nebo více nástupnických AS.

1.5 Důvody odštěpení

Lze rozlišit tři základní důvody pro odštěpení AS, kterými jsou ekonomické důvody, organizační důvody a osobní zájmy akcionářů.

Jako zásadní ekonomické důvody odštěpení můžeme rozlišit synergický efekt, daňovou optimalizaci, nákup majetku s diskontem, diverzifikaci tržního rizika, osobní motivy manažerů, získání likvidační hodnoty a záchrana podniku.²⁴

V případě, kdy je část podniku ve finančních potížích, se může ekonomicky slabší část AS odštěpit a sloučit s ekonomicky silnější AS, která poskytne dodatečný kapitál pro její záchranu nebo se využije synergického efektu. Další možností je, že se zdravá část AS vyčlení z té problémovější a založí novou AS.²⁵

Organizační důvod odštěpení může např. nastat v případě koncernu, kdy je zapotřebí, pro získání lepší orientace ve struktuře propojených společností a pro přehlednější finanční řízení, přeskupit jednotlivé AS a jejich části tak, aby výsledná struktura společností odpovídala jejich ekonomickým funkcím.

Osobními zájmy akcionářů se projeví spíše v situaci koncentrace akcionářů, kdy menší počet akcionářů drží všechny nebo velkou většinu akcií dané AS a podílejí se na jejím vedení. Nastane-li situace, že spolu tito akcionáři nechtějí dále spolupracovat, může dojít právě k odštěpení, kdy si dosavadní AS akcionáři rozdělí podle svých priorit.

1.6 Obecný postup přípravy odštěpení

Přípravu odštěpení AS lze rozčlenit do následujících fází, a to a) rozhodnutí o uskutečnění odštěpení, b) volba formy odštěpení, c) stanovení okamžiku, ke kterému se sestaví účetní závěrka, a stanovení rozhodného dne a d) vyhotovení projektu odštěpení.²⁶

²³ DĚDIČ, Jan a kol., ref. 8, s. 600.

²⁴ Jak spojit menší firmu se silnějším podnikem? Motivy vedoucí k přeměně společnosti. In: *Hospodářská komora České republiky* [online]. 1. 6. 2006 [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://1url.cz/UiU5>.

²⁵ DĚRGEL, Martin, ref. 15.

²⁶ Špatné načasování jednotlivých úkonů může zvýšit náklady rozdělované AS. Viz SKÁLOVÁ, Jana. *Účetní a daňové souvislosti přeměn obchodních společností*. Praha: Wolters Kluwer, 2012. 264 s. ISBN 978-80-7357-967-8, s. 37.

2. Některé předpoklady uskutečnění odštěpení AS

Předpokladem uskutečnění odštěpení jsou podmínky, které musí být splněny, aby k němu mohlo vůbec dojít.²⁷

2.1 Dopad ZTPO

Trestní stíhání právnických osob se vztahuje v některých ohledech i na odštěpení AS, protože upravuje přechod trestní odpovědnosti na právní nástupce a postup v případě, že je proti zúčastněné AS vedeno trestní stíhání.

Podle ZTPO přechází trestní odpovědnost právnické osoby na všechny její právní nástupce. Jestliže dojde k přechodu na více právních nástupců, soud při svém rozhodování přihlíží k tomu, v jakém rozsahu přešly výhody ze spáchaného trestného činu a v jakém rozsahu právní nástupce pokračuje v činnosti, v souvislosti s ním byl spáchán trestný čin (§ 10 odst. 1 a 2 ZTPO).

Navíc u AS, proti které bylo zahájeno trestní stíhání a do jeho pravomocného skončení, nemůže dojít k odštěpení, s výjimkou případů, kdyby důsledky byly nepřiměřené povaze spáchaného trestného činu, pak přechází trestní odpovědnost na právního nástupce.²⁸ O tom, zda AS může být odštěpena, rozhoduje na návrh v přípravném řízení soudce a v řízení před soudem předseda senátu.

AS plánující odštěpení musí neprodleně písemně oznámit státnímu zástupci a v řízení před soudem předsedovi senátu, že budou prováděny úkony směřující k její přeměně, a to předem, jinak jsou tyto úkony relativně neplatné.²⁹

To, že proti AS není vedeno trestní řízení, může tato AS osvědčit prohlášením AS nebo dotazem na rejstříkový soud, jestli nebyl vyrozuměn o zahájení trestního řízení proti zúčastněné AS dle § 30 ZTPO.

2.2 Přípustnost odštěpení v likvidaci

Aby mohlo dojít k odštěpení AS v likvidaci, musí být splněny tyto podmínky:

- a) nebylo započato s rozdělováním likvidačního zůstatku³⁰ a
- b) likvidace byla zahájena z důvodu rozhodnutí valné hromady, uplynutím

²⁷ DĚDIČ, Jan a kol., ref. 20, s. 111-117.

²⁸ Všechna pravidla se aplikují i na případ, kdy má dojít k odštěpení AS ve vykonávacím řízení.

²⁹ Pokud státní zástupce, a v řízení před soudem předseda senátu, nepodá příslušnému soudu návrh na vyslovení neplatnosti těchto úkonů, hledí se na tyto úkony jako na platné.

³⁰ Jedině pokud nebylo započato s rozdělováním likvidačního zůstatku, mohou akcionáři nebo valná hromada zrušit své rozhodnutí o zrušení AS a jejím vstupu do likvidace a tím zastavit likvidaci (§68 odst. 8 ObchZ).

doby, na kterou byla AS založena, dosažením účelu, pro který byla založena, nebo rozhodnutím soudu o zrušení AS s likvidací, jestliže soud zrušil své rozhodnutí o zrušení této AS (§ 4 odst. 1).

Úkony spojené s odštěpením AS v likvidaci zabezpečuje její představenstvo a likvidace se v tomto případě ukončuje dnem schválení odštěpení. Byla-li zahájena likvidace v důsledku rozhodnutí valné hromady a likvidátor byl jmenován soudem, může soud na návrh AS zrušit její rozhodnutí o jejím zrušení. K návrhu musí být přiložen projekt odštěpení (§ 4a odst. 2).³¹

Soud své rozhodnutí o zrušení AS zruší, pokud to AS, která se má účastnit odštěpení, navrhne a jsou kumulativně splněny tři podmínky, a to a) pominul důvod, pro který byla AS zrušena, b) nedošlo k výmazu z obchodního rejstříku a c) soudu je předložen projekt odštěpení.

V tomto případě se likvidace ukončuje nabytím právní moci zrušovacího rozhodnutí soudu (§ 4a odst. 3).

Likvidace se obnovuje³², a to a) dnem nabytí právní moci rozhodnutí o neplatnosti projektu odštěpení nebo rozhodnutí o schválení odštěpení, b) dnem, kterým uběhne 12 měsíční lhůta běžící od rozhodného dne odštěpení, jestliže v ní nebyl podán návrh na zápis odštěpení do obchodního rejstříku, c) dnem nabytí právní moci zamítavého soudního rozhodnutí o návrhu na zápis odštěpení do obchodního rejstříku, a d) dnem, v němž uplyne 3 měsíční lhůta ode dne nabytí právní moci rozhodnutí soudu, kterým odmítne návrh na zápis odštěpení do obchodního rejstříku a v této době není podán návrh na zápis téhož odštěpení znovu.

2.3 Přípustnost odštěpení v insolvenční

Podle PřemZ je odštěpení přípustné i v případě, že probíhá insolvenční řízení nebo bylo vydáno rozhodnutí o úpadku (§ 5). Podrobnosti jsou upraveny v InsZ.³³ Odštěpení se vnikem nových AS nepřipadá v insolvenčním řízení v úvahu.³⁴

³¹ Při jmenování likvidátora soudem totiž akcionáři nemohou zrušit rozhodnutí valné hromady o vstupu do likvidace.

³² Tím se předchází možnosti zneužití procesu odštěpení k ukončení likvidace.

³³ Konkrétně se jedná o § 5 a § 341 InsZ.

³⁴ Při odštěpení AS sloučením je otázkou, zda by se nástupnická AS v insolvenčním řízení mohla účastnit odštěpení. Při této formě přeměny existuje možnost dodání vnějšího kapitálu z rozdělované AS, který by přispěl k reorganizaci. Nicméně § 341 InsZ výslovně jako způsob reorganizace, co se týče přeměn, zmiňuje pouze fúzi dlužníka nebo převod jmění na společníka.

2.4 Souhlas orgánů veřejné moci s odštěpením

Při odštěpení určitých osob je nutné povolení České národní banky. Jde o tyto osoby: a) pojišťovny nebo zajišťovny,³⁵ b) banky,³⁶ c) investiční společnosti či investiční fondy³⁷ a d) obchodníky s cennými papíry a organizátory regulovaného trhu.³⁸

S odštěpením autorizované obalové společnosti je vyžadován souhlas Ministerstva životního prostředí.³⁹

Jestliže se příjemce dotace nebo návratné finanční výpomoci chce zúčastnit rozdělení jako zanikající AS, a má zájem, aby na jeho právního nástupce přešla práva a povinnosti z rozhodnutí o poskytnutí dotace nebo návratné finanční výpomoci, je povinen nejpozději šedesáti dnů přede dnem zveřejnění projektu rozdělení požádat o souhlas s přechodem práv a povinností z rozhodnutí o poskytnutí dotace nebo návratné finanční výpomoci toho, kdo mu dotaci nebo návratnou finanční výpomoc poskytl (§ 14a odst. 1 ZoRP).

To podle Dědiče za použití analogie zákona platí i v případě odštěpení, jestliže práva a povinnosti z poskytnuté dotace nebo návratné finanční výpomoci nezůstávají rozdělované AS a přecházejí na nástupnickou AS.⁴⁰

K žádosti se přiloží návrh projektu odštěpení, zejména s ohledem na to, zda i poté, co bude odštěpení uskutečněno, bude zachován účel, kvůli němuž byla dotace nebo návratná finanční výpomoc poskytnuta. V projektu odštěpení musí být určeno, na jakého právního nástupce mají práva a povinnosti, týkající se dotace, resp. návratné finanční výpomoci, přejít.

Další možností rozdělované AS je, že pokud o veřejnou podporu nemá zájem, vrátí již vyplacenou dotaci nebo návratnou finanční výpomoc nebo její část, v závislosti na době, po kterou byly plněny podmínky jejího poskytnutí, nebo na tom, do jaké míry je ohrožen její účel, a to ve lhůtě určené v rozhodnutí,

³⁵ Tyto AS mohou být odštěpeny pouze v případě, že nástupnickými AS jsou také pojišťovna nebo zajišťovna. Na vědomí musí být ČNB zaslána pozvánka na valnou hromadu, která bude rozhodovat o odštěpení (§ 122 odst. 1 PojZ).

³⁶ Viz § 16 odst. 1 písm. c) ZoB.

³⁷ Je zakázáno odštěpení s nástupnickými AS, které nejsou v případě investiční společnosti investiční společností a v případě investičního fondu investičním fondem. Účastníky řízení o povolení odštěpení je i depozitář zúčastněné AS (viz § 96 odst. 1 ZKI).

³⁸ Není přípustné, aby nástupnická AS při odštěpení obchodníka s cennými papíry nebyla obchodníkem s cennými papíry. V případě obchodníka s cennými papíry – banky, se použijí ustanovení ZoB pro odštěpení banky. Při odštěpení organizátora regulovaného trhu smí být nástupnickou AS jen organizátor regulovaného trhu (viz § 19 a § 45 odst. 1 ZPKT).

³⁹ Viz § 20 odst. 10 zákona č. 477/2001 Sb., o obalech, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁰ V důvodové zprávě k zákonu č. 465/2011 Sb., který novelizoval ZoRP, se v této souvislosti odštěpení výslovně zmiňuje. A naopak jediný druh přeměny, na kterou se ustanovení nepoužije, výslovně zmiňuje změnu právní formy. Viz DĚDIČ, Jan a kol., ref. 20, s. 39.

nejpozději však do dne podání návrhu na zápis odštěpení do obchodního rejstříku.

2.5 Zákaz odštěpení

Je zakázáno odštěpení a) centrálního depozitáře,⁴¹ b) penzijní společnosti a c) penzijního fondu.⁴²

2.6 Nucené odštěpení

Odštěpení AS může být nařízeno jako nápravné opatření Komisé EU.⁴³ Stane-li se tak, akcionáři nemají na výběr a musí odštěpení akceptovat.

Jestliže Komise EU zjistí, že odštěpení sloučením nevyhovuje stanoveným podmínkám při spojování podniků a je tedy neslučitelné se společným trhem, může nařídit, aby dotčené podniky odštěpení sloučením zrušily, nebo odprodaly nabyté akcie tak, aby byl obnoven stav existující před uskutečněním odštěpení sloučením. Pro takové závažné opatření však musí být poskytnut přiměřený časový prostor.⁴⁴

⁴¹ Viz § 106 odst. 4 ZPKT.

⁴² Viz § 64 a § 185 odst. 6 zákona č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření, ve znění pozdějších předpisů.

⁴³ Viz čl. 8 odst. 4 písm. b) nařízení Rady EU č. 139/2004, o kontrole spojování podniků.

⁴⁴ DVORÁK, Tomáš, ref. 5, s. 241 (v poznámce pod čarou).

3. Projekt odštěpení AS

Projekt odštěpení je základním dokumentem procesu odštěpení, podle kterého se odštěpení uskuteční, a který obsahuje všechny podstatné údaje týkající se odštěpení.⁴⁵

3.1 Vyhotovení projektu odštěpení

Projekt odštěpení vyhotovuj(e)í představenstv(o)a zúčastněné AS (§ 15 odst. 1). Nic však nebrání tomu, aby ho vyhotovil i někdo jiný, bude-li to v jeho zájmu nebo aby jeho vyhotovení zadala zúčastněná AS svým zaměstnancům nebo nějaké další osobě. Vzhledem ke složitosti procesu odštěpení bude spolupráce odborníků na právo, účetnictví a daně většinou i nutná.⁴⁶

3.2 Právní povaha projektu odštěpení⁴⁷

Projekt odštěpení je právní úkon zúčastněných AS.⁴⁸ Vždy je právním úkonem formálním a nominálním. Pokud při odštěpení některému akcionáři vzniká právo na peněžité plnění (např. právo na doplatek), jde o právní úkon úplatný. Při odštěpeních, u nichž je ke schválení projektu odštěpení vyžadována shoda všech akcionářů, se jedná o právní úkon konsensuální.⁴⁹

Projekt odštěpení může být buď právním úkonem jednostranným (odštěpení se vznikem nových AS), nebo vícestranným – smlouvou (odštěpení sloučením).⁵⁰

3.2.1 Smlouva

Podle Dvořáka u projektů přeměn převažuje forma vícestranného právního úkonu, tedy smlouvy, která je „...vzhledem ke svému specifickému způsobu vzniku a schvalování – smlouvou *sui generis*...“.⁵¹ Ještě k tomu dodává, že je „...třeba projekt přeměny považovat za specifický, *autonomní smluvní typ*. Nejedná se o inominátní smlouvu, nýbrž o zvláštní smlouvu pojmenovanou, upravenou v zákoně o přeměnách.“⁵²

⁴⁵ DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 27.

⁴⁶ DĚRGEL, Martin, ref. 15, viz též DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 28.

⁴⁷ Zákon o přeměnách změnil označení právního titulu přeměny. Dědič upozorňuje, že by v praxi kvůli tomu mohlo dojít k pochybnostem o právní povaze projektu přeměny. Uvádí k tomu, že se změnou označení nedošlo ke změně právní povahy titulu pro uskutečnění přeměny. Z projektu přeměny totiž vznikají práva a povinnosti i jiným než zúčastněným osobám. Viz DĚDIČ, Jan, ref. 6, s. 4.

⁴⁸ DĚDIČ, Jan a kol., ref. 20, s. 117.

⁴⁹ DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 29.

⁵⁰ DĚDIČ, Jan, ref. 6, s. 4.

⁵¹ DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 28 a též DĚDIČ, Jan a kol., ref. 20, s. 118.

⁵² DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 28.

3.2.2 Jednostranný právní úkon

Projekt odštěpení se vznikem jedné nebo více nových AS je neadresným jednostranným právním úkonem AS rozdělované odštěpením.⁵³ Jedná se o „specificky pojmenovaný“ právní úkon upravený v PřemZ.⁵⁴

3.3 Forma projektu odštěpení

Projekt odštěpení je právní úkon písemný (§ 14 odst. 1). K jeho platnosti postačuje prostá písemná forma, pokud se nejedná o situaci, kdy je vyžadována forma notářského zápisu. Není vyžadováno ani úřední ověření podpisu.⁵⁵

3.3.1 Prostá písemná forma projektu odštěpení

Písemné právní úkony musí být pro jejich platnost podepsány jednající osobou (§ 40 odst. 3 ObčZ).⁵⁶ Projekt odštěpení může podepsat pouze osoba, která je k tomu oprávněna (§ 20 odst. 1 ObčZ, § 13 ObchZ). Kdo je takovou osobou, určí stanovy. Prokurista k tomu oprávněn není, protože odštěpení není úkonem v souvislosti s provozní činností podniku. Projekt odštěpení může podepsat i zmocněnec zúčastněné AS za podmínky, že mu bude udělena zvláštní písemná plná moc.⁵⁷

Nahrazení podpisu mechanickými prostředky není v případě přeměn, a tudíž i odštěpení, obvyklé.⁵⁸ Dědič k tomu uvádí, že „(z)ákon nevyžaduje, aby u vícestranného projektu přeměny, byly podpisy účastníků na téže listině. Bude to však praktické. V této souvislosti je třeba zdůraznit, že projekt přeměny vznikne až v okamžiku, kdy si všechny zúčastněné AS vzájemně doručí jimi podepsané projekty přeměny⁵⁹ a pouze všechny takto podepsané projekty přeměny budou pak tvořit jeden projekt přeměny jako vícestranný právní úkon.“⁶⁰

Proto je nutné podepsat takový počet výtisků projektu odštěpení, kolik je účastníků odštěpení a kolik je zapotřebí pro rejstříkové řízení a pro uložení do

⁵³ DĚDIČ, Jan a kol., ref. 20, s. 117. Odlišně viz BLÁHA, Roman. Projekt přeměny podle zákona o přeměnách. *AD NOTAM: Notářský časopis*. 2009, roč. 2009, č. 1, s. 24-26. ISSN 1211-0558.

⁵⁴ DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 28.

⁵⁵ DĚDIČ, Jan a kol., ref. 20, s. 118.

⁵⁶ Osoby, které činí jménem společnosti písemné úkony, je podepisují tak, že k firmě společnosti připojí svůj podpis. Neuvedení firmy u podpisu jednající osoby však nezpůsobuje neplatnost právního úkonu (§ 66 odst. 7 ObchZ).

⁵⁷ DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 29 (v poznámce pod čarou) a DĚDIČ, Jan, ref. 3, s. 9.

⁵⁸ DĚDIČ, Jan, ref. 6, s. 4.

⁵⁹ Ke vzniku právního úkonu je nutné, aby byl doručen svému adresátovi. To nastane, jakmile se dostane do „sféry jeho dispozice“, tedy adresát má „objektivní možnost“ seznámit se s jeho obsahem. Přitom není nutné, aby se adresát s obsahem úkonu doopravdy seznámil. K tomu viz rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. 1. 2004, sp. zn. 32 Odo 442/2003 a usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 10. 2005, sp. zn. 26 Cdo 625/2005.

⁶⁰ DĚDIČ, Jan, ref. 3, s. 9.

sbírky listin. V opačném případě by byl projekt odštěpení podepsán v rozporu se zákonem, a tudíž by byl neplatný (§ 39 ObčZ a § 52 až § 58).⁶¹

3.3.2 Projekt odštěpení ve formě notářského zápisu

Projekt odštěpení musí mít v některých případech obligatorně formu notářského zápisu.

Formu notářského zápisu musí mít projekt odštěpení v případě, že PřemZ nevyžaduje schválení projektu odštěpení všemi zúčastněnými AS (§ 15 odst. 4). Taková situace nastane při odštěpení sloučením, jsou-li nástupnické AS vlastníkem všech akcií opravňujících hlasovat o projektu odštěpení, a jestliže všechny zúčastněné AS splnily povinnosti uvedené v § 306a odst. 3 a v § 33 nebo § 33a a v § 299 nebo § 299a. Potom totiž nemusí být odštěpení schváleno valnou hromadou ani jediným akcionářem žádné ze zúčastněných AS „...a to bez ohledu na to, zda bude přesto předložen ke schválení.“ (§ 306a)⁶²

Projekt odštěpení ve formě notářského zápisu je notářským zápisem o právním úkonu. Vztahují se proto na něj příslušná ustanovení NotŘ. Nad rámec NotŘ musí obsahovat prohlášení notáře o souladu projektu odštěpení s právními předpisy a zakladatelskými dokumenty zúčastněné AS, popřípadě prohlášení o tom, že v souladu není.

3.4 Jazyk projektu odštěpení

Projekt odštěpení se vyhotovuje a ukládá do sbírky listin v českém jazyce. Tam lze uložit i překlad do cizího jazyka, který nemusí být úředně ověřen v případě, že se jedná o překlad do některého z úředních jazyků členských států (§ 38k odst. 4 ObchZ). Dvořák tuto koncepci považuje za jednoduchou, ale „konceptně problematickou“, což demonstruje na příkladu zahraničního jediného akcionáře. Taková osoba, rozhodne-li se provést např. odštěpení sloučením mezi svými AS, musí nechat projekt vypracovat v českém jazyce a pro svou potřebu, aby mohla kvalifikovaně posoudit, co schvaluje, si nechat tento projekt přeložit do svého jazyka.⁶³

Tento způsob regulace na druhou stranu zvýhodňuje „...průměrného českého adresáta údajů zveřejněných ve sbírce listin obchodního rejstříku, který se takto může spolehnout na české znění zde uložené.“⁶⁴

⁶¹ DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 30.

⁶² DĚDIČ, Jan a kol., ref. 20, s. 120.

⁶³ DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 31.

⁶⁴ DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 31.

3.5 Vztah projektu odštěpení k zakladatelským dokumentům

Naprostá většina přeměn vyžaduje změnu zakladatelských dokumentů zúčastněných AS.

Změna zakladatelské smlouvy, resp. zakladatelské listiny a stanov, k nimž dochází v důsledku odštěpení, nastává na základě jejich změn obsažených v projektu odštěpení ke dni zápisu odštěpení do obchodního rejstříku. Ustanovení ObchZ se zde nepoužijí (§ 14 odst. 2). Dvořák k tomu uvádí, že „...tu neplatí ani předpisy o počtu hlasů potřebných k přijetí změny zakladatelského dokumentu, ani o osvědčení přijetí usnesení valné hromady.“⁶⁵

Ke změně zakladatelských dokumentů tak dochází zápisem odštěpení do obchodního rejstříku. Není tedy účelné, aby valná hromada schválila projekt odštěpení, jehož součástí je i změna zakladatelských dokumentů. Pak by totiž musela být učiněna další rozhodnutí o změně zakladatelských dokumentů, jejichž text by byl obsahem notářského zápisu. Dvořák správně podotýká, že takový úkon by byl nelogický, neúčelný a zcela nadbytečný.⁶⁶

V případě odštěpení se vznikem nové nebo nových AS se zakladatelská listina nástupnické AS nepořizuje, protože je nahrazena projektem odštěpení (§ 310 odst. 1). Nepoužijí se ani ustanovení ObchZ o založení AS.

3.6 Změny projektu odštěpení

3.6.1 Obecně o změnách v projektu

Projekt odštěpení lze měnit i po jeho schválení. Dvořák k tomu uvádí, že při tom musí být dodržen celý postup přípravy a schválení přeměny znovu od úplného počátku, a to z důvodu ochrany společníků nebo třetích osob.⁶⁷

V případě, že projekt odštěpení obsahuje chybu, je nutné jej opravit. I v tomto případě je nezbytné, po odstranění této chyby, projekt znovu uložit do sbírky listin obchodního rejstříku a zveřejnit nebo uveřejnit jej.

Jiná situace nastane při opravě zjevných chyb v psaní a v počtech v projektu odštěpení, které se nepovažují za změnu jeho znění [§ 15 odst. 3 písm. c)]. Tyto chyby tedy mohou být odstraněny, aniž by bylo nutné odštěpení provést znovu.

⁶⁵ DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 31 (v poznámce pod čarou).

⁶⁶ Viz usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 10. 2. 2010, sp. zn. 7 Cmo 82/2009.

⁶⁷ DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 32.

3.6.2 Změna v projektu v důsledku změny akcionáře

Změna v osobě akcionáře zúčastněné AS, který je uveden v projektu odstěpení v době do zveřejnění nebo uveřejnění projektu odstěpení, nemá právní následky a lze ji vyřešit úpravou v projektu odstěpení

Dvořák k tomu uvádí, že „...po zveřejnění nebo uveřejnění projektu přeměny se již jedná o závažnou věc...“,⁶⁸ i když se taková změna nepovažuje za změnu projektu (§ 15c odst. 1). Smyslem této úpravy je jednak umožnit pokračovat v přípravě odstěpení v situacích, které nelze ovlivnit vůlí akcionářů (např. smrt)⁶⁹, jednak ochrana před zdržováním nebo dokonce znemožněním odstěpení neustálými účelovými převody akcií, protože by se projekt odstěpení musel při každé změně znovu uveřejňovat nebo zveřejňovat. Nicméně informovanost třetích osob a ostatních akcionářů o změně v osobě akcionáře musí být zaručena.⁷⁰ Proto je zúčastněná AS povinna každou změnu v osobě akcionáře bez zbytečného odkladu poté, co se o ní dozvěděla, oznámit stejným způsobem, jakým zveřejnila nebo uveřejnila projekt odstěpení (§ 15c odst. 2).⁷¹

Přitom se jedná pouze o ty situace, kdy převodu nebo přechodu akcií nemohou ostatní akcionáři zabránit.⁷² Proto se tento zvláštní režim nepoužije za situace, kdy se vyžaduje ke změně v zúčastněné AS souhlas akcionářů nebo příslušného orgánu AS, a akcionáři nebo orgány příslušné ke schválení odstěpení ve všech zúčastněných AS nebyli o změně v osobě akcionáře informováni nejpozději při schvalování projektu odstěpení nebo neudělili souhlas se změnou v osobě akcionáře k tomu vyžadovanou většinou spolu se schválením projektu odstěpení (§ 15c odst. 3).

Zákon nebo zakladatelský dokument mohou omezit převoditelnost akcií nebo požadovat souhlas s jejich přechodem.⁷³ Je tak stanovena výjimka, kdy změnou v osobě akcionáře dochází ke změně projektu odstěpení a musí být dodržen standardní postup pro změnu projektu odstěpení.

Souhlas se změnou v osobě akcionáře lze udělit i po schválení projektu odstěpení, pokud ke změně došlo v době od schválení projektu odstěpení do jeho

⁶⁸ Může totiž jít o dobu i několika měsíců. DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 33.

⁶⁹ Do účinnosti novely PřemZ se při změně v osobě společníka musel celý proces přeměny vrátit na začátek, což v praxi působilo potíže. Viz důvodová zpráva k Novele, s. 170.

⁷⁰ DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 33.

⁷¹ Jestliže byl projekt odstěpení zveřejněn, musí být změna v osobě akcionáře také zveřejněna. Pokud byl naopak uveřejněn, musí být změna uveřejněna. Jiný postup by mohl příjemce informací plést. Viz DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 33.

⁷² Viz důvodová zpráva, ref. 69, s. 170.

⁷³ DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 33.

zápisu do obchodního rejstříku (§ 15c odst. 4).

Dle Dvořáka je smyslem tohoto ustanovení „...zamezit tomu, aby bylo zneužíváno přípravy přeměny k obcházení zákonem nebo zakladatelským dokumentem daných omezení pro převod nebo přechod podílu.“⁷⁴ Dodatečné neudělení souhlasu způsobuje neplatnost přeměny pro rozpor s § 15 odst. 3 písm. c) požadujícím shodu mezi schváleným a zveřejněným či uveřejněným projektem odštěpení.

Nastane-li změna v osobě akcionáře, mění se projekt odštěpení *ex lege* tak, že na místo dosavadního akcionáře nastupuje jeho právní nástupce. Představenstvo AS, v níž k této změně došlo, vyhotoví úplné znění projektu odštěpení a doručí jej bez zbytečného odkladu ostatním zúčastněným AS (§ 15c odst. 5).

3.7 Zrušení projektu odštěpení

Způsob zrušení projektu odštěpení se liší podle toho, zda jeho právním titulem byla smlouva nebo jednostranný právní úkon. Schválením odštěpení všemi zúčastněnými AS jsou jím všechny tyto AS a jejich akcionáři vázáni.⁷⁵

V případě projektu odštěpení povahy smluvní platí zásada, že se smlouvy mají dodržovat; odštěpení tedy nemůže být zrušeno jednostranně a lze rozhodnout o jeho zrušení jen v případě, nastala-li právní skutečnost, s níž je spojen zánik závazků z projektu odštěpení (§ 6 odst. 2).⁷⁶

Při odštěpení se vznikem nových AS má projekt odštěpení povahu jednostranného právního úkonu, což znamená, že může být opět zrušen jednostranným právním úkonem, a to stejným způsobem, jakým bylo přijato rozhodnutí o schválení odštěpení (§ 6 odst. 1).

PřemZ upravuje případy, kdy se projekt odštěpení zrušuje *ex lege*. Uvádí následující:

- a) nabytím právní moci rozhodnutí správního orgánu, jímž se souhlas s odštěpením neuděluje (§ 15a odst. 1 věta druhá),
- b) nabytím právní moci rozhodnutí soudu, jímž se zamítá návrh na zápis odštěpení do obchodního rejstříku,
- c) dnem, v němž uplyne doba dvanácti měsíců od rozhodného dne odštěpení,

⁷⁴ DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 34.

⁷⁵ DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 34.

⁷⁶ Důvodová zpráva k Novele k tomu uvádí „...např. relevantní důvod pro odstoupení od smlouvy, dohoda o zrušení závazku aj.“ Důvodová zpráva, ref. 69, s. 163.

nebyl-li v této době podán návrh na zápis do obchodního rejstříku, a
d) dnem v němž uplyne doba tří měsíců ode dne nabytí právní moci rozhodnutí soudu, kterým odmítne návrh na zápis odštěpení do obchodního rejstříku, ledaže je v této lhůtě podán návrh na zápis téhož odštěpení znovu [pro body b) až d) platí § 15b odst. 1].

Zúčastněná AS, která způsobila zrušení projektu odštěpení některým ze způsobů uvedených v bodech b) až d) shora, odpovídá za škodu, která tím vznikla (§ 15b odst. 2).

Po zápisu odštěpení do obchodního rejstříku již nelze projekt odštěpení zrušit [§ 57 odst. 1 písm. c)].⁷⁷

3.8 Účinnost projektu odštěpení

Dnem, kdy projekt odštěpení splňuje všechny náležitosti právního úkonu vyžadované PřemZ, a to jak formální, tak obsahové⁷⁸, je vyhotoven, což znamená, že vznikl a je účinný (§ 15 odst. 2).⁷⁹ Fixování tohoto dne je velmi důležité především pak kvůli běhu lhůt a z účetních hledisek (§ 5a, § 11).⁸⁰

V případě, že není vyžadováno schválení projektu odštěpení, pak toto schválení není náležitostí právního úkonu a projekt nabývá účinnosti dnem vyhotovení.⁸¹

Akcionáři v jednočlenných AS nebo valné hromady AS mohou o odštěpení rozhodovat bez jakékoli ingerence státu, ledaže zvláštní zákon výslovně takovou ingerenci státu umožní.⁸² Pokud tomu tak je, jedná se o zákonnou podmínku nabytí účinnosti projektu odštěpení.

Návrh na zápis odštěpení do obchodního rejstříku může být podán až po nabytí právní moci rozhodnutí, jímž poslední ze správních orgánů s projektem odštěpení souhlasil (§ 15a odst. 1 věta první). Dvořák poznamenává, že „(n)estano-ví-li zvláštní zákon *ad hoc* něco jiného, postačí souhlas následný, tzn. žádost o udělení souhlasu se podává až po schválení přeměny“.⁸³

V případě neudělení souhlasu pomínou právní účinky zrušení projektu

⁷⁷ Tím spíše nelze zrušit rozhodnutí o odštěpení. „Rozhodnutí o přeměně společnosti lze zrušit do vydání rozhodnutí, jímž se povoluje zápis fúze, převodu jmění, rozdělení nebo změny právní formy do obchodního rejstříku ..., souhlasí-li s tím všechny zúčastněné společnosti.“ HOLEJŠOVSKÝ, Josef, ref. 21, s. 788.

⁷⁸ DĚDIČ, Jan, ref. 3, s. 9.

⁷⁹ DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 35.

⁸⁰ DĚDIČ, Jan a kol., ref. 20, s. 109. Viz také DĚDIČ, Jan, ref. 3, s. 9.

⁸¹ DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 35.

⁸² Viz usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 12. 2002, sp. zn. 29 Odo 650/2002.

⁸³ DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 36.

odštěpení dnem, kdy bylo takové rozhodnutí orgánu veřejné moci rozhodnutím správního soudu pravomocně zrušeno (§ 15a odst. 1 in fine).⁸⁴

Konkrétní případy, kdy je účinnost projektu odštěpení podmíněna rozhodnutím správního orgánu obsahují § 338 an. InsZ,⁸⁵ § 13 ZOHS⁸⁶ a nařízení Rady EU č. 139/2004 ze dne 20. 1. 2004 o kontrole spojování podniků.⁸⁷

3.9 Právní účinky projektu odštěpení sloučením

Schválení odštěpení sloučením má dnem zápisu odštěpení do obchodního rejstříku právní účinky přistoupení akcionářů rozdělované AS k zakladatelským dokumentům a stanovám nástupnické AS, dochází-li k přidělení nových akcií v nástupnické AS a tyto osoby se dosud nestaly akcionáři této AS (§ 251). Toto výrazně po formální stránce usnadňuje postup, protože jinak by akcionáři rozdělované AS museli zvlášť schválit zakladatelské dokumenty nástupnické AS, jimiž nebyli doposud vázáni.⁸⁸

3.10 Náležitosti projektu odštěpení

3.10.1 Identifikační údaje

V projektu je třeba uvést firmu a sídlo všech zúčastněných a nových nástupnických AS a jejich právní formu a identifikační číslo [§ 250 odst. 1 písm. a)]. Notáři se tyto informace osvědčí výpisem z obchodního rejstříku u rozdělované AS a u nových AS projektem odštěpení. V projektu odštěpení nejsou vyžadována rodná čísla.⁸⁹

3.10.2 Výměnný poměr akcií

V případě odštěpení má výměnný poměr akcií jiný obsah než obvykle.

⁸⁴ Dvořák upozorňuje na ekonomickou dimenzi procesu odštěpení AS. V případě zrušení zamítavého rozhodnutí správního orgánu správním soudem, bude-li překročen limit rozhodného dne, odštěpení bude muset být připraveno celé znovu. Rozhodnutí soudu bude mít vliv na právo na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím či nesprávným úředním postupem. Viz DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 36.

⁸⁵ V případě odštěpení sloučením společnosti v insolvenčním řízení je k jeho umožnění vyžadováno schválení reorganizačního plánu insolvenčním soudem, čemuž předchází jeho přijetí věřiteli (§ 348 odst. 1 InsZ).

⁸⁶ Předchozím povolením Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže při spojování podniků je podmíněno i odštěpení sloučením, a to při překročení povolených limitů čistého obratu (§ 13 ZOHS).

⁸⁷ Nařízení Rady EU č. 139/2004 ze dne 20. 1. 2004 o kontrole spojování podniků vyžaduje v určitých případech při odštěpení sloučením souhlas Komise EU.

⁸⁸ DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 244.

⁸⁹ Jinak tomu je u návrhu na zápis odštěpení do obchodního rejstříku. Viz ČECH, Petr. Hlavní změny v obchodním zákoníku po 1. lednu 2012. In: *Právní rádce*, 2012, č. 1 [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://lurl.cz/miUf>, a dále též STEHLÍK, Ondřej. Obchodní rejstřík ve světle novely z. č. 351/2011 Sb. In: *Epravo.cz* [online]. 2. 5. 2012 [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://lurl.cz/RiUY>.

Vymezuje totiž podíly akcionářů rozdělované AS na nástupnické AS.

Projekt odštěpení musí uvést výměnný poměr akcií obsahující údaje o tom:

- a) kolik a jakých akcií a kterých nástupnických AS bude akcionáři přiděleno k jedné akcií rozdělované AS, a to s uvedením jejich podoby, druhu, formy, převoditelnosti, jmenovité hodnoty a případně údaje o jejich přijetí k obchodování na evropském regulovaném trhu, včetně podrobných pravidel postupu při jejich přidělování, jež obsahují alespoň způsob a lhůtu pro převzetí listinných akcií nástupnické AS, pokud se přidělují, popřípadě, že akcie nástupnické AS nebudou buď všem, nebo některým akcionářům rozdělované AS přidělovány s uvedením důvodu, je-li tato skutečnost známa v době vyhotovení projektu odštěpení,
- b) účast jakého akcionáře na rozdělované AS zanikne, a
- c) jak se rozdělují akcie nástupnických AS mezi akcionáře rozdělované AS a kritérium, na němž je toto rozdělení založeno [§ 250 odst. 1 písm. c) a § 290 odst. 1 písm. b)].

V některých případech projekt odštěpení nemusí obsahovat výměnný poměr akcií vůbec nebo ho obsahovat jen ve vztahu k některým akciím.⁹⁰

Otavová správně poukazuje na fakt, že zákon i u odštěpení používá pojem „výměnný poměr“, i když k výměně akcií nedochází, protože akcionářům zůstávají akcie rozdělované AS a pouze jim k nim přibývají akcie nástupnické AS nebo nástupnických AS jako náhrada za část jmění rozdělované AS, která v důsledku přeměny přešla na tyto AS.^{91,92}

Musí se rozlišovat mezi rozdělovanou a nástupnickou AS. Dvořák k tomu uvádí, že „(a)kcie nástupnické a. s. při rozdělení sloučením se obecně nemění, neboť k tomu není žádný věcný důvod. Výjimkou je pouze situace, kdy se mění výše základního kapitálu nástupnické a. s. podle § 296 přem. z.; v takovém případě se i zde použijí předpisy zákona o přeměnách o výměně nebo přidělení akcií.“⁹³

Výměnný poměr může být rovnoměrný nebo nerovnoměrný. Rovnoměrný výměnný poměr je stanoven tak, že podíl akcionářů rozdělované AS ve všech

⁹⁰ DĚDIČ, Jan a kol., ref. 20, s. 121.

⁹¹ Důvodová zpráva k Novele k tomu uvádí: „I když je tedy pojem „výměnný poměr“ ve vztahu k odštěpení nepřesný, navrhuje jej ponechat, neboť jinak by se zákon zbytečně zatěžoval dalšími ustanoveními. Tam, kde by se upravoval výměnný poměr, by se vždy muselo speciálně ještě hovořit o nových podílech při odštěpení. To nepovažujeme za rozumné řešení.“
Důvodová zpráva, ref. 69, s. 236.

⁹² OTAVOVÁ, Milena, ref. 15.

⁹³ DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 298 (v poznámce pod čarou).

nástupnických AS bude stejný, jako byl v rozdělované AS. Nerovnoměrný výměnný poměr je pak takový, kdy podíl akcionářů rozdělované AS na nástupnických AS bude různý (§ 250 odst. 2) nebo někteří akcionáři rozdělované AS nenabudou účast ve všech nástupnických AS, ale pouze v některých, ovšem za podmínky že souhrn hodnot podílů akcionářů na rozdělované AS po odštěpení s připočtením hodnot podílů, které akcionáři získají v nástupnických AS, odpovídá hodnotě podílu na rozdělované AS před odštěpením (tzv. „odštěpení k nule“⁹⁴).⁹⁵ Forma odštěpení k nule může být prakticky výhodná, např. v situaci, kdy již spolu osoby nechtějí podnikat.⁹⁶

U nerovnoměrného výměnného poměru akcií je bráněno vytěsnění akcionářů, např. do zadlužené nástupnické AS, požadavkem na jednomyslné schválení rozhodnutí všemi akcionáři rozdělované AS.⁹⁷

Hodnota nově přidělovaných akcií musí být přiměřená reálné hodnotě akcií akcionáře v rozdělované AS.⁹⁸ Akcionáři se podle Dvořáka „...nemá svévolně nebo bezdůvodně měnit hodnota jeho majetku.“⁹⁹

Výměnný poměr akcií musí být dále vhodný a odůvodněný (§ 250 odst. 3).

PřemZ speciálně neupravuje postup přidělování akcií při odštěpení. Z toho lze dovodit¹⁰⁰, že pro přidělení akcií se použije postup jako při jejich výměně, až na to, že: a) se nepoužijí ustanovení o prohlášení akcií, které nebyly odevzdány k výměně, za neplatné, a b) osoby, kterým mají být listinné akcie přiděleny, nebudou vyzývány nástupnickou AS k jejich výměně, ale k jejich přidělení.

Počátek běhu lhůty pro předání nových akcií nemůže předcházet dni zápisu odštěpení do obchodního rejstříku (§ 290 odst. 2).

V případě, že rozdělovaná AS ještě akcionářům, kteří již úplně splatili emisní kurs, nevyměnila zatímní listy za akcie, přidělují se akcie nástupnické AS podle počtu akcií, které zatímní list nahrazuje. Ovšem pokud emisní kurs splacen

⁹⁴ RADA, Ivan a RECHBERGER, Thomas. Nová právní úprava přeměn obchodních společností. In: *Rada & Partner* [online]. 23. 7. 2008 [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.radapartner.cz/clanky/07.pdf>.

⁹⁵ DĚDIČ, Jan, ref. 6, s. 14 a též DĚDIČ, Jan a kol., ref. 8, s. 699. Lze souhlasit s Dědičem, když zde uvádí, že projekt odštěpení může stanovit, že akcionáři rozdělované AS nebo někteří z nich se stanou akcionáři jen jedné nebo některých nástupnických AS a jejich členství v ostatních nástupnických AS nevznikne (§ 248). Podle Dědiče zde jde o zvláštní případ rozdělení s nerovnoměrným výměnným poměrem, i když to zákon výslovně nestanoví, a mají se zde aplikovat všechna pravidla pro rozdělení s nerovnoměrným výměnným poměrem.

⁹⁶ RADA, Ivan a RECHBERGER, Thomas, ref. 94.

⁹⁷ OTAVOVÁ, Milena, ref. 15.

⁹⁸ Reálná hodnota výměnného poměru je taková hodnota, která je přiměřená tržní hodnotě nebo ocenění učiněnému kvalifikovaným odhadem nebo posudkem znalce (§ 70 odst. 2).

⁹⁹ DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 242.

¹⁰⁰ DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 176.

nebyl, bude přidělen pouze zatímní list nahrazující akcie v nástupnické AS (§ 39). Výměna zatímního listu za akcie proběhne standardně po splacení emisního kursu akcií rozdělované AS.

Průběh postupu výměny (přidělení) akcií záleží na tom, jaké akcie se vyměňují. Mohou nastat čtyři varianty, a to, že dojde k výměně (přidělení) a) listinných akcií za listinné akcie, b) zaknihovaných akcií za zaknihované akcie, c) listinných akcií za zaknihované akcie a d) zaknihovaných akcií za listinné akcie.

3.10.2.1 Výměna listinných akcií za listinné

Výměna listinných akcií za listinné, tj. akcií stejné podoby, se provede ve lhůtě dvou měsíců ode dne zápisu odštěpení do obchodního rejstříku (§ 137 odst. 1).

Akcionáři jsou povinni předložit dosavadní listinné akcie a zatímní listy ve lhůtě a způsobem určeným v projektu odštěpení (§ 139 odst. 1). Neučiní-li tak, následuje postup upravený v § 139 až § 141.

Projekt odštěpení musí obsahovat upozornění pro akcionáře na možnost, že akcie a zatímní listy, které nebudou včas předloženy k výměně, mohou být prohlášeny za neplatné, a to bez poskytnutí dodatečné lhůty k předložení těchto akcií, nemusí-li být poskytnuta (§ 139 odst. 2). Nebude-li projekt odštěpení toto upozornění obsahovat, vyzve nástupnická AS akcionáře v prodlení, aby listinné akcie a zatímní listy předložili v dodatečně přiměřené lhůtě, kterou jim k tomuto účelu určí (§ 140 odst. 2).

Dědič k tomu uvádí, že „(z)působ předkládání listinných akcií zákon o přeměnách nereguluje, a proto podrobnosti musí určit projekt, jinak bude neplatný pro neurčitost. Dále musí projekt rozdělení obsahovat i určení, jak bude nástupnická společnost postupovat po prohlášení akcií za neplatné.“¹⁰¹

Pokud nelze akcie prodat pro nedostatek poptávajících, akcie se uloží do úřední úschovy (§ 100 odst. 2 ObčZ).

3.10.2.2 Výměna zaknihovaných akcií za zaknihované

Jestliže mají být v souvislosti s odštěpením nástupnickou AS vyměněny zaknihované akcie za zaknihované nebo se mají změnit údaje o zaknihovaných akciích, nástupnická AS požádá centrálního depozitáře cenných papírů o vydání zaknihovaných akcií nebo jej informuje o požadované změně údajů před zápisem

¹⁰¹ DĚDIČ, Jan a kol., ref. 20, s. 153.

odštěpení do obchodního rejstříku (§ 143 odst. 1 odkazem z § 307).

Tyto úkony zabezpečí nástupnická AS tak, aby k nim došlo ve lhůtě patnácti dnů od zápisu odštěpení do obchodního rejstříku (§ 143 odst. 2 odkazem z § 307).

V případě zastavených účastnických cenných papírů nástupnická AS po zápisu odštěpení do obchodního rejstříku uloží v příkazu k vydání nebo k převodu cenných papírů centrálnímu depozitáři cenných papírů, aby zapsal přechod nebo vznik zástavního práva k zaknihovaným účastnickým cenným papírům na účet vlastníka do centrální evidence cenných papírů. Nevede-li centrální depozitář cenných papírů účet vlastníka, zabezpečí, aby zástavní právo na účet vlastníka zapsala osoba, která vede evidenci navazující na centrální evidenci cenných papírů (§ 41 odst. 2). Platí zde speciální lhůta patnáct dnů (§ 143 odst. 2).

3.10.2.3 *Výměna listinných akcií za zaknihované*

V případě výměny listinných akcií za zaknihované, tj. jestliže vyměněné akcie mají mít jinou podobu než vyměňované akcie, použijí se ustanovení zvláštního zákona o změně podoby cenného papíru obdobně (§ 137 odst. 2, odkaz § 307).

Nástupnická AS, která rozhodla o výměně listinného cenného papíru za zaknihovaný cenný papír, takové rozhodnutí bez zbytečného odkladu zveřejní a uveřejní včetně lhůty, ve které je akcionář povinen odevzdat AS listinný cenný papír, přičemž tato lhůta nesmí být kratší než dva měsíce a delší než šest měsíců ode dne zveřejnění rozhodnutí o odštěpení (§ 112 odst. 1 ZPKT).

3.10.2.4 *Výměna zaknihovaných akcií za listinné*

Přeměnu cenného papíru z podoby zaknihované do podoby listinné upravuje § 113 ZPKT. Nástupnická AS bez zbytečného odkladu po zrušení evidence emise zaknihovaného cenného papíru zveřejní a uveřejní výzvu vlastníkům těchto akcií k převzetí listinných akcií ve lhůtě, která nesmí být kratší než dva měsíce a delší než šest měsíců ode dne zveřejnění rozhodnutí o odštěpení. U akcií na jméno zašle nástupnická AS též výzvu k převzetí listinného cenného papíru na jeho adresu sídla nebo trvalého pobytu uvedenou v seznamu akcionářů (§ 113 odst. 11 ZPKT).

Projekt může určit, že účast akcionáře v rozdělované AS zaniká ke dni zápisu odštěpení do obchodního rejstříku. Musí s tím však souhlasit všichni akcionáři rozdělované AS a její valná hromada musí rozhodnout o možnosti

nabytí vlastních akcií podle § 161a ObchZ od akcionáře, jehož účast zaniká, a to s jeho uvedením (§ 249 odst. 2 a 3).

U odštěpení se vznikem nových AS musí být vždy stanoven výměnný poměr alespoň k některým podílům, protože vzniká nová AS.

Projekt odštěpení sloučením neobsahuje údaj o výměnném poměru akcií a nové akcie se nepřidělují k akciím rozdělované AS, jestliže a) jsou ve vlastnictví rozdělované AS [§ 307 odkazem na § 134 písm. b)], b) akcionáři se tohoto práva vzdali [§ 7 písm. b)], c) jsou v držení třetí osoby, jež je drží svým jménem, avšak na účet některé ze zúčastněných AS [§ 134 písm. c) odkazem z § 307], d) jsou ve vlastnictví nástupnické AS [§ 244 odst. 3, § 134 písm. a) odkazem z § 307], e) akcionáři se podílejí ve stejném poměru jak na nástupnické AS, tak na rozdělované AS, ledaže by to bylo v rozporu se zákazem prominout splacení emisního kursu akcií, a stanoví tak projekt odštěpení; při tomto postupu lze zvýšit základní kapitál nástupnické AS postupem podle § 109a odkazem z § 296 (§ 135).

3.10.3 Doplatek

Projekt odštěpení musí obsahovat doplatek s určením jeho výše a lhůty splatnosti [§ 250 odst. 1 písm. c)], dojde-li v důsledku odštěpení k tomu, že snížení reálné hodnoty akcií dosavadního akcionáře nástupnické AS nebo rozdělované AS na rozdělované AS nemá být zcela nahrazeno reálnou hodnotou akcie nebo akcií na nástupnické AS nebo nástupnických AS, ledaže se tohoto práva akcionář vzdal dle § 9 (§ 250 odst. 4).

Reálná hodnota výměnného poměru akcií je taková hodnota, která je přiměřená tržní hodnotě nebo ocenění učiněnému kvalifikovaným odhadem nebo posudkem znalce (§ 70 odst. 2).

Doplatek nesmí být vyplacen před zápisem odštěpení do obchodního rejstříku a dříve, než budou zajištěny pohledávky věřitelů všech zúčastněných AS (§ 250 odst. 5).¹⁰² Byl-li by doplatek vyplacen před uplynutím lhůty pro přihlášení pohledávek, musela by AS před notářem vydat prohlášení, že nemá žádného takového věřitele.¹⁰³

Na doplatky (mimo doplatků poskytnutých třetí osobou¹⁰⁴) při odštěpení se

¹⁰² Tyto pohledávky mohou být přihlašovány do šesti měsíců ode dne nebytí účinnosti zápisu odštěpení do obchodního rejstříku vůči třetím osobám, tzn. od jeho zveřejnění v Obchodním věstníku (§ 35 odst. 1).

¹⁰³ DĚDIČ, Jan a kol., ref. 20, s. 127.

¹⁰⁴ Třetí osobou poskytující doplatek může být např. majoritní akcionář rozdělované AS, který usiluje o odštěpení části jmění AS, ale nemá pro to dostatečný počet hlasů, a doplatkem si je zajistí. Viz DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 291.

použijí obdobně ustanovení § 106 a § 107 pro doplatky při fúzi (§ 291). Podle § 106 nesmí doplatek překročit limit 10 % jmenovité hodnoty akcií (což neplatí při poskytnutí doplatku třetí osobou, kde není omezen), jež mají být přiděleny k akciím rozdělované AS. Výpočet se provede určením procent ze součtu jmenovitých hodnot akcií nástupnických AS, které mají být přiděleny akcionářům rozdělované AS.

Doplatky vyplácí z pověření AS oprávněným akcionářům pověřená osoba¹⁰⁵, kterou mohou být pouze banka, spořitelní a úvěrní družstvo, obchodník s cennými papíry nebo zahraniční osoba, jejíž předmět podnikání odpovídá činnosti některé z těchto vyjmenovaných osob (§ 107).

Projekt odštěpení tedy musí obsahovat stanovení pověřené osoby i pravidla postupu uplatňování práva na doplatek akcionáři,¹⁰⁶ přičemž právo na doplatek lze přiznat jak akcionářům rozdělované AS, tak nástupnické AS (§ 293).

3.10.4 Rozhodný den

Rozhodným dnem odštěpení se rozumí den, od něhož se jednání rozdělované AS považují z účetního hlediska za jednání uskutečněná na účet nástupnické AS (§ 10 odst. 1).¹⁰⁷

Rozhodným dnem odštěpení musí být stanoven den v rozmezí dvanácti měsíců přede dnem podání návrhu na zápis odštěpení do obchodního rejstříku a nejpozději dnem zápisu odštěpení do obchodního rejstříku (§ 10 odst. 3). Dědič k tomu uvádí, že „(r)ozhodný den ... musí být určen datem konkrétního dne a nestačí uvést, že rozhodným dnem je den zápisu rozdělení do obchodního rejstříku.“¹⁰⁸

Povinností notáře je ověřit, zda je správně v projektu odštěpení stanoven rozhodný den.

Rozhodným dnem se podrobněji zabývá v kapitole 13.

3.10.5 Údaje k právům vlastníků dluhopisů

Projekt odštěpení obsahuje práva alespoň v takovém rozsahu, jaký stanoví

¹⁰⁵ Dvořák k tomu uvádí, že „(z)ákon vychází ze zásady, že práva (zejména drobných) akcionářů zúčastněné a. s. na reálném obdržení doplatku jsou ochráněna nejlépe s využitím třetí, nezajímavé, tzv. *pověřené osoby*, která takto bude garantovat dodržení tohoto jejich práva.“ Viz DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 291.

¹⁰⁶ DĚDIČ, Jan a kol., ref. 20, s. 128.

¹⁰⁷ KUHN, Petr a kol. *Zákon o přeměnách obchodních společností a družstev: komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010, 1185 s. ISBN 978-807-4000-560, s. 746.

¹⁰⁸ DĚDIČ, Jan a kol., ref. 20, s. 129.

ZD,¹⁰⁹ která nástupnická AS poskytne vlastníkům emitovaných dluhopisů, popř. opatření, jež jsou pro ně navrhována [§ 250 odst. 1 písm. e), § 290 odst. 1 písm. e)], a to za předpokladu, že AS dluhopisy emitovala. Práva a povinnosti z emise dluhopisů přecházejí z rozdělované AS na nástupnickou AS určenou v projektu odštěpení.¹¹⁰

Projekt odštěpení obsahuje dále informaci o tom, že bude svolána schůze vlastníků dluhopisů a jaká práva tito vlastníci budou mít, když schůze vlastníků s odštěpením bude souhlasit, a jaká, když souhlasit nebude.

Jestliže schůze vlastníků dluhopisů souhlasila s odštěpením, může osoba, která byla vlastníkem dluhopisu k rozhodnému dni pro účast na schůzi vlastníků dluhopisů a podle zápisu hlasovala proti návrhu odštěpení nebo se schůze nezúčastnila, požádat o předčasné splacení jmenovité hodnoty dluhopisu včetně poměrného výnosu. Byl-li výnos stanoven rozdílem mezi jmenovitou hodnotou dluhopisu a jeho nižším emisním kurzem, je rozdělovaná AS povinna splatit vlastníkům dluhopisů emisní kurz a poměrný výnos. Žádost o předčasné splacení musí být podána do třiceti dnů od uveřejnění usnesení schůze vlastníků dluhopisů nebo společné schůze vlastníků dluhopisů. Po uplynutí této lhůty právo na splacení zaniká. Rozdělovaná AS je povinna vyplatit tuto částku do třiceti dnů od doručení žádosti způsobem a na místě, které pro splacení dluhopisu stanoví emisní podmínky (§ 23 odst. 4 ZD).

Nesouhlasí-li schůze vlastníků s odštěpením, může současně rozhodnout, že pokud bude rozdělovaná AS postupovat v rozporu s jejím usnesením, je povinna předčasně splatit vlastníkům dluhopisů, kteří o to požádají, jejich jmenovitou hodnotu, a to včetně poměrného výnosu. Byl-li výnos stanoven rozdílem mezi jmenovitou hodnotou dluhopisu a jeho nižším emisním kurzem, je rozdělovaná AS povinna splatit vlastníkům dluhopisů na jejich žádost emisní kurz a poměrný výnos. Rozdělovaná AS je povinna tak učinit způsobem a na místě, které pro splacení dluhopisu stanoví emisní podmínky, nejpozději však do třiceti dnů ode dne doručení žádosti o předčasné splacení (§ 23 odst. 5 ZD).

Pokud dá schůze vlastníků dluhopisů souhlas s odštěpením, „...nemají vlastníci dluhopisů právo na zajištění svých pohledávek z nesplatných dluhopisů podle § 35.“¹¹¹

¹⁰⁹ DĚDIČ, Jan a kol., ref. 20, s. 132.

¹¹⁰ DĚDIČ, Jan a kol., ref. 20, s. 131.

¹¹¹ DĚDIČ, Jan a kol., ref. 20, s. 131.

3.10.6 Den vzniku práva na dividendu

V projektu odštěpení musí být dále uveden den, od kterého vzniká akcionářům nástupnické AS z nově přidělených akcií právo na dividendu ze zisku dosaženého před rozhodným dnem odštěpení sloučením, v případě že jim toto právo vzniká, jakož i zvláštní podmínky týkající se tohoto práva, pokud existují [§ 250 odst. 1 písm. f)].

Pokud k přidělení akcií nedochází, nemusí být údaj o tomto dni v projektu obsažen, jestliže v projektu bude zdůvodněno, proč uveden není.¹¹²

Stejně tak by měl projekt odštěpení určit, zda mají akcionáři AS právo i na podíl na nerozděleném zisku minulých let.¹¹³

3.10.7 Poskytované zvláštní výhody

Další náležitostí projektu odštěpení jsou všechny zvláštní výhody, které rozdělovaná nebo jedna nebo více nástupnických AS poskytuje valné hromadě nebo akcionářům, členům dozorčí rady a znalci přezkoumávajícímu projekt odštěpení. Musí být uvedeno i komu, kým a za jakých podmínek je tato výhoda poskytována [§ 250 odst. 1 písm. g)].

3.10.8 Určení rozsahu přechodu zaměstnanců

Pokud má rozdělovaná AS zaměstnance, v projektu odštěpení se určí, kteří zaměstnanci (jmenovitě nebo určením jejich pracovní pozice) rozdělované AS se stávají zaměstnanci nástupnické nebo nástupnických AS a kteří zůstávají zaměstnanci rozdělované AS [§ 250 odst. 1. písm. h)], přičemž pod pojmem „zaměstnanec“ musíme chápat jak osoby v pracovním poměru, tak osoby pracující na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr.¹¹⁴

3.10.9 Určení rozsahu přecházejícího majetku a závazků

Projekt odštěpení obsahuje určení, jaký majetek a jaké závazky přecházejí na nástupnickou nebo nástupnické AS nebo zůstávají rozdělované AS. Může přitom odkázat na poslední řádnou, mimořádnou, konečnou nebo mezitímní účetní závěrku sestavenou před vyhotovením projektu odštěpení a soupisy jmění z provedené inventarizace, jestliže takové určení tyto dokumenty poskytují.

Majetek a práva zapisovaná do katastru nemovitostí se v projektu odštěpení označí podle § 5 odst. 1 KZ [§ 250 odst. 1 písm. i)].

¹¹² KUHN, Petr a kol., ref. 107, s. 755.

¹¹³ DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 251.

¹¹⁴ DĚDIČ, Jan a kol., ref. 20, s. 133.

V projektu odštěpení je také nutno uvést, jak se rozdělí majetek a závazky AS vzniklé po rozhodném dni do té doby, než bude odštěpení zapsáno do obchodního rejstříku.

Opomenutí některého majetku nebo závazku nezpůsobí neplatnost odštěpení, neboť se bude postupovat podle ustanovení § 261 až § 264, které řeší takovou situaci.¹¹⁵

Rozsah přechodu majetku a závazků se osvědčuje projektem odštěpení, nebo prohlášením AS, že lze použít účetní závěrku a soupisy jmění dané inventarizací k určení rozdělení majetku a závazků, a u majetku a práv zapisovaných do katastru nemovitostí porovnáním údajů obsažených v projektu rozdělení s požadavky kladenými KZ.¹¹⁶

3.10.10 Změny zakladatelských dokumentů

Projekt odštěpení obsahuje případné změny zakladatelské smlouvy, resp. zakladatelské listiny a stanov rozdělované AS [§ 250 odst. 1 písm. m)].

Změny zakladatelských dokumentů jsou při odštěpení AS vyvolány a) snížením základního kapitálu rozdělované AS (§ 266a odst. 2 ve spojení s § 126), b) zvýšením základního kapitálu rozdělované AS z vlastních zdrojů (266a odst. 3 ve spojení s § 125), a c) souběžným zvýšením a snížením základního kapitálu rozdělované AS (§ 266a odst. 4. ve spojení s § 111 odst. 2).

Při změně zakladatelských dokumentů a stanov rozdělované AS neexistuje nevyvratitelná právní domněnka, že ke změnám zakladatelských dokumentů a stanov, které nejsou uvedeny v projektu odštěpení, nedochází. Jestliže tedy budou naplněny požadavky § 266a, dojde k těmto změnám ze zákona.

Změny zakladatelské smlouvy, resp. zakladatelské listiny a stanov nevyvolané odštěpením AS se v projektu odštěpení uvádějí také.¹¹⁷

O vztahu projektu odštěpení k zakladatelským dokumentům pojednávám rovněž v subkapitole 3.5.

3.10.11 Povinnost doplatit emisní kurs

Projekt odštěpení může určit, že nesplacená část emisního kursu akcií rozdělované AS má být splacena do některé konkrétní nástupnické AS, místo do rozdělované AS (§ 290a odst. 1 in fine). V takovém případě však musí dojít ke snížení základního kapitálu AS podle § 266a odst. 2.

¹¹⁵ DĚDIČ, Jan a kol., ref. 20, s. 133.

¹¹⁶ DĚDIČ, Jan a kol., ref. 20, s. 133.

¹¹⁷ DĚDIČ, Jan a kol., ref. 20, s. 142.

Má-li být akcionáři rozdělované AS při odštěpení sloučením prominuta zcela nebo částečně povinnost splatit emisní kurs akcií, musí tak stanovit projekt odštěpení a zároveň musí dojít ke snížení základního kapitálu rozdělované AS podle § 266a odst. 2 [(obdobně to platí pro akcionáře nástupnické AS, kde se však pro snížení základního kapitálu použije § 110) (§ 290a odst. 2)].¹¹⁸

3.10.12 Vliv rozdělení na akcie dosavadních akcionářů

Projekt odštěpení obsahuje údaj o vlivu odštěpení sloučením na akcie dosavadních akcionářů nástupnické nebo rozdělované AS, zejména údaj o tom, že s jejich akciemi není spojeno právo na přidělení nových akcií v nástupnické AS, nebo údaj o tom, že se štěpí, že se zvyšuje nebo snižuje jejich jmenovitá hodnota, anebo se mění jejich podoba, druh nebo forma, včetně pravidel postupu při přidělení nových akcií nebo předložení k vyznačení změny jmenovité hodnoty, jež obsahuje alespoň způsob a lhůtu pro předložení listinných akcií nástupnické nebo rozdělované AS [§ 290 odst. 1. písm. d)].

O štěpení akcií nebo změně jejich podoby, jejich druhu nebo formy se nemusí rozhodovat zvláštním rozhodnutím valné hromady AS, ale postačí k tomu změna stanov. Změna stanov, pokud k ní dochází, je pak obligatorní náležitostí projektu odštěpení [§ 250 odst. 1 písm. m)]. Z toho plyne, že se o štěpení akcií, změně jejich podoby, jejich druhu nebo formy rozhodne při schvalování projektu odštěpení.

Jestliže dochází k odštěpení sloučením, použijí se pro určení vlivu odštěpení sloučením na dosavadní akcie akcionářů nástupnické AS ustanovení § 108 až § 111 obdobně (§ 296).

Změna výše jmenovité hodnoty akcií se odrazí ve změně stanov AS a dochází k ní a) zvýšením základního kapitálu nástupnické AS ze jmění rozdělované AS (§ 109a odkazem z § 304a), b) zvýšením základního kapitálu nástupnické AS z vlastních zdrojů nástupnické AS pro dosavadní akcionáře nástupnické AS (§ 109 odkazem z § 304), c) zvýšením základního kapitálu rozdělované AS z vlastních zdrojů (§ 109 odkazem z § 266a odst. 3) nebo d) snížením základního kapitálu u nástupnické nebo rozdělované AS snížením jmenovité hodnoty akcií (§ 110 odkazem z § 296 nebo § 266a odst. 2).

3.10.13 Určení práv vlastníků určitých cenných papírů

Projekt odštěpení obsahuje práva, jež nástupnická AS poskytne vlastníkům

¹¹⁸ DĚDIČ, Jan, ref. 3, s. 9.

jednotlivých druhů akcií, opčních listů nebo jiných cenných papírů, popřípadě opatření, jež jsou pro ně navrhována [§ 290 odst. 1 písm. e)].

V případě, že nedochází k přidělení nových akcií akcionářům rozdělované AS, ani k výměně akcií dosavadních akcionářů nástupnické AS, anebo jestliže se vyměňují akcie stejného druhu, není důvod uvádět práva poskytovaná nástupnickou AS vlastníkům akcií.¹¹⁹

Jestliže dochází v souvislosti s odštěpením k výměně akcií jednoho druhu za akcie jiného druhu, musí projekt odštěpení obsahovat závazek nástupnické AS odkoupit tyto akcie od osoby, která byla oprávněna vykonávat hlasovací právo na valné hromadě zúčastněné AS ke dni konání valné hromady, která schválila odštěpení, zúčastnila se valné hromady a zároveň hlasovala proti schválení odštěpení (§ 308 odst. 1). Tato povinnost platí pouze pro ty akcie, se kterými bylo hlasováno proti schválení odštěpení.

Pro povinnost uvést v projektu odštěpení pravidla odkupu akcií shodná s povinností uvedenou v § 290 odst. 1 písm. f) neexistuje důvod. V projektu odštěpení by tyto informace byly dvakrát.¹²⁰

Vlastníci vyměnitelných a prioritních dluhopisů¹²¹ a vlastníci jiných účastnických cenných papírů než akcií, s nimiž jsou spojena zvláštní práva, získávají nabytím účinnosti odštěpení vůči nástupnické AS stejná práva, jaká měli vůči rozdělované AS. Výměnný poměr, kterým se přepočítají dosavadní práva na vydání účastnických cenných papírů na práva na vydání účastnických cenných papírů nástupnické AS, musí být uveden v projektu odštěpení. Musí být vhodný a odůvodněný a musí být přezkoumán, stejně jako výměnný poměr akcií, znalcem (§ 37 odst. 1).

Pokud k tomu dá schůze vlastníků nebo všichni vlastníci cenných papírů souhlas, nic nebrání tomu, aby nástupnická AS jejich vlastníkům poskytla i jiná práva (§ 37 odst. 2).

Jestliže se změnou práv udělen souhlas nebyl, musí projekt odštěpení obsahovat závazek nástupnické AS odkoupit tyto vyměněné cenné papíry (§ 145 odkazem z § 37 odst. 2). Potom musí projekt odštěpení obsahovat alespoň údaj o lhůtě a způsobu uveřejnění veřejného návrhu smlouvy. Veřejný návrh smlouvy se uveřejňuje způsobem určeným pro svolání valné hromady a musí být učiněn

¹¹⁹ DĚDIČ, Jan a kol., ref. 20, s. 159.

¹²⁰ DĚDIČ, Jan, ref. 6, s. 14.

¹²¹ Pro vyměnitelné a prioritní dluhopisy platí navíc to, co platí pro práva vlastníků dluhopisů.

nejpozději do dvou týdnů ode dne účinnosti zápisu odštěpení do obchodního rejstříku vůči třetím osobám (§ 148). Dále je nutné uveřejnit informaci o možnosti postupu v případě prodloužení nástupnické AS s veřejným návrhem smlouvy, kdy vlastník cenného papíru má právo učinit písemný návrh na uzavření smlouvy a dále informaci o možnosti domáhat se uzavření smlouvy u soudu, nebude-li návrh na uzavření smlouvy přijat do patnácti dnů od jeho doručení.

Práva vlastníků opčních listů budou v projektu odštěpení uváděna pouze výjimečně¹²², a to za situace, kdy odštěpení probíhá při procesu zvyšování základního kapitálu rozdělované AS. Odštěpení na práva vlastníků opčních listů nemá žádný vliv.

Jestliže nebyly žádné ze shora cenných papírů vydány, bylo by, dle mého názoru, správné to v projektu odštěpení uvést.

3.10.14 Určení postupu pro případ odprodeje akcií zúčastněné AS

Projekt odštěpení obsahuje postup pro případ, že akcionářům zúčastněné AS vznikne právo odprodat akcie nástupnické AS, zejména údaj o lhůtě a způsobu uveřejnění veřejného návrhu smlouvy [§ 290 odst. 1 písm. f)].

Jestliže se jedná o odštěpení s nerovnoměrným výměnným poměrem¹²³ nebo dochází v souvislosti s odštěpením ke změně právního postavení akcionářů některé ze zúčastněných AS tak, že dojde k výměně akcií za akcie jiného druhu, ke změně práv spojených s určitým druhem akcií, kterými se zhoršuje právní postavení akcionáře oproti stavu před zápisem odštěpení do obchodního rejstříku, k výměně akcií přijatých k obchodování na evropském regulovaném trhu za akcie, které nejsou přijaty k obchodování na evropském regulovaném trhu nebo k výměně akcií, jejichž převoditelnost není omezena, za akcie s omezenou převoditelností, musí projekt odštěpení obsahovat závazek nástupnické AS odkoupit veškeré akcie od osoby, která byla oprávněna vykonávat hlasovací právo na valné hromadě zúčastněné AS ke dni konání valné hromady, která schválila odštěpení, zúčastnila se valné hromady a hlasovala proti schválení odštěpení. Přitom platí, že se tato povinnost vztahuje pouze na akcie nástupnické AS, které byly vyměněny za akcie, s nimiž bylo hlasováno proti schválení odštěpení (§ 308).

Akcionář, který nebyl přítomen na valné hromadě, která rozhodovala o odštěpení s nerovnoměrným výměnným poměrem, má právo odprodat akcie

¹²² DĚDIČ, Jan a kol., ref. 20, s. 160.

¹²³ Jde o shodný požadavek jako v případě uvedeném v § 290 odst. 1 písm. g).

nástupnické AS, jen pokud vyjádřil formou notářského zápisu svůj nesouhlas s odštěpením ve lhůtě jednoho měsíce ode dne, kdy se konala valná hromada o schválení odštěpení s nerovnoměrným výměnným poměrem (§22 odst. 4).

Právo na odprodej vzniká také osobě, která byla akcionářem ke dni schválení odštěpení a hlasovala proti schválení odštěpení a v jejíž neprospěch se zhoršil výměnný poměr akcií a od zápisu odštěpení do obchodního rejstříku nevykonávala práva akcionáře v nástupnické AS, a to pokud mezi rozhodným dnem odštěpení a zápisem odštěpení AS do obchodního rejstříku dojde k podstatné změně nebo změnám týkajícím se jmění kterékoliv ze zúčastněných AS, jež by odůvodňovaly jiný výměnný poměr akcií. Opět platí, že uplatnit právo na odkoupení akcií může akcionář pouze k těm akciím, se kterými hlasoval proti schválení odštěpení (§ 49a).

V případě odprodeje akcií při podstatné změně jmění podle § 308 na základě veřejného návrhu smlouvy musí projekt odštěpení obsahovat alespoň údaj o lhůtě a způsobu uveřejnění tohoto návrhu. Veřejný návrh se uveřejňuje způsobem určeným pro svolání valné hromady a musí být učiněn nejpozději do dvou týdnů ode dne účinnosti zápisu odštěpení do obchodního rejstříku vůči třetím osobám (§ 148). Dále musí obsahovat informaci o možnosti postupu v případě prodlení nástupnické AS s veřejným návrhem smlouvy, kdy vlastník cenného papíru má právo učinit písemný návrh na uzavření smlouvy a dále informaci o možnosti domáhat se uzavření smlouvy u soudu, nebude-li návrh na uzavření smlouvy přijat do patnácti dnů od jeho doručení.

V případě odprodeje akcií podle § 49a nejsou stanoveny žádné obsahové náležitosti projektu odštěpení (jsou stanoveny pouze pro odkup na základě veřejného návrhu smlouvy). *Per analogiam*¹²⁴ lze dovodit, že by měl obsahovat alespoň údaj o lhůtě k podání žádosti o odkup akcií¹²⁵ a údaj o možnostech uplatnění práva na odkup.¹²⁶

3.10.15 Podmínky pro vypořádání

Při nerovnoměrném výměnném poměru obsahuje projekt odštěpení podmínky pro vypořádání, jež má poskytnout některá z nástupnických AS nebo

¹²⁴ DĚDIČ, Jan a kol., ref. 20, s. 163.

¹²⁵ Právo musí být uplatněno v prekluzivní lhůtě dvou měsíců od zápisu odštěpení do obchodního rejstříku (§ 49c odst. 1).

¹²⁶ Akcionář může právo na odkup uplatnit písemnou výzvou adresovanou nástupnické AS, která obsahuje údaje, jež umožňují identifikaci akcií, které nabízí nástupnické AS k odkoupení a s uvedením důvodu, proč právo na odkoupení akcií uplatňuje (§ 49c odst. 2).

třetí osoba, pokud se tohoto práva akcionáři nevzdali [§ 290 odst. 1. písm. g)].¹²⁷

Vypořádání se provádí odprodáním vyměněných (přidělených) akcií, jež akcionáři nabyli účastí v nástupnických AS, těmito nástupnickými AS, a to na základě veřejného návrhu smlouvy.

3.10.16 Obsazení dozorčí rady osobami volenými zaměstnanci

Projekt odštěpení musí obsahovat údaje o tom, kolik míst v dozorčí radě nástupnické AS má být obsazeno osobami volenými zaměstnanci nástupnické AS, a to s uvedením skutečnosti, že tato místa se neobsazují a budou obsazena až po zápisu odštěpení do obchodního rejstříku [§ 290 odst. 1 písm. h)].

3.10.16.1 Odštěpení se vznikem nových AS

Jestliže v důsledku odštěpení vzniká jedna nebo více nástupnických AS, neobsazují se před zápisem odštěpení do obchodního rejstříku místa v dozorčí radě této AS, jestliže mají být obsazena osobami volenými zaměstnanci nástupnické AS (§ 290b odst. 1). Volba se provede do devadesáti dnů od zápisu odštěpení do obchodního rejstříku (§ 290b odst. 2).

Taková úprava přináší hned několik výhod.¹²⁸ Jestliže k odštěpení nedojde, nemusí k volbě dojít, což ušetří náklady finanční a zejména časové; členy dozorčí rady volí pouze zaměstnanci nástupnické AS a proces odštěpení tak není volbou zatěžován.

3.10.16.2 Odštěpení sloučením

V případě odštěpení sloučením nástupnická AS již existuje a místa v její dozorčí radě jsou obsazena.

Mohou nastat dvě situace. Tou první je, že dosavadní zaměstnanci nástupnické AS zatím nemají právo volit členy dozorčí rady v této AS a toto právo jim teprve vznikne v důsledku odštěpení sloučením.¹²⁹ V tomto případě se použije postup obdobný jako při odštěpení se vznikem nových nástupnických AS.

Druhá situace nastane v případě, že dosavadní zaměstnanci již toto právo volby mají, tudíž jsou některá místa v dozorčí radě obsazena členy volenými

¹²⁷ Jedná se o stejný požadavek na projekt odštěpení jako v případě uvedeném v § 290 odst. 1 písm. e).

¹²⁸ DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 301 an.

¹²⁹ Tento fakt musí být reflektován v projektu odštěpení sloučením, který musí obsahovat příslušnou změnu stanov, případně i změny v obsazení dozorčí rady, které umožní zaměstnancům své právo vykonávat.

zaměstnanci. Zde se patrně § 290b nepoužije.¹³⁰ To znamená, že členové dozorčí rady volení zaměstnanci se v důsledku odštěpení sloučením nijak nemění. K tomu dojde až při příštích volbách v době, kdy se místa uvolní. Tomuto výkladu by mohl nasvědčovat obrat „která mají být obsazena“, protože pokud již obsazena jsou, lze z toho usoudit, že znovu obsazena být nemohou.

Předchozí nebrání tomu, aby zaměstnanci členy dozorčí rady, které si zvolili, odvolali před zápisem odštěpení do obchodního rejstříku. Pro tuto situaci se pak použije postup podle § 290b.

3.10.17 Další náležitosti projektu odštěpení sloučením

Při odštěpení sloučením obsahuje projekt odštěpení sloučením změny zakladatelské smlouvy, resp. zakladatelské listiny a stanov nástupnické AS, má-li k nim v důsledku odštěpení dojít. O této problematice jsem se již zmínil v subkapitole 3.5 a v subkapitole 3.10.10 .

Projekt rozdělení dále obsahuje určení, jak budou při odštěpení sloučením získány akcie nástupnické AS potřebné k přidělení akcionářům rozdělované AS [§ 290 odst. 1 písm. c)].

Nástupnická AS může při odštěpení sloučením získat akcie k přidělení pro akcionáře rozdělované AS následujícími způsoby:

- a) vydáním nových akcií v souvislosti se zvýšením základního kapitálu nástupnické AS z části jmění rozdělované AS (§ 295 ve spojení s § 103),
- b) využitím vlastních akcií, které má ve svém majetku (§ 295 ve spojení s § 136),
- c) využitím akcií, které svým jménem na její účet drží třetí osoba, anebo které by na ni měly přejít v důsledku univerzální sukcese¹³¹ při odštěpení sloučením (§ 307 ve spojení s § 136), a
- d) odkoupením akcií nástupnické AS od svých akcionářů se souhlasem valné hromady způsobem dle § 161 až § 161g ObchZ (§ 295 ve spojení s § 102 odst. 1).

¹³⁰ DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 302. Dle důvodové zprávy, ref. 69, s. 246 byl obsah § 290b určen pouze pro rozdělení se založením nových společností, což bylo nedostatečné, protože povinnost obsadit místa v dozorčí radě osobami volenými zaměstnanci může vzniknout i při rozdělení sloučením. Ovšem ne při každém. Tady se hodí uvést, že zákonodárce nejspíš původně „nedostřelil“, aby poté mohl naopak „přestřelit“. Viz. HAJN, Petr. Advokáti s múzou. *Bulletin advokacie*, 2008, č. 1-2, s. 97 an.

¹³¹ DĚDIČ, Jan a kol., ref. 20, s. 155.

3.10.18 Další náležitosti projektu odštěpení se vznikem nových AS

Při odštěpení se vznikem nových AS jsou vyžadována jako součást projektu odštěpení jména a bydliště nebo firmy nebo názvy, sídla a identifikační čísla členů představenstva nové nástupnické AS a členů dozorčí rady AS, pokud se zřizuje [§ 250 odst. 1 písm. k)]. Projekt odštěpení se vznikem nových AS může být zveřejněn nebo uveřejněn bez uvedení těchto údajů, které se pak do projektu doplní¹³² před jeho schválením, ale tento doplněk pak nepodléhá povinnosti zveřejnění ani uveřejnění (§ 252).¹³³

Notář však při pořizování notářského zápisu o rozhodnutí orgánu AS musí mít k dispozici jak projekt odštěpení, tak jeho doplněk obsahující nepublikované údaje.¹³⁴

Smysl této úpravy tkví v tom, aby změny v těchto skutečnostech neznemožnily úspěšné dovršení procesu odštěpení AS.

3.10.19 Další náležitosti projektu odštěpením AS v likvidaci

Při odštěpení AS, která vstoupila do likvidace z důvodu uplynutí doby nebo dosažení účelu, musí projekt odštěpení obsahovat změnu zakladatelských dokumentů a stanov týkající se doby trvání AS nebo účelu jejího založení.

¹³² Nejde-li o členy dozorčí rady, kteří mají být voleni zaměstnanci.

¹³³ Aby se tato zvláštní úprava nedostala do rozporu s příkazem schválit projekt odštěpení ve stejném znění, v jakém byl zveřejněn nebo uveřejněn, je zde učiněna výjimka [§ 15 odst. 3 písm. c)].

¹³⁴ DĚDIČ, Jan a kol., ref. 20, s. 139.

4. Změny výše základního kapitálu AS při odštěpení

PřemZ obsahuje zvláštní úpravu změn základního kapitálu nástupnické AS pro případ její přeměny. To neznámá, že by AS nemohla změnit výši svého základního kapitálu podle obecné úpravy v ObchZ ještě před uskutečněním odštěpení sloučením, a to např. i během jeho přípravy.¹³⁵

4.1 Zvýšení základního kapitálu nástupnické AS pro akcionáře rozdělované AS z části jmění rozdělované AS

Pro zvýšení základního kapitálu nástupnické AS pro akcionáře rozdělované AS z části jmění rozdělované AS se použije úprava § 295 ve spojení s § 103 až § 104 a § 265 odst. 2.

Jestliže se má za účelem získání akcií nástupnické AS k výměně za akcie rozdělované AS zvýšit základní kapitál nástupnické AS ze jmění rozdělované AS vydáním nových akcií nástupnické AS, musí usnesení valné hromady nástupnické AS o schválení odštěpení sloučením obsahovat buď pověření pro představenstvo rozhodnout o zvýšení základního kapitálu vydáním nových akcií v rozsahu nezbytném pro výměnu, nebo určení druhu, podoby, formy, počtu a jmenovité hodnoty akcií, jež budou vydány pro akcionáře rozdělované AS při zvýšení základního kapitálu ze jmění rozdělované AS (§ 103 odst. 1).

Rozhodnutí představenstva nástupnické AS o zvýšení základního kapitálu vydáním nových akcií, vydané na základě pověření valné hromady, musí obsahovat určení druhu, podoby, formy, počtu a jmenovité hodnoty akcií, jež budou pro akcionáře rozdělované AS vydány, a musí o něm být pořízen notářský zápis podle § 80a an. NotŘ (§ 103 odst. 2).

Na zvýšení základního kapitálu ze jmění rozdělované AS pro akcionáře rozdělované AS se při odštěpení sloučením nepoužijí ustanovení § 202 až § 210 ObchZ o zvýšení základního kapitálu. Ustanovení § 99b o vyloučení povinnosti doplácet do výše reálné hodnoty předmětu nepeněžitého vkladu se použije obdobně (§ 59 odst. 7 ObchZ, § 104).

Při odštěpení sloučením nesmí být částka zvýšení základního kapitálu dané nástupnické AS ze jmění rozdělované AS připadající na akcionáře rozdělované AS vyšší, než částka ocenění té části jmění rozdělované AS, zjištěná z posudku znalce pro ocenění jmění, jež měla podle projektu odštěpení přejít na danou nástupnickou AS (§ 265 odst. 2).

¹³⁵ DVORÁK, Tomáš, ref. 5, s. 284 an. (v poznámce pod čarou).

4.2 Zvýšení základního kapitálu nástupnické AS z vlastních zdrojů

V tomto případě může ke zvýšení základního kapitálu dojít v důsledku přidělení nových akcií s vysokou jmenovitou hodnotou pro akcionáře rozdělované AS. Aby bylo dosaženo určité harmonie mezi původními akcionáři nástupnické AS a jejími novými akcionáři, je zapotřebí zvýšit jmenovitou hodnotu akcií i původním akcionářům.¹³⁶

Jestliže dochází k rozdělení odštěpením sloučením, použijí se pro určení jeho vlivu na dosavadní akcie akcionářů nástupnické AS ustanovení § 108 až § 111 obdobně (§ 296).

Při odštěpení sloučením lze vždy zvýšit dosavadní základní kapitál nástupnické AS z vlastních zdrojů zjištěných z její poslední řádné, mimořádné, konečné nebo mezitímní účetní závěrky sestavené před vyhotovením projektu odštěpení. Na tomto zvýšení základního kapitálu se podílejí pouze dosavadní akcionáři nástupnické AS (§ 109 odst. 1).

Použijí se pak ustanovení § 208 až § 209 ObchZ o zvýšení základního kapitálu z vlastních zdrojů, při němž dochází ke zvýšení jmenovité hodnoty akcií (§ 109 odst. 2).

Ustanovení ObchZ o náležitostech pozvánky na valnou hromadu nebo oznámení o jejím konání při zvýšení základního kapitálu z vlastních zdrojů, o obsahu usnesení valné hromady a o zápisu usnesení valné hromady o zvýšení základního kapitálu a zápisu zvýšení základního kapitálu do obchodního rejstříku se nepoužijí (§109 odst. 3).

Nástupnická AS vymění akcie způsobem a za podmínek stanovených PřemZ, přičemž se ustanovení § 134 až § 143 použijí obdobně (§ 307).

AS nemůže zvýšit základní kapitál z vlastních zdrojů, jestliže by její vlastní kapitál, zjištěný z konečné účetní závěrky, byl nižší než základní kapitál AS, zvýšený o jmenovitou hodnotu akcií upsaných na zvýšení základního kapitálu a zvýšený základní kapitál nebyl ke dni sestavení konečné účetní závěrky zapsán v obchodním rejstříku a tu část rezervního fondu nebo jiné rezervní fondy, které nesmí AS použít k plnění akcionářům (§ 178 odst. 2 ObchZ odkazem z § 208 odst. 2 ObchZ).

Ke zvýšení základního kapitálu nelze použít rezervních fondů, které jsou vytvořeny k jiným účelům, ani vlastních zdrojů, jež jsou účelově vázány a jejichž

¹³⁶ SKÁLOVÁ, Jana, ref. 26, s. 103.

účel není AS oprávněna měnit (§ 208 odst. 3 ObchZ).

Předpokladem zvýšení základního kapitálu je, že účetní závěrka byla ověřena auditorem bez výhrad a byla sestavena z údajů zjištěných nejpozději ke dni, od něhož v den rozhodnutí valné hromady nástupnické AS o schválení odštěpení sloučením neuplynulo více než šest měsíců. Jestliže však nástupnická AS z jakékoliv mezitímní účetní závěrky zjistila snížení vlastních zdrojů, nemůže použít údaje z řádné nebo mimořádné účetní závěrky, ale musí vycházet z mezitímní účetní závěrky (§ 208 odst. 5 ObchZ).

Na zvýšení základního kapitálu se podílejí akcionáři v poměru jmenovitých hodnot jejich akcií, vlastní akcie v majetku nástupnické AS, která základní kapitál zvyšuje, i akcie této AS, jež jsou v majetku jí ovládané osoby nebo osoby ovládané ovládanou osobou (§ 208 odst. 7 ObchZ).

Zvýšení základního kapitálu nemůže být vyšší, než rozdíl podle § 178 odst. 2 ObchZ (§ 208 odst. 4 ObchZ).

Zvýšení jmenovité hodnoty dosavadních listinných akcií se provede vyznačením vyšší jmenovité hodnoty na dosavadních akciích s podpisem člena nebo členů představenstva nástupnické AS oprávněných jednat jejím jménem (§ 209 odst. 2 ObchZ).

4.3 Zvýšení základního kapitálu nástupnické AS pro dosavadní akcionáře nástupnické AS z části jmění rozdělované AS

Úprava zvýšení základního kapitálu nástupnické AS pro dosavadní akcionáře nástupnické AS z části jmění rozdělované AS je obsažena v § 296 ve spojení s § 109a a § 304a.

Základní kapitál nástupnické AS lze při odštěpení sloučením zvýšit pro dosavadní akcionáře nástupnické AS zvýšením jmenovité hodnoty jejich akcií ze jmění rozdělované AS, i když nedochází k výměně akcií, pokud ovšem nedochází ke změnám v osobách akcionářů nástupnické AS (§ 109a odst. 1).

Částka zvýšení základního kapitálu nesmí být vyšší než částka ocenění části odštěpovaného jmění rozdělované AS zjištěná z posudku znalce (§ 109a odst. 2). Tato částka se rozdělí mezi dosavadní akcionáře nástupnické AS v poměru jmenovitých hodnot jejich akcií v rozdělované AS. V případě, že akcionáři nástupnické AS nejsou současně akcionáři rozdělované AS, rozdělí se mezi ně částka zvýšení základního kapitálu v poměru jmenovité hodnoty jejich akcií na nástupnické AS (§ 109a odst. 3).

Ustanovení ObchZ o zvýšení základního kapitálu (§ 202 až § 210 ObchZ) a o povinnosti doplatit rozdíl mezi částkou, na níž byl oceněn nepeněžitý vklad, a jeho reálnou hodnotou (§ 59 odst. 7 ObchZ), se nepoužijí (§ 109a odst. 4).

4.4 Snížení základního kapitálu nástupnické AS snížením jmenovité hodnoty dosavadních akcií

Jako součást odštěpení sloučením lze vždy snížit dosavadní základní kapitál nástupnické AS snížením jmenovité hodnoty akcií jejích dosavadních akcionářů (§ 110 odst. 1).

Na snižování jmenovité hodnoty akcií dosavadních akcionářů nástupnické AS se použijí ustanovení § 211 a § 213a ObchZ o snížení základního kapitálu snížením jmenovité hodnoty akcií (§ 110 odst. 2).

Ustanovení ObchZ o obsahu pozvánky na valnou hromadu nebo oznámení o jejím konání, o obsahu jejího usnesení, o jeho zápisu a zápisu snížení základního kapitálu do obchodního rejstříku a o ochraně věřitelů se nepoužijí (§ 110 odst. 3).

Z odkazu v § 211 odst. 2 ObchZ vyplývá, že nelze snížit základní kapitál nástupnické AS pod hranici stanovenou v § 162 ObchZ pro základní kapitál AS při jejím založení.

Pokud se snižuje jmenovitá hodnota akcií nástupnické AS, snižuje se poměrně u všech akcií této AS, jestliže účelem snížení základního kapitálu není prominout nesplacenou část emisního kursu akcií (§ 213a odst. 1 ObchZ).

Snížení jmenovité hodnoty listinných akcií nebo zatímních listů se provede výměnou těchto akcií nebo zatímních listů za takové s nižší jmenovitou hodnotou nebo se nižší jmenovitá hodnota vyznačí na dosavadních akciích nebo zatímních listech, a to s podpisem člena nebo členů představenstva oprávněných jednat jménem nástupnické AS (§ 213a odst. 2 ObchZ).

Výměna akcií a zatímních listů za ty s nižší jmenovitou hodnotou se podle odkazu v § 307 provede podle zvláštních ustanovení o výměně těchto cenných papírů v § 134 až § 143.

Částka snížení základního kapitálu nesmí být vyplacena před zápisem odštěpení sloučením do obchodního rejstříku a dříve, než budou zajištěny pohledávky věřitelů všech zúčastněných AS podle § 35 až § 39 (odkazem z § 110 odst. 3 in fine). Totéž platí pro uzavření dohody o prominutí povinnosti splatit dosud nesplacenou část emisního kursu akcií (§ 110 odst. 4).

Smyslem této úpravy je ochrana věřitelů nástupnické AS, kteří by mohli být jinak snížením základního kapitálu dotčeni.

4.5 Kombinované zvýšení základního kapitálu nástupnické AS

Úprava kombinovaného zvýšení základního kapitálu nástupnické AS je obsažena v § 296 ve spojení s § 111 odst. 1.

Při odštěpení může být základní kapitál nástupnické AS zvýšen současně jak ze jmění rozdělované AS pro akcionáře rozdělované AS, nebo z části jmění rozdělované AS pro dosavadní akcionáře nástupnické AS a zároveň z vlastních zdrojů nástupnické AS pro její dosavadní akcionáře (§ 111 odst. 1).

4.6 Kombinované zvýšení a snížení základního kapitálu nástupnické AS

Úprava kombinovaného zvýšení a snížení základního kapitálu nástupnické AS je obsažena v § 296 ve spojení s § 111 odst. 2.

Jde o případy, kdy podle § 111 odst. 2 je základní kapitál nástupnické AS snížen snížením jmenovité hodnoty akcií jejich dosavadních akcionářů a zároveň zvýšen a) z odštěpované části jmění rozdělované AS pro akcionáře rozdělované AS, b) z jejich vlastních zdrojů pro její dosavadní akcionáře, c) z odštěpované části jmění rozdělované AS pro dosavadní akcionáře nástupnické AS, d) z odštěpované části jmění rozdělované AS pro akcionáře rozdělované AS a i zároveň zvýšen z vlastních zdrojů nástupnické AS pro její dosavadní akcionáře, a e) z odštěpované části jmění rozdělované AS pro akcionáře rozdělované AS a přitom zároveň zvýšen i z odštěpované části jmění rozdělované AS pro dosavadní akcionáře nástupnické AS.

Při tomto postupu může být dosavadní základní kapitál nástupnické AS snížen i pod částku danou ObchZ, bude-li současně zvýšen tak, aby v době zápisu odštěpení do obchodního rejstříku této částky dosáhl (§ 11 odst. 2).

4.7 Změny výše základního kapitálu rozdělované AS

Při odštěpení nesmí být vlastní kapitál rozdělované AS vykázán v její zahajovací rozvaze nižší než její základní kapitál, pokud rozhodný den odštěpení předchází dni vypracování projektu odštěpení (§ 266 odst. 1).

Vlastní kapitál rozdělované AS vykázán v její zahajovací rozvaze může být při odštěpení nižší než její základní kapitál, jestliže v usnesení o schválení odštěpení rozdělovaná AS rozhodne o snížení jejího základního kapitálu snížením jmenovité hodnoty akcií rozdělované AS, a to nejméně o částku odpovídající

vzniklému rozdílu mezi vlastním kapitálem a základním kapitálem, nebo jestliže se akcionáři zaváží k poskytnutí příplatku mimo základní kapitál, a to tak, aby se vlastní kapitál rovnal nejméně základnímu kapitálu. Přitom nelze akcionářům vyplatit částku snížení základního kapitálu (§ 266 odst. 2 ve spojení s § 266a odst. 2).

Nebude-li rozhodný den odštěpení předcházet vyhotovení projektu odštěpení a vlastní kapitál vykázaný v zahajovací rozvaze rozdělované AS bude nižší než její základní kapitál, je AS bez zbytečného odkladu, po sestavení zahajovací rozvahy, povinna snížit základní kapitál nejméně o částku tohoto rozdílu nebo alespoň o tuto částku zvýšit vlastní kapitál příplatky společníků mimo základní kapitál. Pokud tak rozdělovaná AS neučiní, rozhodne soud o jejím zrušení a vstupu do likvidace (§ 266 odst. 3).

Rozdělovaná AS může vždy snížit dosavadní základní kapitál (§ 110),¹³⁷ zvýšit ho z vlastních zdrojů (§ 109),¹³⁸ případně oba tyto postupy kombinovat (§ 111 odst. 2).¹³⁹

4.8 Omezení výše základního kapitálu AS při odštěpení se vznikem nových AS

Při odštěpení se vznikem nových AS nesmí být součet jmenovitých hodnot akcií akcionářů rozdělované AS v nástupnické AS vyšší, než částka ocenění odštěpované části jmění rozdělované AS, zjištěná z posudku znalce pro ocenění, jež měla podle projektu odštěpení přejít na danou nástupnickou AS (§ 265 odst. 1).

¹³⁷ Postup obdobný jako při snížení základního kapitálu nástupnické AS snížením jmenovité hodnoty akcií dosavadních akcionářů.

¹³⁸ Obdobný postup jako při zvýšení základního kapitálu nástupnické AS pro její dosavadní akcionáře ze jmění rozdělované AS.

¹³⁹ Obdobný postup jako při kombinovaném zvýšení a snížení základního kapitálu nástupnické AS.

5. Informace poskytované v souvislosti s odštěpením AS

5.1 Publikační povinnost

Pro publikaci informací v souvislosti s odštěpením existují dva přípustné publikační kanály. Zúčastněné AS si mohou zvolit, zda informace uloží do sbírky listin obchodního rejstříku a oznámení o tom, spolu s dalšími informacemi pro akcionáře a věřitele, zveřejní v Obchodním věstníku, nebo je uveřejní na svých internetových stránkách.¹⁴⁰

5.1.1 Publikace projektu

Zúčastněná AS uloží do sbírky listin obchodního rejstříku [§ 38i odst. 1 písm. e) ObchZ] projekt odštěpení a zveřejní oznámení o uložení projektu alespoň jeden měsíc přede dnem, kdy má být odštěpení schváleno způsobem stanoveným PřemZ (§ 33).¹⁴¹

To prakticky znamená, že se projekt odštěpení uloží do sbírky listin, poté se uložení oznámí v Obchodním věstníku a věřitelé se upozorní na jejich práva (dle § 35 až § 39).¹⁴²

Tuto povinnost lze splnit i způsobem umožňujícím dálkový přístup, který je pro veřejnost bezplatný, a to tak, aby informace byly dostupné jednoduchým způsobem na internetové stránce AS, a to po dobu alespoň jednoho měsíce přede dnem, kdy má být přeměna schválena způsobem stanoveným PřemZ, až do doby jednoho měsíce po jejím schválení nebo neschválení (§ 33a).

Při tomto alternativním postupu je zapotřebí uveřejnit projekt odštěpení na internetové stránce AS a v Obchodním věstníku zveřejnit odkaz na tuto internetovou stránku a datum, kdy na ní byl uveřejněn. Platí zde stejná lhůta jako v případě zveřejnění.

Internetová stránka pro zveřejnění musí splňovat tyto požadavky: bezplatný přístup, jednoduchá dostupnost informací¹⁴³, nepřerušovaný přístup¹⁴⁴

¹⁴⁰ Možnost elektronického uveřejnění na internetových stránkách byla dána Novelou. Viz k tomu podrobněji: DĚDIČ, Jan, ref. 3, s. 9.

¹⁴¹ Jestliže se ale projekt odštěpení neschvaluje, k čemuž dochází, jsou-li nástupnické AS vlastníkem všech akcií opravňujících hlasovat o projektu odštěpení, za předpokladu splnění povinnosti zveřejnění nebo uveřejnění informací a zpřístupnění dokumentů akcionářům, potom se lhůta počítá k předpokládanému dni návrhu na zápis odštěpení do obchodního rejstříku (§ 306a odst. 1 a 3).

¹⁴² Upozornění věřitelů na jejich práva se nevyžaduje v případech podle § 257 až § 264.

¹⁴³ Měly by být dostupné buď hned po otevření odkazu, nebo alespoň odkazem z úvodní internetové stránky.

a dostatečné zabezpečení včetně opatření dokumentů elektronickým podpisem nebo elektronickou značkou.

Jestliže odštěpení podléhá schválení valnou hromadou nebo projekt odštěpení nemusí mít formu notářského zápisu, notář zkontroluje splnění publikační povinnosti.¹⁴⁵

5.1.2 Publikace dalších informací

Zúčastněná AS musí zveřejnit nebo uveřejnit upozornění věřitelům¹⁴⁶ na jejich práva podle § 35 až § 39 a upozornění akcionářům na jejich práva na zpřístupnění určitých dokumentů v sídle AS podle § 299 nebo na internetové stránce AS podle § 299a (§ 33 odst. 1 a § 298).

Při zrušení nebo neschválení odštěpení musí AS, která uveřejnila projekt odštěpení, bez zbytečného odkladu oznámit tuto skutečnost stejným způsobem na též místě, nejpozději však následující den (§ 33a odst. 2).¹⁴⁷

Z ObchZ vyplývá požadavek na uložení do sbírky listin a jeho zveřejnění¹⁴⁸ v případě a) oznámení o zrušení nebo neschválení projektu odštěpení [§ 38i odst. 1 písm. f) ObchZ]¹⁴⁹ a b) rozhodnutí soudu, kterým byla vyslovena neplatnost projektu odštěpení nebo usnesení valné hromady o jeho schválení [§ 38i odst. 1 písm. g) ObchZ].¹⁵⁰

V subkapitole 2.4 jsem již podrobněji rozebral povinnost zúčastněné AS, která je příjemcem veřejné podpory, nejpozději do dne zveřejnění nebo uveřejnění projektu odštěpení oznámit zahájení přípravy odštěpení poskytovateli veřejné podpory, jestliže nestanoví zvláštní zákon jinak (§ 35 odst. 4).

¹⁴⁴ O nepřerušovaný přístup se nejedná, jestliže doba přerušování překročí 24 hodin, pak už je zúčastněná AS povinná uložit projekt odštěpení nejpozději nejbližší příští pracovní den do sbírky listin, a jakmile to bude možné, informace zveřejnit (§ 33a odst. 3).

¹⁴⁵ V situaci, kdy projekt odštěpení formu notářského zápisu mít musí a odštěpení je i tak schváleno akcionáři nebo valnou hromadou, notář projekt odštěpení kontroluje také. Splnění publikační povinnosti může zkontrolovat sám prostřednictvím veřejně dostupných informací. Viz DĚDIČ, Jan a kol., ref. 20, s. 183.

¹⁴⁶ V souvislosti s právem věřitelů na zajištění jejich pohledávek ve spojení s odštěpením je nutná informační povinnost zúčastněných AS vůči těmto věřitelům, která se tak stává prvkem jejich ochrany a v podstatě předpokladem k tomu, aby mohli bezproblémově uplatnit svá práva. Na této povinnosti AS je třeba trvat. K tomu blíže viz usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 10. 2005, sp. zn. 29 Odo 1341/2004.

¹⁴⁷ Informace pak musí být uveřejněna alespoň jeden měsíc.

¹⁴⁸ V těchto případech nepřichází uveřejnění v úvahu, neboť jej zákon nepřipouští. Zúčastněná AS může tyto skutečnosti na svých internetových stránkách uvést, ale již s tím není spojeno splnění zákonné publikační povinnosti. Viz DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 47.

¹⁴⁹ Jde o to, aby bylo postaveno zejména vůči veřejnosti najisto, zda se odštěpení uskuteční. Viz DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 47.

¹⁵⁰ V tomto případě uložení a zveřejnění probíhá bez vyžadované aktivity zúčastněné AS, jelikož ukládání zabezpečuje soud, který rozhodnutí vydal a zveřejnění rejstříkový soud.

5.2 Informační povinnost vůči akcionářům

Každý akcionář, který o to na valné hromadě schvalující odštěpení požádá, má právo na informace, jež se týkají ostatních zúčastněných AS, jsou-li důležité z hlediska odštěpení (§ 34 odst. 1).¹⁵¹

V případě, že by AS poskytovala akcionářům tyto informace i mimo valnou hromadu, což není nijak zakázáno, pak jedině takovým způsobem, kdy bude zachována rovnost všech akcionářů.

K poskytnutí informací nedojde, pokud by to mohlo způsobit značnou újmu zúčastněné AS nebo ji ovládající nebo jí ovládané osobě, tyto informace tvoří předmět obchodního tajemství, nebo se jedná o utajovanou informaci podle zvláštního zákona (§ 34 odst. 2).¹⁵²

Dokumenty se akcionářům nedoručují. AS je pro ně zpřístupňuje ve svém sídle.¹⁵³ PřemZ AS umožňuje je publikovat na svých internetových stránkách (§ 299a odst. 1).¹⁵⁴ Těmito dokumenty pak jsou a) projekt odštěpení, b) účetní závěrky všech zúčastněných AS za poslední tři účetní období¹⁵⁵ a zprávy auditora o jejich ověření, c) konečné účetní závěrky všech zúčastněných AS, a jestliže rozhodný den odštěpení předchází vyhotovení jeho projektu, pak i zahajovací rozvaha rozdělované nebo nástupnické AS, podléhá-li AS povinnému auditu, pak i zprávy auditora o jejich ověření, d) mezitímní účetní závěrka, anebo pololetní zpráva podle ZPKT a zpráva auditora o jejím ověření, pokud se vyžadují,¹⁵⁶ e) znalecká zpráva o odštěpení nebo všechny znalecké zprávy o odštěpení všech zúčastněných AS¹⁵⁷ a f) posudek znalce pro ocenění jmění, není-li součástí znalecké zprávy o odštěpení.

AS vydá každému akcionáři, který o to požádá, a to bez zbytečného

¹⁵¹ O tom, zda byly akcionáři požadované informace poskytnuty, se přesvědčí notář na valné hromadě. Viz DĚDIČ, Jan a kol., ref. 20, s. 185.

¹⁵² K výkladu pojmu obchodní tajemství pro účely přeměn viz rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. 10. 2001, sp. zn. 21 Cdo 2022/2000.

¹⁵³ Přístupné musí být jeden měsíc před stanoveným dnem konání valné hromady, která bude schvalovat odštěpení. Jedná se o zpětné počítání lhůty od rozhodné skutečnosti, a v tomto případě se lhůta počítá od stanoveného dne konání valné hromady a tento den se do lhůty nezapočítává (Viz usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 4. 2004, sp. zn. 29 Odo 783/2003).

¹⁵⁴ Platí zde stejné podmínky jako pro uveřejnění informací na internetových stránkách.

¹⁵⁵ Pokud zúčastněná AS po takovou dobu neexistovala, použijí se účetní závěrky jejího předchůdce, měla-li nějakého.

¹⁵⁶ Mezitímní účetní závěrka se vyžaduje, byla-li poslední řádná nebo mimořádná účetní závěrka, popř. konečná účetní závěrka sestavena z údajů ke dni, od něhož ke dni vyhotovení projektu odštěpení uplynulo více než šest měsíců.

¹⁵⁷ Vyžaduje se ze zákona. Výjimky jsou stanoveny, pokud k tomu udělí souhlas všichni akcionáři všech zúčastněných AS nebo pokud nástupnické AS vlastní všechny akcie rozdělované AS (§ 297 ve spojení s § 117) nebo pokud jde o odštěpení se vznikem nových AS s rovnoměrným výměnným poměrem [§ 310 odst. 2 písm. b)].

odkladu, bezplatně opis nebo výpis z listin, které musí být k nahlédnutí v sídle AS, pokud se vyžadují. To se netýká posudku znalce pro ocenění jmění (§ 299 odst. 2).¹⁵⁸

Se souhlasem akcionářů jim lze dokumenty vyžadované podle PřemZ zasílat v elektronické formě. Na souhlas nejsou kladeny žádné zvláštní nároky, postačí, pokud z něho lze určit vůli akcionáře.¹⁵⁹

¹⁵⁸ Posudek znalce pro ocenění jmění je zpravidla rozsáhlý dokument a poskytování jeho opisů nebo výpisů by AS přehnaně zatěžovalo.

¹⁵⁹ Není zde vyžadován postup pro udělení souhlasu dle § 9. Notář může namátkově dotazem zkontrolovat u akcionáře, zda opravdu souhlasil s elektronickým zasíláním.

6. Zápis odštěpení do obchodního rejstříku¹⁶⁰

Návrh na zápis odštěpení do obchodního rejstříku podávají všechny rozdělované a nástupnické AS společně, popřípadě všechny osoby, jež jsou statutárními orgány nástupnických osob nebo jeho členy (§ 38d odst. 1 ObchZ). Návrh musí být vždy společným návrhem na zápis všech zúčastněných AS. Všechny tyto osoby musejí být v návrhu označeny jako navrhovatelé.¹⁶¹

Účastníky rejstříkového řízení nejsou akcionáři zúčastněné AS a soud nerozhoduje o jejich právech a povinnostech, ale o právech a povinnostech samotné AS zapisované do obchodního rejstříku.¹⁶²

Při odštěpení AS se do obchodního rejstříku u rozdělované AS zapíše údaj, že došlo k odštěpení části jejího jmění, s uvedením firmy, sídla a identifikačního čísla všech nástupnických AS (§ 38b odst. 2 ObchZ).

Problém nastává při stanovení informací, které se do obchodního rejstříku zapíší u nástupnické AS, protože to ObchZ nestanoví. Místo toho obsahuje § 38b ObchZ dvě téměř shodná ustanovení o požadavcích na informace zapisované u rozdělované nebo zanikající právnické osoby. Tato situace nastala nedopatřením, kdy měl být novelizován odst. 1 § 38b, ale místo něj byl novelizován odst. 2 tohoto ustanovení. Situaci lze vyřešit, dle mého názoru tak, že na zápis nástupnické AS se použije ustanovení § 38b odst. 2 ObchZ před novelizací.¹⁶³

U nástupnické osoby se tedy zapíší:¹⁶⁴

- a) při odštěpení se založením nových AS, kromě údajů zapisovaných při vzniku AS, údaj, že AS vznikla odštěpením, že na ni přešla část jmění rozdělované AS, která byla uvedena v projektu odštěpení, firma, sídlo a identifikační číslo AS, jejímž odštěpením vznikla, a firmy, sídla

¹⁶⁰ Problematikou zápisu odštěpení do obchodního rejstříku se podrobně zabývá HOLEJŠOVSKÝ, Josef. Formuláře pro zápis do obchodního rejstříku – včera a dnes. *Obchodněprávní revue*, 2012, č. 2.

¹⁶¹ K tomu viz usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 3. 2006, sp. zn. 7 Cmo 573/2005, *Právní rozhledy*, 2006, č. 18, s. 685 an.

¹⁶² Jednotlivým akcionářům pak zákon poskytuje ochranu jejich práv jiným způsobem (Viz usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 10. 2006, sp. zn. 29 Odo 634/2006).

¹⁶³ Při novelizaci ObchZ (z. č. 355/2011 Sb.) účinné od 1. 1. 2012 bylo zřejmě nedopatřením vypuštěno dosavadní znění § 38b odst. 2 ObchZ o údajích zapisovaných do obchodního rejstříku u nástupnické společnosti. Některé rejstříkové soudy dosud zamítají zápis údaje o odštěpení sloučením u nástupnické společnosti s odůvodněním, že do obchodního rejstříku se zapisují v souvislosti s rozdělením společnosti pouze skutečnosti uvedené v § 38b ObchZ, přičemž z uvedeného ustanovení vyplývá, že tato skutečnost se zapisuje pouze u rozdělované společnosti. Většina rejstříkových soudů správně zápis shora uvedené skutečnosti povoluje. ČECH, Petr, ref. 89.

¹⁶⁴ Jedná se o ustanovení původního znění ObchZ, které bylo omylem zrušeno Novelou.

- a identifikační čísla ostatních AS, které současně odštěpením vznikly, a
- b) při odštěpení sloučením údaj, že na ni přešlo jmění rozdělované AS, které bylo uvedeno v projektu odštěpení sloučením, firma, sídlo a identifikační číslo rozdělované AS, a firmy, sídla a identifikační čísla ostatních AS, na které přešly ostatní části odštěpovaného jmění rozdělované AS, a případné změny dosud zapsaných údajů o nástupnické AS.

Návrh na zápis musí být doložen listinami o skutečnostech, které mají být do obchodního rejstříku zapsány, a listinami, které se zakládají do sbírky listin (§ 32 odst. 2 ObchZ).

Soud přitom zkoumá, zda údaje o skutečnostech, které se do rejstříku zapisují, opravdu vyplývají z listin, které mají být podle zvláštního právního předpisu k návrhu doloženy (§ 200da odst. 1 OSŘ).

K tomu Nejvyšší soud ČR ve svém usnesení uvedl, že je rejstříkový soud oprávněn posoudit, zda listiny připojené k návrhu na povolení zápisu do obchodního rejstříku jsou listinami, které dokládají skutečnost, jež má být do obchodního rejstříku zapsána ve smyslu ustanovení § 32 odst. 2 ObchZ. Nepostačuje tedy, aby byly tyto listiny jako takové pouze označeny či aby návrhatel tvrdil, že takovými listinami jsou, ale jejich obsah musí odpovídat obsahu, které takové listiny mají mít. Při opačném výkladu posuzovaného ustanovení by totiž stačilo připojit k návrhu jakoukoli listinu a potřebným způsobem ji označit, aniž by tato listina co do svého obsahu splňovala podmínku ustanovení § 200da odst. 1 OSŘ a § 32 odst. 2 ObchZ.¹⁶⁵

Rejstříkový soud posuzuje v řízení o povolení zápisu do obchodního rejstříku soulad obsahu a postupu přijetí usnesení valné hromady o schválení odštěpení se zákonem a stanovami AS. V případě, že sezná takový rozpor, návrh zamítne, a to i tehdy, když by platnost usnesení valné hromady k tomu oprávněná osoba nenapadla.¹⁶⁶

Jestliže je projekt odštěpení součástí (ne pouze přílohou¹⁶⁷) notářského zápisu o rozhodnutí orgánu AS a nelze-li mít pochybnosti o tom, že listina předkládaná jako notářský zápis je opravdu notářským zápisem, rejstříkový soud nemusí přezkoumávat náležitosti notářského zápisu coby právního úkonu ani jeho

¹⁶⁵ Viz usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 4. 2008, sp. zn. 29 Odo 1365/2006.

¹⁶⁶ Viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 1997, sp. zn. 1 Odon 88/97.

¹⁶⁷ V případě, kdy je projekt odštěpení pouze přílohou notářského zápisu o rozhodnutí orgánu právnické osoby (ostatně tak to i vyžaduje § 21 odst. 4), rejstříkový soud musí obsah projektu odštěpení přezkoumat.

obsah. Zjišťuje pouze, zda zapisované skutečnosti ze zápisu opravdu vyplývají.¹⁶⁸

Rejstříkový soud vždy o návrhu na zápis rozhoduje usnesením. To neplatí v případě, že se do obchodního rejstříku zapisují skutečnosti na základě rozhodnutí soudu nebo správního úřadu (§ 200db odst. 3 OSŘ).

Náležitosti formuláře návrhu na zápis rozdělení do obchodního rejstříku jsou stanoveny v § 16 vyhlášky č. 414/2011 Sb., o náležitostech formulářů na podávání návrhů na zápis do obchodního rejstříku.¹⁶⁹

Rejstříkový soud návrh na zápis odmítne, jestliže je nesrozumitelný nebo neurčitý [§ 200d odst. 1 písm. d)].

6.1 Sbírka listin

Sbírka listin v souvislosti s odštěpením AS obsahuje (§ 38i odst. 1 ObchZ)

- rozhodnutí o odštěpení, b) rozhodnutí o zrušení rozhodnutí o odštěpení, c) projekt odštěpení (byl-li projekt odštěpení uveřejněn na internetových stránkách podle PřemZ, vzniká povinnost uložit projekt odštěpení do sbírky listin až spolu s návrhem na zápis do obchodního rejstříku), d) oznámení o zrušení nebo neschválení projektu odštěpení (byl-li projekt po jeho založení do sbírky listin zrušen nebo neschválen), e) rozhodnutí soudu, kterým byla vyslovena neplatnost projektu odštěpení nebo neplatnost usnesení valné hromady, kterým byl projekt odštěpení schválen, a f) posudek znalce na ocenění jmění při odštěpení.

6.2 Přílohy návrhu na zápis¹⁷⁰

K návrhu na zápis odštěpení do obchodního rejstříku se přikládají:¹⁷¹

- doklady prokazující rozhodnutí o rozdělení, a to notářský zápis o rozhodnutí valné hromady podle § 21 odst. 4, popřípadě i notářský zápis o souhlasu akcionáře nebo akcionářů s odštěpením s nerovnoměrným výměnným poměrem uděleným mimo valnou hromadu podle § 22 odst. 2, včetně oznámení představenstva o rozhodnutí o odštěpení s nerovnoměrným výměnným poměrem akcií podle § 22 odst. 3,
- prvopis nebo úředně ověřený opis souhlasu orgánu veřejné moci podle

¹⁶⁸ Viz usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 2. 2008, sp. zn. 7 Cmo 213/2007, *Soudní rozhledy*, 2008, č. 8.

¹⁶⁹ Návrh je dostupný zde: <http://1url.cz/vifN>.

¹⁷⁰ Seznam příloh přikládaných k návrhu na zápis rozdělení. In: [online]. [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: <http://1url.cz/niUc>.

¹⁷¹ STEHLÍK, Ondřej. Obchodní rejstřík ve světle novely z. č. 351/2011 Sb. In: *Epravo.cz* [online]. 2. 5. 2012 [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://1url.cz/RiUY>. A viz také usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 14. 12. 2006, sp. zn. 7 Cmo 198/2006, *Soudní rozhledy*, 2008, č. 9.

českého zákona nebo podle přímo použitelného předpisu Evropské unie s odštěpením podle § 15a odst. 1, pokud se vyžaduje, popřípadě prohlášení zúčastněné AS, že nastala domněnka souhlasu takového orgánu podle § 15a odst. 2,

- c) konečná účetní závěrka zúčastněné AS podle § 11 odst. 1 a zpráva auditora, jestliže se takové ověření vyžaduje,
- d) mezitímní účetní závěrka zúčastněné AS podle § 11 odst. 2, pokud se vyžaduje, a zpráva auditora o jejím ověření, jestliže se takové ověření vyžaduje,
- e) zahajovací rozvaha nástupnické AS nebo rozdělované AS podle § 11 odst. 3 a zpráva auditora o jejím ověření, jestliže se takové ověření vyžaduje, není-li stanoven rozhodný den odštěpení na den zápisu do obchodního rejstříku,
- f) doklad o poskytnutí jistoty věřiteli zúčastněné AS § 35 odst. 3, pokud zákon její poskytnutí vyžaduje, nebo prohlášení zúčastněné AS, že právo na poskytnutí jistoty nebylo uplatněno,
- g) zapisují-li se v souvislosti s odštěpením osoby, které jsou statutárním orgánem nebo jeho členem, nebo osoby, které jsou členy dozorčí rady, doklady prokazující splnění podmínek pro výkon funkce,
- h) zapisují-li se do obchodního rejstříku v souvislosti s odštěpením v rámci zápisu AS i jiné osoby, písemný souhlas těchto osob s úředně ověřenými podpisy podle ObchZ,
- i) zapisuje-li se v souvislosti s odštěpením předmět podnikání (činnosti) AS, anebo jeho změna, doklady osvědčující oprávnění k činnosti, která má být zapsána do obchodního rejstříku, pokud nejsou tyto informace zjistitelné z informačních systémů veřejné správy nebo jejich částí, které jsou veřejnými evidencemi, rejstříky nebo seznamy,
- j) zapisuje-li se v souvislosti s odštěpením sídlo nástupnické AS, anebo jeho změna, doklady prokazující právní důvod užívání sídla,
- k) je-li účastníkem odštěpení dlužník, ohledně něhož probíhá insolvenční řízení, rozhodnutí soudu o schválení reorganizačního plánu podle § 348 InsZ,
- l) posudek znalce na ocenění části jmění rozdělované AS podle § 253, § 282 odst. 2 a § 307 ve vazbě na § 135 odst. 2, není-li součástí znalecké zprávy o odštěpení, v takovém případě se přikládá znalecká zpráva o odštěpení,

- m) doklad o tom, že AS předala peněžní prostředky potřebné k vyplacení doplatků pověřené osobě podle § 291 ve vazbě na § 107 odst. 2,
- n) doklad o tom, že listinné akcie kótované na regulovaném trhu potřebné k výměně pro akcionáře nástupnické AS nebo k přidělení akcionářům rozdělované AS, byly předány pověřené osobě podle § 307 ve vazbě na § 138 a
- o) doklad o doručení informace o změně údajů v akciích akcionářů nástupnické AS, mají-li být vydány nebo změněny zaknihované akcie, centrálnímu depozitáři cenných papírů podle § 307 ve vazbě na § 143.

6.3 Pokračování v živnostenském podnikání po odštěpení

Při odštěpení AS může nástupnická AS, která dosud nemá příslušné živnostenské oprávnění, po zápisu odštěpení do obchodního rejstříku pokračovat v provozování živnosti na základě živnostenského oprávnění rozdělované AS za předpokladu, že pokračování písemně oznámí živnostenskému úřadu a zároveň ohlásí ohlašovací živnost nebo podá žádost o koncesi (§ 14 ŽZ).

7. Práva akcionářů, vlastníků jiných účastnických cenných papírů a dalších osob při odštěpení AS

PřemZ přiznává akcionářům na jejich ochranu hned několik práv a zároveň stanoví i pravidla pro jejich realizaci.¹⁷²

Některá z těchto práv jsou nepromlčitelná. Jsou jimi právo na dorovnání (včetně práva na úroky), právo na doplatek, právo na výtěžek z odprodané akcie, právo na informace a zejména právo na vydání akcií při jejich výměně nebo přidělení.

Právo akcionářů na informace jsem podrobně rozebral v kapitole 5. , proto se jím již nebudu zabývat.

7.1 Právo na dorovnání

Akcionáři rozdělované AS, který byl poškozen na svém majetku v důsledku odštěpení, se přiznává¹⁷³ právo na dorovnání vůči zúčastněným AS v případě, že a) není výměnný poměr akcií, uvedený v projektu odštěpení, spolu s případnými doplatky k rozhodnému dni přiměřený nebo b) projekt odštěpení sloučením nepřiznává akcionářům nástupnické AS, jejichž akcie se nevyměňují, k rozhodnému dni přiměřený doplatek (§ 45 odst. 1).¹⁷⁴

Před uplatněním práva na dorovnání u soudu, musí toto právo být nejprve uplatněno u povinné osoby v prekluzivní lhůtě šesti měsíců ode dne účinnosti zápisu odštěpení do obchodního rejstříku vůči třetím osobám, a to nejdříve v den zápisu odštěpení do obchodního rejstříku.¹⁷⁵

Dorovnání se poskytuje v penězích nebo na základě dohody ho lze poskytnout též nepeněžitou formou, zejména ve formě akcií nástupnické AS, což je mnohdy pro oprávněného výhodnější.

S právem na dorovnání se pojí ode dne zápisu odštěpení do obchodního rejstříku právo na úroky z dlužné částky, a v případě, že povinná osoba dorovnání nezaplatí řádně a včas, i úroky z prodlení.

Uspokojení, kterého lze dosáhnout uplatněním práva na dorovnání, nelze vůči povinné osobě dosáhnout uplatněním nároku z odpovědnosti za škodu. Tím

¹⁷² Těchto práv se však akcionář musí sám aktivně domáhat.

¹⁷³ Ve vztahu k těm akciím, jichž byl vlastníkem, v den schválení odštěpení.

¹⁷⁴ K zaplacení dorovnání jsou zavázány všechny nástupnické AS a rozdělovaná AS solidárně. Mezi sebou se pak vypořádají podle poměrů ocenění svých jmění vyplývajících z posudku znalce a vlastního kapitálu rozdělované AS vykázaného v zahajovací rozvaze (§ 45 odst. 3).

¹⁷⁵ Oprávnění z projektu odštěpení mohou plynout až tehdy, když je účinný.

není dotčena odpovědnost za škodu ostatních osob (§ 45 odst. 4).¹⁷⁶

Pokud soud jednomu oprávněnému přizná právo na dorovnání, je toto rozhodnutí závazné pro povinnou osobu, co do základu přiznaného práva, i pro ostatní oprávněné.¹⁷⁷

Právo na dorovnání přechází na právního nástupce oprávněné osoby, ledaže nabyl akcie převodem, a ode dne zápisu odštěpení do obchodního rejstříku je i samostatně převoditelné ve smyslu § 156a,¹⁷⁸ přičemž dobrá víra příjemců dorovnání je chráněna.¹⁷⁹

7.2 Právo na vypořádací podíl při ukončení účasti akcionáře

Akcionář má právo na ukončení své účasti v AS v souvislosti s odštěpením, jestliže s tím souhlasili úplně všichni akcionáři.¹⁸⁰

Účast akcionáře v rozdělované AS zaniká a jeho akcie přecházejí do majetku rozdělované AS dnem zápisu odštěpení do obchodního rejstříku. Vracení listinných akcií a zatímních listů a vypořádací podíl se dle odkazu v § 249 odst. 3 řídí přiměřeně ustanoveními § 161, § 162 a § 164.

Rozdělovaná AS je povinna poskytnout akcionáři vypořádací podíl odpovídající reálné hodnotě jeho akcií. Jeho výše musí být doložena posudkem znalce.¹⁸¹ Vyplácí se v penězích, nedohodne-li se rozdělovaná AS s akcionářem jinak, přičemž je splatný uplynutím jednoho měsíce ode dne zápisu odštěpení do obchodního rejstříku. Výše vypořádání musí být poctivá, musí tedy odpovídat

¹⁷⁶ Právo na dorovnání nahrazuje způsobenou majetkovou újmu, tj. má vůči povinné osobě charakter speciální náhrady škody.

¹⁷⁷ Z toho vyplývá i požadavek na oznámení dne uplatnění práva na dorovnání povinnou osobou bez zbytečného odkladu, a to způsobem, kterým zveřejnila nebo uveřejnila projekt odštěpení. Od té doby běží promlčecí doba.

¹⁷⁸ Právo na dorovnání je samostatně převoditelné až po zápisu odštěpení do obchodního rejstříku. Právo na dorovnání nepřechází spolu s převodem akcií, ale zůstává tomu, kdo byl vlastníkem akcií v rozhodné době. S přechodem akcií však právo na dorovnání na právního nástupce nepřechází (§ 46).

¹⁷⁹ Dobrá víra je vnitřní přesvědčení nabyvatele, že mu vykonávané právo patří, ačkoli tomu tak není, a že nejedná protiprávně. Musí být podložena, a to zpravidla okolnostmi, z kterých lze usuzovat na existenci právního titulu. Nestačí tedy subjektivní představa držitele. Navíc je zde vyžadována přiměřená míra opatrnosti úsudku držitele v tom smyslu, že se zkoumá, zda držitel měl a mohl mít pochybnosti o tom, zda mu právo náleží (viz rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 3. 1998, sp. zn. 3 Cdon 395/96, rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 4. 1997, sp. zn. 2 Cdon 1178/96, rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 2. 2000, sp. zn. 22 Cdo 417/98 a rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. 2. 1999, sp. zn. 2 Cdon 568/96).

¹⁸⁰ Tím se předchází situaci, při níž by byl drobný akcionář vytěsněn do nástupnické AS, a byl by tím, vzhledem k různým hodnotám čistého obchodního majetku rozdělované a nástupnické AS, poškozen na svém vlastnickém právu, nebo situaci, kdy by se akcionář „odštěpil“ do nově vznikající nástupnické AS s lukrativním majetkem a v rozdělované AS by nechal jen dluhy.

¹⁸¹ Povinnost zajistit zpracování znaleckého posudku a zaplatit odměnu znalci má rozdělovaná AS (§ 164 odst. 1).

hodnotě akcií, ohledně kterých jeho účast v AS skončila.¹⁸²

Vystupující akcionář odevzdá všechny své listinné akcie a zatímní listy, ohledně kterých z AS vystupuje, které pak nástupnická AS bez zbytečného odkladu zničí po zápisu odštěpení do obchodního rejstříku (§ 161 odst. 1).¹⁸³

Co se týče zaknihovaných akcií, je vystoupení akcionáře účinné jen ohledně těch, které byly evidovány v evidenci zaknihovaných cenných papírů jako vlastnictví tohoto akcionáře ke dni zápisu odštěpení do obchodního rejstříku (§ 162 odst. 2).

Alternativně může dojít k vypořádání akcionáře podle projektu odštěpení přidělením akcií nástupnické AS nebo doplatkem (§ 249 odst. 7).¹⁸⁴

Lze rovněž navrhnout postup, kdy odštěpení proběhne a až po jeho zápisu bude akcionář vypořádán odkupem jeho akcií prostřednictvím veřejného návrhu smlouvy.

7.3 Právo na doplatek nepřiměřené kupní ceny

Nebude-li kupní cena odkupovaných akcií přiměřená jejich reálné hodnotě, je smlouva platná a kterýkoliv z akcionářů, který přijal veřejný návrh smlouvy, je oprávněn požadovat doplatek kupní ceny. Toto právo přechází na právního nástupce, ledaže nabytí akcií převodem¹⁸⁵ a je samostatně převoditelné od zápisu odštěpení do obchodního rejstříku. Postup pro uplatnění doplatku je shodný s postupem uplatnění práva na dorovnání (§ 46 an. odkazem z § 150 odst. 4).

7.4 Odkup akcií na základě veřejného návrhu smlouvy

Právo na odkup akcií na základě veřejného návrhu smlouvy je upraveno v § 308 a § 309 a odkazem § 146 až § 151a. Toto právo na odkup vzniká, jestliže:

- a) dochází k odštěpení AS s nerovnoměrným výměnným poměrem, nebo
- b) v důsledku odštěpení se změní právní postavení akcionářů některé ze zúčastněných AS tak, že dojde k výměně akcií za akcie jiného druhu, ke změně práv spojených s určitým druhem akcií, kterými se zhoršuje právní postavení akcionáře oproti stavu před zápisem odštěpení do obchodního

¹⁸² Viz rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 3. 2007, sp. zn. 29 Odo 513/2005.

¹⁸³ Pokud bude rozhodnuto o zrušení odštěpení nebo nabylo-li právní moci rozhodnutí rejstříkového soudu o zamítnutí nebo odmítnutí zápisu odštěpení do obchodního rejstříku, vrátí AS listinné akcie a zatímní listy akcionáři do patnácti dnů od tohoto rozhodnutí.

¹⁸⁴ Nic nebrání kombinaci uvedených postupů.

¹⁸⁵ To vyplývá z toho, že při převodu akcie může být její nepřiměřená cena při odkupu zúčastněnou AS již promítnuta do ceny, za kterou ji její vlastník prodává.

rejstříku, k výměně akcií přijatých k obchodování na evropském regulovaném trhu za akcie, které nejsou přijaty k obchodování na evropském regulovaném trhu, nebo k výměně akcií, jejichž převoditelnost není omezena, za akcie s omezenou převoditelností (§ 308 odst. 2).

Pro odkup akcií nástupnickou nebo rozdělovanou AS se použijí ustanovení § 146 až 151a obdobně (§ 309).¹⁸⁶

Nástupnická AS [co se týče důvodů sub b) i rozdělovaná AS] se v projektu odštěpení zavazuje, že odkoupí veškeré akcie od osoby, která byla akcionářem¹⁸⁷ na valné hromadě zúčastněné AS ke dni konání valné hromady, na níž bylo schváleno odštěpení, a této valné hromady se zúčastnila a zároveň hlasovala proti schválení odštěpení (§ 308 odst. 1).¹⁸⁸

Povinnost odkupu se vztahuje pouze na ty akcie nástupnické AS, které byly vyměněny za akcie, s nimiž bylo hlasováno proti schválení odštěpení (§ 308 odst. 3).

V případě, že projekt odštěpení obsahuje závazek nástupnické nebo rozdělované AS odkoupit akcie, je tato AS povinna učinit oprávněným akcionářům veřejný návrh smlouvy.¹⁸⁹

Náležitosti veřejného návrhu jsou následující: a) obchodní firma, sídlo a IČO nástupnické nebo rozdělované AS, b) označení akcií, na něž se veřejný návrh vztahuje, jejich druhu, formy, podoby, případně jmenovité hodnoty a ISIN, pokud je přiděleno, c) cena za jednu akcii, která musí být pro všechny adresáty u stejné akcie stejná, d) způsob oznámení o přijetí veřejného návrhu nebo označení evropského regulovaného trhu, na němž musí být smlouva uzavřena, e) doba závaznosti veřejného návrhu, která nesmí být kratší než čtyři týdny a delší než deset týdnů ode dne jeho uveřejnění a f) postup při převodu akcií a podmínky placení kupní ceny.

¹⁸⁶ Podle důvodové zprávy k Novele se vzhledem k obratu „zúčastněných společností“ v § 308 odst. 2 písm. b) použije úprava odkupu vzhledem k tomuto ustanovení i pro rozdělovanou AS.

¹⁸⁷ § 308 odst. 1 písm. a) stanoví, že právo na odkup má „osoba, která byla oprávněna vykonávat hlasovací právo na valné hromadě“. Jedná se o zjevnou chybu, protože hlasovací právo může vykonávat i osoba, která není vlastníkem akcie. Např. zákonný zástupce nebo osoba oprávněná k výkonu hlasovacího práva na základě fixace rozhodného dne ve smyslu § 156b ObchZ. Nevlastník nemůže rozhodovat o dispozici s cizím majetkem. Viz DĚDIČ, Jan, ref. 6, s. 12.

¹⁸⁸ Podmínka hlasování proti odštěpení je pro akcionáře banky, kteří vlastní prioritní akcie, právně nemožná, protože takové akcie jsou bez hlasovacího práva (§ 20 odst. 2 ZoB). K nemožné podmínce se nepřihlíží (§ 36 odst. 1 ObčZ). Viz DVORÁK, Tomáš, ref. 5, s. 82 (v poznámce pod čarou).

¹⁸⁹ Dojde k tomu ve lhůtě dvou týdnů ode dne, kdy se zápis odštěpení do obchodního rejstříku stal účinným vůči třetím osobám. Nepoužijí se ustanovení zvláštních předpisů o nabídkách převzetí ani o veřejném návrhu smlouvy o koupi nebo směně účastnických cenných papírů.

Veřejný návrh smlouvy se uveřejňuje způsobem pro svolávání valné hromady rozdělované nebo nástupnické AS. Po uveřejnění nesmí být návrh měněn ani odvolán, ledaže by AS zvýšila nabídku kupní ceny. Zvýšení kupní ceny je závazné i pro již uzavřené smlouvy.¹⁹⁰

Přijetí návrhu akcionářem je jím kdykoli, než bude smlouva uzavřena, odvolatelné. Akcionář však nemůže návrh měnit.

Rozdělovaná nebo nástupnická AS převezme listinné akcie nebo zabezpečí převod vlastnického práva k zaknihovaným akciím.¹⁹¹ Tyto akcie koupí za cenu přiměřenou jejich reálné hodnotě, která musí být doložena posudkem znalce. Kupní cena je splatná při převodu akcií, nejpozději do jednoho měsíce od uplynutí doby závaznosti veřejného návrhu smlouvy. V případě, že kupní cena není přiměřená reálné hodnotě akcií, je smlouva platná a akcionáři jsou oprávněni požadovat doplatek kupní ceny.

Akcionář může učinit AS písemný návrh na uzavření smlouvy o koupi těchto akcií za přiměřenou cenu, jestliže je AS v prodlení s veřejným návrhem smlouvy. Akcionář přiměřenost ceny posudkem znalce doložit nemusí.¹⁹²

Při odkupu akcií na základě veřejného návrhu smlouvy se nepoužijí ustanovení stanov o omezení převoditelnosti akcií na jméno.

Akcionář, který nebyl přítomen na valné hromadě, která rozhodovala o odštěpení s nerovnoměrným výměnným poměrem, má právo odprodat akcie nástupnické AS podle tohoto zákona, pokud vyjádřil svůj nesouhlas s odštěpením ve lhůtě jednoho měsíce ode dne, kdy se valná hromada, která ho schválila, konala. Projev vůle nesouhlasícího akcionáře musí mít formu notářského zápisu o právním úkonu.

7.5 Právo na odkoupení akcií při podstatné změně jmění

Účelem práva na odkoupení akcií při podstatné změně jmění je ochrana legitimních majetkových zájmů akcionářů. Umožňuje ochranu jejich majetku.¹⁹³

Akcionáři, kteří nesouhlasili s odštěpením AS, mají právo na odprodej

¹⁹⁰ Dvořák pokládá otázku, zda rozdílné pojmy „zveřejnění“ a „uveřejnění“ jsou důsledkem legislativně-technické chyby, nebo spíše úmyslem zákonodárce. Dvořák se přiklání k variantě chyby. S jeho stanoviskem souhlasím. Viz DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 73.

¹⁹¹ Lhůta je jeden měsíc ode dne následujícího po dni uplynutí závaznosti veřejného návrhu smlouvy.

¹⁹² Nepřijme-li AS tento návrh do patnácti dnů od jeho doručení, je akcionář oprávněn se domáhat uzavření smlouvy podle § 80 písm. b) OSŘ u soudu nebo může požadovat náhradu škody, a také náhradu účelně vynaložených nákladů. Promlčecí lhůty se použijí obecné podle § 397 a § 398 ObchZ.

¹⁹³ DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 82.

jejich akcií na nástupnické AS, jestliže mezi rozhodným dnem odštěpení a zápisem odštěpení do obchodního rejstříku dojde k podstatné změně nebo změnám týkajícím se jmění kterékoliv ze zúčastněných AS, jež by odůvodňovaly jiný výměnný poměr akcií (§ 49a).

Podmínkou je, že akcionář a) byl akcionářem zúčastněné AS ke dni schválení odštěpení, b) hlasoval proti schválení odštěpení, c) v jeho neprospěch se zhoršil výměnný poměr akcií a d) nevykonával akcionářská práva v nástupnické AS od zápisu odštěpení do obchodního rejstříku (§ 49a odst. 1).

Úprava chrání akcionáře AS, kteří by byli znevýhodněni při uskutečnění výměny akcií tím, že v jiné zúčastněné AS by se podstatně snížilo jmění, v době od rozhodného dne do dne zápisu odštěpení do obchodního rejstříku. Reflektuje se pouze změna ceny akcií, která nastala ode dne předcházejícího rozhodný den do dne zápisu odštěpení do obchodního rejstříku. Nejde však o nápravu špatně stanoveného výměnného poměru akcií.¹⁹⁴

V souvislosti s tím PřemZ ukládá představenstvu, aby seznámilo před hlasováním o schválení odštěpení akcionáře se všemi podstatnými změnami týkajícími se jmění, k nimž došlo v období od vyhotovení projektu odštěpení do dne konání valné hromady, která rozhoduje o odštěpení, a to ve všech zúčastněných AS. Správnost oznámení o změnách týkajících se jmění musí být potvrzena auditorem, pokud podléhá AS povinnému auditu.

Akcionář musí právo na odkoupení akcií uplatnit ve dvouměsíční prekluzivní lhůtě od zápisu odštěpení do obchodního rejstříku.

Akcionář uplatňuje právo na odkup písemnou výzvou adresovanou nástupnické AS, která obsahuje údaje, jež umožňují identifikaci akcií, které nabízí nástupnické AS k odkoupení a s uvedením důvodu, proč právo na odkoupení akcií uplatňuje (§ 49c odst. 2).

Nástupnická AS zašle bez zbytečného odkladu po vyhotovení znaleckého posudku akcionáři, který uplatnil právo na odkup akcií, písemný návrh smlouvy, jehož obsahem je nabídka na odkoupení určených akcií za reálnou hodnotu stanovenou posudkem znalce s dobou splatnosti do patnácti dnů od uzavření smlouvy, nebo jej v téže lhůtě vyrozumí o tom, že jeho návrh odmítá s uvedením důvodu (§ 49c odst. 3).

Nesouhlasí-li akcionář s odmítavým stanoviskem nástupnické AS nebo se nástupnická AS ve lhůtě trvání nabídky nevyjádří anebo ve lhůtě pro zabezpečení

¹⁹⁴ DĚDIČ, Jan, ref. 3, s. 16.

posudku znalce neopatří znalecký posudek, může se akcionář do patnácti dnů od doručení vyrozumění o odmítnutí návrhu nebo od marného uplynutí lhůty trvání nabídky nebo vyhotovení posudku znalce domáhat uzavření smlouvy u soudu (§ 49d odst. 1).

Právo na odkup podle § 49a až 49d se týká i jiných účastnických cenných papírů než akcií. Jedná-li se o cenné papíry, s nimiž není spojeno hlasovací právo, použije se postup podle § 36 odst. 1 ObčZ.¹⁹⁵

Právo na odkup akcií má i osoba, která se na AS již účastní, neboť požívá akcionářských práv ve smyslu § 155 odst. 1 věta druhá ObchZ, ale cenný papír jí zatím nebyl vydán.¹⁹⁶

7.6 Práva vlastníků jiných účastnických cenných papírů než akcií a osob, které se podílejí na základním kapitálu, avšak nemají k tomu cenný papír

Vlastníci jiných účastnických cenných papírů než akcií, jejichž emitentem je zúčastněná AS, mají stejná práva jako vlastníci akcií (§ 37 odst. 1). Proto se na operace s těmito účastnickými cennými papíry použijí analogicky ustanovení o operacích s akciemi, pokud zákon nestanoví jinak.¹⁹⁷ Právní postavení těchto vlastníků se při odštěpení nemění.

Akcionářská práva má podle ObchZ i osoba, která se podílí na základním kapitálu AS, i když tato AS dosud nevydala akcie nebo zatímní listy, a to ode dne zápisu základního kapitálu, na němž se podílí, do obchodního rejstříku (§ 155 odst. 1). Na práva těchto osob se analogicky také použije § 37.¹⁹⁸

7.7 Vzdání se práv a udělení souhlasu

Akcionář zúčastněné AS se může vzdát, způsobem uvedeným v § 9, práva na dorovnání, práva na výměnu nebo přidělení nových akcií při odštěpení, práva na náhradu škody, práva na odkup svých akcií při odštěpení, práva podat soudu návrh na určení neplatnosti projektu odštěpení a návrh soudu na vyslovení neplatnosti rozhodnutí o schválení odštěpení, nebo jiných práv, a to i těch, která

¹⁹⁵ V opačném případě by se povinná AS mohla svých povinností snadno zprostit. Viz DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 85.

¹⁹⁶ DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 85.

¹⁹⁷ DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 92.

¹⁹⁸ Akcionářská práva jsou v tomto případě inkorporována v akciích rozdělované AS, ke kterým vzniká právo na přidělení nových akcií ve stanoveném výměnném poměru nástupnické AS (viz usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 5. 2000, sp. zn. 29 Cdo 2337/2000).

vzniknou v budoucnu¹⁹⁹, poskytuje-li mu je PřemZ v souvislosti s odštěpením AS (§ 7).

Akcionář zúčastněné AS může udělit souhlas s tím, že jakákoli zpráva týkající se odštěpení, kterou PřemZ vyžaduje, nebude vypracována. To neplatí pro zprávu auditora o ověření účetní závěrky, protože informace, které poskytuje, slouží i dalším osobám, nejen akcionářům (§ 8).

Vzdání se práva nebo udělení souhlasu²⁰⁰ podléhá přísnějším podmínkám, když musí mít písemnou formu s úředně ověřeným podpisem, nebo být uděleno na valné hromadě AS (§ 9 odst. 1).²⁰¹ K tomu Dědič dodává, že „... (n) a rozdíl od obecné úpravy vzdání se práva v občanském zákoníku nejde o smlouvu, ale o jednostranný právní úkon společníka adresovaný společnosti.“²⁰²

Akcionář se může vzdát práva nebo udělit souhlas kdykoli poté, co se dozví o zahájení přípravy odštěpení. Právní účinky má takový úkon vůči každému právnímu nástupci akcionáře (§ 9 odst. 2 a 3).

Dvořák upozorňuje na to, že v případě vzdání se práva nebo udělení souhlasu jediným akcionářem nejde o výkon působnosti valné hromady AS a tedy se nepoužije § 190 ObchZ.²⁰³

7.8 Vzdání se práva na výměnu (přidělení) akcií

Otázkou je, zda se ustanovení o vzdání se práva na výměnu akcií použije i na vzdání se práva na přidělení nových akcií při odštěpení AS. Při odštěpení se totiž akcie akcionáře rozdělované AS nevyměňují, ale přidělí se mu k jeho dosavadním akciím nové akcie, které ztělesňují jeho podíl na nástupnické AS. Možnost vzdát se práva na přidělení akcií lze přinejmenším dovodit z jeho nezakázání zákonem a z ustanovení § 7 písm. g), které rozšiřuje okruh práv na neurčitou množinu.²⁰⁴

PřemZ může vzdání se některých práv zakázat. K tomu dochází u práva na přidělení akcií, kdy se ho akcionář nesmí vzdát po vyhotovení projektu odštěpení (§ 7a odst. 3), a také v případě, že by v každé nástupnické AS nezůstal alespoň

¹⁹⁹ Z toho vyplývá, že se lze práv vzdát i předem, tzn. předtím, než vůbec vzniknou. Nicméně takové počínání je nutné důkladně zvážit a domyslet jeho možné důsledky. V této souvislosti je třeba připomenout, že jde o ustanovení odlišné od požadavku ObčZ, podle kterého se nelze vzdát svých práv dříve, než tato práva vzniknou (§ 574 odst. 2 ObčZ).

²⁰⁰ Jde o právní úkon podle ObčZ, pro který platí určité podmínky a má stanovené náležitosti.

²⁰¹ Prohlášení o vzdání se práva nebo o udělení souhlasu na valné hromadě se uvedou v notářském zápisu o rozhodnutí valné hromady (podle § 80 an. NotŘ).

²⁰² DĚDIČ, Jan a kol., ref. 8, s. 592.

²⁰³ DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 86.

²⁰⁴ Podobný názor viz DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 90.

jeden akcionář (§ 7a odst. 4).²⁰⁵ Práva na výměnu akcií se nemohou akcionáři vzdát i v případě, že k výměně akcií dochází podle ObchZ (např. při změně formy akcie).²⁰⁶

Vzdá-li se akcionář práva na výměnu akcií, k jeho účasti na rozdělované AS se při zpracování projektu odstěpení nepřihlíží ani pro účely stanovení výměnného poměru akcií, a nadále zůstává akcionářem rozdělované AS (§ 7a).

7.9 Práva třetích osob

Za třetí osoby, které chrání PřemZ, lze označit osoby, jež jsou k zúčastněné AS ve vztahu jejího věřitele, vlastníka jí emitovaných dluhopisů (neplatí to pro vyměnitelné a prioritní dluhopisy), jejího dlužníka nebo v pozici zástavního věřitele se zástavním právem k jí vydaným akciím.

Princip ochrany práv třetích osob, je jedním z hlavních principů PřemZ.²⁰⁷

7.9.1 Zvláštní ochrana věřitelů

Při odstěpení může dojít k nejistotě o tom, na kterou z nástupnických AS přešla určitá část odstěpovaného jmění.²⁰⁸ Proto PřemZ v § 257 až § 258 upravuje zvláštní pravidla ochrany pro věřitele a dlužníky.

Každá z nástupnických AS ručí za závazky, jež přešly v důsledku odstěpení na ostatní nástupnické AS nebo zůstaly rozdělované AS, a to společně a nerozdílně s ostatními nástupnickými AS, a to až do výše částky ocenění jmění, jež na ně mělo přejít podle projektu odstěpení uvedené v posudku znalce pro ocenění jmění (§ 257 odst. 1).

Nedochází-li k ocenění jmění posudkem znalce, ručí tyto AS stejně, jako ručí rozdělovaná AS, a to až do výše vlastního kapitálu vykázané v zahajovací rozvaze (§ 257 odst. 2 an.).

Pokud při odstěpení není zřejmé, jaký majetek a jaké závazky přešly na některou z nástupnických AS, platí nevyvratitelná právní domněnka, že tento majetek nebo závazky patří rozdělované AS (§ 261 odst. 3).

Jestliže není dlužníkovi (resp. věřiteli) známo, na kterou z nástupnických AS přešla pohledávka (resp. závazek) rozdělované AS, může plnit (vyžadovat plnění) po kterékoliv z nástupnických AS podle vlastní úvahy (§ 263 an.).

Ti, jejichž právní zájmy jsou odstěpením dotčeny, mají zákonné právo

²⁰⁵ Opačné počínání by bylo absolutně neplatné podle § 39 ObčZ.

²⁰⁶ DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 299 (v poznámce pod čarou).

²⁰⁷ DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 105.

²⁰⁸ DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 246.

obdržet od každé zúčastněné AS informace o tom, jaký majetek a jaké závazky přecházejí na jednotlivé nástupnické AS. Toto právo lze uplatnit u soudu, nebylo-li bez zbytečného odkladu uspokojeno (§ 262).

Na nástupnickou AS přecházejí i pohledávky, které nejsou vedeny v jejím účetnictví, resp. zda je pohledávka vedena v účetnictví je právně irelevantní.²⁰⁹

7.9.2 Obecná ochrana věřitelů

Věřitelé zúčastněných AS mají právo požadovat poskytnutí dostatečné jistoty²¹⁰, jestliže se v důsledku odštěpení zhorší dobytnost jejich pohledávek.²¹¹ Svě nesplatné pohledávky musí přihlásit v prekluzivní lhůtě šesti měsíců ode dne, kdy se zápis odštěpení do obchodního rejstříku stal účinným vůči třetím osobám (§ 35 odst. 1). Jestliže se o způsobu zajištění pohledávky věřitel se zúčastněnou AS nedohodne, rozhodne o dostatečném zajištění soud. V případě, že zúčastněná AS přiměřené zajištění neposkytla a věřitel prokáže, že se v důsledku odštěpení podstatným způsobem sníží dobytnost jeho pohledávky, může požadovat poskytnutí dostatečné jistoty ještě před zápisem odštěpení do obchodního rejstříku (§ 35 odst. 1 až 3).

Věřitelé, kteří mají v insolvenčním řízení právo na přednostní uspokojení svých pohledávek nebo se považují za zajištěné věřitele, nebo jejichž pohledávky vznikly až po zápisu odštěpení do obchodního rejstříku, nemají právo na poskytnutí jistoty (§ 36).

Postavení věřitelů je posíleno zákazem vyplatit plnění akcionářům, vlastníkům vyměnitelných a prioritních dluhopisů a opčních listů dříve, než budou pohledávky věřitelů všech zúčastněných AS zajištěny.²¹²

7.9.3 Ochrana zástavních věřitelů

Při odštěpení AS se právní postavení zástavních věřitelů, kteří mají v zástavě akcie rozdělované nebo nástupnické AS, nemění.

Zástavní věřitel nemá obecná věřitelská práva (poskytnutí dostatečné

²⁰⁹ Viz rozsudek Nejvyššího soudu ČR zde dne 30. 10. 2007, sp. zn. 32 Odo 1531/2005.

²¹⁰ Při realizaci práva na poskytnutí jistoty se postupuje podle pravidel uvedených v § 555 a násl. ObčZ. Nejedná se zde o zvláštní zajišťovací institut. Jistotu lze zejména poskytnout zřízením zástavního práva, ručením, které převezme způsobilý ručitel, zajišťovacím postoupením pohledávky, zajišťovacím převodem práva a dalšími prostředky, které k zajištění pohledávek slouží. Dostatečná je taková jistota, která odpovídá zajištěné pohledávce (viz rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 6. 3. 2002, sp. zn. 21 Cdo 624/2001).

²¹¹ KRAAKMAN, Reinier H. *The anatomy of corporate law: a comparative and functional approach*. 2nd ed. New York: Oxford University Press, 2009, xix, 322 p. ISBN 01-995-6584-8, s. 208 an.

²¹² DVOŘÁK, Petr. K některým změnám v přeměnách obchodních společností od 1. 1. 2012 In: *Epravo.cz* [online]. 2012 [cit. 2013-02-20]. ISSN 1213-189X. Dostupné z: <http://1url.cz/UiU0>.

jistoty), ani práva, která výlučně patří akcionářům. Ochrana jeho práv spočívá pouze v přechodu zástavního práva.²¹³

Jestliže byly zastaveny akcie nebo jiné účastnické cenné papíry vydané zúčastněnou AS a toto zástavní právo trvá ke dni zápisu odštěpení do obchodního rejstříku, rozšiřuje se zástavní právo na akcie nebo jiné účastnické cenné papíry, jež zástavní dlužník nabývá na základě zastavených akcií nebo jiných účastnických cenných papírů (§ 40 odst. 1).

Nástupnická AS po zápisu odštěpení do obchodního rejstříku vyznačí na listinných akciích na jméno nebo jiných účastnických cenných papírech na jméno, k nimž přechází nebo vzniká zástavní právo postupem podle § 40, záznamem zástavní právo. Záznam musí mít náležitosti zástavního rubopisu a podepisuje jej osoba nebo osoby oprávněné jednat jménem nástupnické AS ke dni vyznačení zástavního práva. Po vyznačení zástavního práva je odevzdá AS zástavnímu věřiteli, uschovateli nebo opatrovateli. Listinné akcie na majitele nebo jiné účastnické cenné papíry na majitele, k nimž přechází nebo vzniká zástavní právo postupem podle § 40, AS odevzdá zástavnímu věřiteli, uschovateli nebo opatrovateli bez vyznačení zástavního rubopisu (§ 41 odst. 1).

Nástupnická AS po zápisu odštěpení do obchodního rejstříku uloží v příkazu k vydání nebo k převodu akcií centrálnímu depozitáři cenných papírů, aby zapsal přechod nebo vznik zástavního práva k akciím na účet vlastníka do centrální evidence cenných papírů. Nevede-li centrální depozitář cenných papírů účet vlastníka, zabezpečí, aby zástavní právo na účet vlastníka zapsala osoba, která vede evidenci navazující na centrální evidenci cenných papírů (§ 41 odst. 2).

Jestliže má zástavní právo přejít nebo vzniknout k jedné nebo více akciím, musí být součástí návrhu na zápis odštěpení do obchodního rejstříku též návrh na zápis zástavního práva k jedné nebo více akciím.

Vyplývá-li existence zástavního práva z údajů zapsaných do obchodního rejstříku, vyznačí rejstříkový soud přechod nebo vznik zástavního práva k akciím při zápisu odštěpení do obchodního rejstříku i bez návrhu (§ 42 odst. 2).

Vznik nebo přechod zástavního práva k akciím lze do obchodního rejstříku zapsat i následně, a to i bez návrhu (§ 42 odst. 3), přičemž je stanovena výjimka z obecného zákazu dvojího zastavení cenného papíru, upravená v § 39 odst. 2 ZCP (§ 44 odst. 1).

Stane-li se v důsledku odštěpení též akcie nebo jiný účastnický cenný

²¹³ DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 111.

papír předmětem zástavního práva různých zástavních věřitelů, jejichž pohledávky byly před odštěpením zajištěné samostatně, uspokojí se v případě realizace zástavního práva tito zástavní věřitelé poměrně tak, jako kdyby k odštěpení nedošlo. V případě konkurence zástavních práv na listinném cenném papíru jej odevzdá AS tomu zástavnímu věřiteli, uschovateli nebo opatrovateli, na kterém se dohodnou všichni zástavní věřitelé. Nedojde-li k dohodě zástavních věřitelů ani v přiměřené době po výzvě AS, odevzdá AS cenný papír uschovateli nebo opatrovateli, jehož sama vybere s péčí řádného hospodáře na náklady zástavních věřitelů (§ 44 odst. 2 až 3).²¹⁴

7.9.4 Ochrana vlastníků dluhopisů

Práva vlastníků dluhopisů jsou upravena v § 21 až § 24 ZD. Problematikou ochrany vlastníků dluhopisů se zabývám v subkapitole 3.10.5.

²¹⁴ Pořadí zástavních práv se řídí pořadím, v jakém vznikly. Důvodová zpráva, ref. 69, s. 176.

8. Schvalování odštěpení AS

8.1 Obecné otázky

Při schvalování odštěpení se schvaluje projekt odštěpení i další dokumenty s odštěpením související, které PřemZ vyžaduje. Pokud by nebyly schváleny všechny nezbytné dokumenty, odštěpení by jako celek nebylo schváleno pro nedodržení všech podmínek stanovených zákonem.

Pro schvalování těchto dokumentů mohou být vyžadována různá hlasovací kvóra. V praxi je proto vhodné schvalovat odštěpení jako celek jedním hlasováním.²¹⁵

V případě odštěpení sloučením musí být schváleno rozhodnutí všemi zúčastněnými AS ve stejném znění, přičemž se schvaluje pouze znění projektu odštěpení uložené do sbírky listin obchodního rejstříku a které je zveřejněno.²¹⁶

Schvalování odštěpení je přítomen notář, který na celý proces dohlíží. Tím se zainteresovaným osobám (akcionářům a třetím osobám) do jisté míry garantuje, že proces schvalování byl po právu, tedy že byl přijat správným počtem hlasů a správným postupem.²¹⁷

Odštěpení se schvaluje usnesením.²¹⁸

Usnesení valné hromady o schválení odštěpení může valná hromada revokovat, jestliže v jeho důsledku nenastaly nevratné účinky a nedojde tím k podstatnějšímu zásahu do práv třetích osob. Nelze jej však zrušit po zápisu odštěpení do obchodního rejstříku [§ 57 odst. 1 písm. b)].²¹⁹

8.2 Pozvánka na valnou hromadu, resp. oznámení o jejím konání

Pozvánka na valnou hromadu, resp. oznámení o jejím konání, na které se bude rozhodovat o schválení odštěpení, musí obsahovat obecné náležitosti stanovené ObchZ a navíc i další (§ 300), a to a) upozornění akcionářů na jejich práva na zpřístupnění dokumentů v sídle AS nebo na jejich internetových stránkách, b) vybrané údaje z účetní závěrky, která má být valnou hromadou

²¹⁵ DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 116.

²¹⁶ Tím není dotčeno ustanovení § 252.

²¹⁷ Notář bezprostředně vnímá průběh schvalování, jednání a projevy učiněné na valné hromadě. V žádném případě nepostačí prohlášení osob účastnících se valné hromady o tom, co se na valné hromadě dělo (viz usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 10. 2006, sp. zn. 29 Odo 1169/2005).

²¹⁸ Usnesení valné hromady AS není právním úkonem AS ani právním úkonem jejích akcionářů. Valná hromada totiž nemá oprávnění činit právní úkony jménem AS a akcionáři zde nejednají svým jménem, ale jako orgán AS (viz rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 12. 1997, sp. zn. 1 Odo 88/97, Soudní judikatura, 1998, č. 8).

²¹⁹ Viz usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 4. 2005, sp. zn. 29 Odo 540/2004.

schválena, c) údaje o vlivu odštěpení sloučením na akcie dosavadních akcionářů nástupnické AS nebo rozdělované AS, zejména o tom, že akcie dosavadních akcionářů nástupnické nebo rozdělované AS nepodléhají výměně nebo že se štěpí, že se zvyšuje nebo snižuje jejich jmenovitá hodnota s uvedením celkové částky, o niž se zvýší nebo sníží jmenovitá hodnota všech akcií akcionářů AS, anebo že se změní jejich podoba, druh nebo forma, d) pokud dochází ke zvýšení nebo snížení základního kapitálu nástupnické AS nebo rozdělované AS, i údaj o tom, pro akcionáře jakých zúčastněných AS je základní kapitál zvyšován nebo snižován, zda jde o zvýšení základního kapitálu z vlastních zdrojů nástupnické AS nebo ze jmění rozdělované AS, zda dochází ke kombinovanému zvýšení základního kapitálu nebo ke kombinaci zvýšení a snížení základního kapitálu a e) pokud se jedná o emitenta investičního cenného papíru kótovaného na evropském regulovaném trhu, náležitosti podle § 120a ZPKT.

V případě zvláštních subjektů, musí být pozvánka na valnou hromadu na vědomí zaslána i ČNB.²²⁰

8.3 Průběh valné hromady

PřemZ obsahuje zvláštní ustanovení o schvalování odštěpení valnou hromadou; ObchZ se použije subsidiárně.

Na valné hromadě musí být akcionářům volně přístupné k nahlédnutí listiny, které AS povinně zpřístupňuje akcionářům podle § 299 odst. 1. Listiny se k nahlédnutí nevyžadují, jsou-li uveřejněny na internetové stránce AS podle § 299a odst. 1.

Představenstvo na začátku valné hromady objasní akcionářům projekt odštěpení. Poté seznámí akcionáře, a to ještě před hlasováním o schválení odštěpení, se znaleckou zprávou o odštěpení a se všemi podstatnými změnami týkajícími se jmění, k nimž došlo v období od vyhotovení projektu odštěpení do dne konání valné hromady, která rozhoduje o odštěpení, a to ve všech zúčastněných AS.²²¹ Správnost oznámení o změnách týkající se jmění musí být potvrzena auditorem, pokud podléhá AS povinnému auditu, nebo znalcem, který prováděl ocenění jmění.

²²⁰ Centrální depozitář, pojišťovna, zajišťovna na vědomí ČNB zašle pozvánku na valnou hromadu (§ 106 odst. 3 ZPKT, 122 odst. 4 PojZ).

²²¹ Představenstvo zúčastněné AS o takových změnách jmění informuje představenstva ostatních zúčastněných AS tak, aby tato mohla informovat své valné hromady. Jestliže akcionáři všech zúčastněných AS předem souhlasí, není seznámení se změnami jmění vyžadováno.

8.4 Náležitosti usnesení valné hromady

Mezi náležitostmi usnesení valné hromady rozdělované a nástupnické AS jsou níže uvedené rozdíly.

8.4.1 Náležitosti usnesení valné hromady rozdělované AS

Usnesení valné hromady rozdělované AS o schválení odštěpení musí obsahovat a) schválení projektu odštěpení, b) schválení konečné účetní závěrky rozdělované AS a zahajovacích rozvah všech nástupnických AS a rozdělované AS, jestliže rozhodný den odštěpení předchází vyhotovení projektu odštěpení, popř. schválení mezitímní účetní závěrky rozdělované AS a c) souhlas s podáním žádosti o kotaci akcií nástupnické AS na evropském regulovaném trhu, mají-li tam akcie AS být kótovány (§ 302 a § 306).²²²

Jestliže budou akcie dosavadních akcionářů rozdělované AS vyměňovány za akcie o vyšší jmenovité hodnotě při zvýšení základního kapitálu z vlastních zdrojů podle § 109, musí usnesení valné hromady rozdělované AS obsahovat též²²³ a) částku zvýšení základního kapitálu a b) označení vlastního zdroje nebo zdrojů rozdělované AS z poslední řádné, mimořádné, konečné nebo mezitímní závěrky sestavené před vyhotovením projektu odštěpení, z něhož bude základní kapitál zvyšován, a to v členění podle struktury vlastního kapitálu v účetní závěrce (§ 125).

Usnesení valné hromady rozdělované AS při snížení jejího základního kapitálu snížením jmenovité hodnoty akcií, musí obsahovat též a) částku snížení jmenovité hodnoty akcie rozdělované AS, b) částku snížení základního kapitálu rozdělované AS a c) údaj o tom, zda částka, o níž se sníží základní kapitál rozdělované AS, bude vyplacena dosavadním akcionářům rozdělované AS s uvedením lhůty pro její vyplacení, nebo údaj o tom, jak jinak s ní bude naloženo (§ 126 odkazem z § 266a odst. 2).²²⁴

8.4.2 Náležitosti usnesení valné hromady nástupnické AS

Usnesení valné hromady nástupnické AS o schválení odštěpení sloučením musí obsahovat a) schválení projektu odštěpení sloučením, b) schválení konečné účetní závěrky a zahajovací rozvahy, jestliže rozhodný den předchází vyhotovení projektu odštěpení, popř. schválení mezitímní účetní závěrky a zahajovací

²²² Tento souhlas se nevyžaduje, jsou-li již akcie na evropském regulovaném trhu kótovány.

²²³ § 109 odst. 3 (odkazem z § 266a odst. 3) zakazuje použití ustanovení ObchZ o náležitostech usnesení valné hromady.

²²⁴ § 110 (odkazem § 266a odst. 2) výslovně zakazuje použití ustanovení ObchZ o náležitostech usnesení valné hromady o snížení základního kapitálu z vlastních zdrojů.

rozvahy nástupnické AS, c) rozhodnutí o vydání nových akcií,²²⁵ popř. pověření představenstva k vydání nových akcií nebo rozhodnutí o možnosti nabýt vlastní akcie, je-li to třeba k výměně akcií rozdělované AS za akcie nástupnické AS,²²⁶ a popř. i d) souhlas s podáním žádosti o kotaci akcií nástupnické AS na evropském regulovaném trhu.

Jestliže budou vyměňovány dosavadní akcie akcionářů nástupnické AS za akcie o vyšší jmenovité hodnotě za účelem zvýšení základního kapitálu nástupnické AS z vlastních zdrojů pro její dosavadní akcionáře, musí usnesení valné hromady nástupnické AS o schválení odštěpení sloučením obsahovat též a) částku zvýšení základního kapitálu z vlastních zdrojů nástupnické AS a b) označení vlastního zdroje nebo zdrojů nástupnické AS z poslední řádné, mimořádné, konečné nebo mezitímní závěrky sestavené před vyhotovením projektu odštěpení, z něhož bude základní kapitál zvyšován, v členění podle struktury vlastního kapitálu v účetní závěrce (§ 304).²²⁷

Jestliže budou akcie dosavadních akcionářů nástupnické AS vyměňovány za akcie vyšší jmenovité hodnoty při zvýšení základního kapitálu nástupnické AS ze jmění rozdělované AS pro dosavadní akcionáře nástupnické AS, musí usnesení valné hromady o schválení odštěpení sloučením obsahovat též určení částky zvýšení základního kapitálu nástupnické AS ze jmění rozdělované AS (§ 304a).²²⁸

Snižuje-li nástupnická AS základní kapitál snížením jmenovité hodnoty dosavadních akcií, musí usnesení valné hromady nástupnické AS o schválení odštěpení sloučením obsahovat též a) částku snížení jmenovité hodnoty dosavadních akcií nástupnické AS, b) částku, o níž se snižuje dosavadní základní kapitál nástupnické AS a c) údaj o tom, zda částka, o níž se snižuje základní kapitál nástupnické AS, se vyplatí dosavadním akcionářům nástupnické AS s uvedením lhůty pro její vyplacení, nebo údaj o tom, jak jinak s ní bude naloženo (§ 305 ve spojení s § 296 a § 110).

²²⁵ Valná hromada může rozhodnout, jen je-li v době schvalování odštěpení zřejmé, jaký bude počet nově vydaných akcií (Viz DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 295 (v poznámce pod čarou).

²²⁶ Obdobně se použijí ustanovení § 102 a § 103 na nabývání vlastních akcií za účelem výměny a na zvýšení základního kapitálu nástupnické AS ze jmění rozdělované AS.

²²⁷ § 109 odst. 3 (odkazem z § 304) zakazuje použití ustanovení ObchZ o náležitostech usnesení valné hromady.

²²⁸ Jedná se o situaci, kdy nedochází ke změnám v osobách akcionářů (§ 109a odkazem z § 304a). To znamená, že akcionáři rozdělované i nástupnické AS jsou stejné osoby, nebo jde o situaci, kdy je nástupnická AS jediným akcionářem rozdělované AS.

Při kombinovaném zvýšení a snížení základního kapitálu se pro určení obsahových náležitostí usnesení valné hromady o schválení odštěpení použijí § 305 a § 304 ve spojení s § 296 a § 111.

8.5 Schvalování odštěpení s nerovnoměrným výměnným poměrem

PřemZ umožňuje vyloučit akcionáře z účasti na některé nebo některých nástupnických AS, přičemž pro přijetí takového usnesení se požaduje vyšší počet hlasů. Odštěpení AS s nerovnoměrným výměnným poměrem musí být schváleno alespoň 90 % hlasů všech akcionářů rozdělované AS (§ 22 odst. 1).²²⁹

Byla-li valná hromada usnášeníschopná a odštěpení s nerovnoměrným výměnným poměrem nebylo schváleno, mohou akcionáři, kteří nebyli přítomni na hlasování, projevit dodatečně svůj souhlas i mimo valnou hromadu. Takový souhlas musí mít formu notářského zápisu o právním úkonu, jehož přílohou je projekt odštěpení (§ 22 odst. 2).²³⁰ Usnesení může být přijato dodatečně na základě dodatečného souhlasu akcionáře; v takovém případě opak oznámí představenstvo přijetím usnesení způsobem uvedeným pro svolání valné hromady, a to do patnácti dnů od jeho přijetí (§ 22 odst. 3).

8.6 Schvalování odštěpení se zánikem účasti akcionáře

Jestliže se ukončuje účast akcionáře na rozdělované AS, musí s tím souhlasit všichni akcionáři této AS a valná hromada rozdělované AS musí současně rozhodnout o nabytí vlastních akcií podle § 161 ObchZ (§ 249 odst. 2). Usnesení valné hromady pak upraví podrobnosti předpokládaného nabytí akcií, alespoň však a) nejvyšší počet akcií, které může AS nabýt a jejich jmenovitou hodnotu, b) dobu, po kterou může AS akcie nabývat a c) při nabytí akcií za úplatu rovněž nejvyšší a nejnižší cenu, za niž může AS akcie nabýt [§ 161a odst. 1 písm. a) ObchZ].²³¹

8.7 Hlasovací kvorum a výkon hlasovacích práv

Odštěpení musí být schváleno alespoň třemi čtvrtinami hlasů akcionářů přítomných na valné hromadě, ledaže a) stanovy AS vyžadují vyšší většinu nebo

²²⁹ Dosažení tohoto kvóra se vyžaduje u každého druhu akcií.

²³⁰ Souhlas musí být AS doručen ve lhůtě jednoho měsíce od konání valné hromady, která odštěpení neschválila. Jde o jediný případ, kdy akcionář AS rozhoduje mimo valnou hromadu. Viz DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 137 (v poznámce pod čarou).

²³¹ Výše vypořádacího podílu musí být doložena posudkem znalce (§ 164 odst. 1 odkazem z § 249 odst. 5 in fine). Proto se nemůže návrh usnesení valné hromady od tohoto znaleckého posudku odchýlit (viz DĚDIČ, Jan a kol., ref. 20, s. 209).

splnění dalších podmínek (§ 21 odst. 2), b) vydala-li AS více druhů akcií, pak se vyžaduje souhlas alespoň tří čtvrtin hlasů přítomných akcionářů u každého druhu akcií (§ 21 odst. 3), c) jde o odštěpení AS s nerovnoměrným výměnným poměrem akcií, které musí být schváleno alespoň 90 % hlasů všech akcionářů rozdělované AS u každého druhu akcií (§ 22 odst. 1), a d) má-li zaniknout účast některého z akcionářů v rozdělované AS, vyžaduje se souhlas všech akcionářů této AS (§ 249 odst. 2).²³²

8.8 Výjimky z povinnosti schválení některých odštěpení valnou hromadou

Pokud budou splněny určité podmínky, některá odštěpení sloučením nemusí být schvalována valnými hromadami zúčastněných AS.

Odštěpení nemusí být schváleno valnou hromadou v případě, že nástupnické AS jsou vlastníky všech akcií opravňujících hlasovat o projektu odštěpení (§ 306a,²³³ § 173 odst. 3 ObchZ).

8.9 Rozhodnutí jediného akcionáře jako právní úkon

Schvalování odštěpení v případě zjednodušených odštěpení je odlišné od klasického postupu schvalování odštěpení vlnou hromadou. Hovoříme o rozhodování jediného akcionáře v působnosti valné hromady.²³⁴

Jediný akcionář činí v případě rozhodování právní úkon. Také notářský zápis je notářským zápisem o právním úkonu. Tím došlo k vyjasnění některé stávající judikatury.²³⁵

Pro rozhodnutí jediného akcionáře postačí forma prostého písemného projevu vůle. Pro perfektnost právního úkonu postačí, bude-li podepsán osobou oprávněnou jednat jménem AS. Rozhodnutí jediného akcionáře ve formě notářského zápisu musí být sepsáno notářem. Zákon nebo stanovy mohou určit, že

²³² Požadavky na většinu a kворum mohou stanovy zostřít. (Viz PELIKÁN, Robert. *Zákon o přeměnách obchodních společností a družstev: komentář*. 1. díl. Vyd. 1. Praha: Leges, 2010, 287 s. Komentátor. ISBN 978-808-7212-318, s. 54).

²³³ To neplatí v případě, že dochází ke změnám ve stanovách nástupnické AS. Je tomu tak proto, že dle ObchZ mohou být stanovy měněny představenstvem pouze tedy, když jejich změna nepřímo vyplývá z rozhodnutí valné hromady (§ 173 odst. 3 ObchZ). Z toho lze spolu s Dědičem dovodit, že v případě změny stanov musí projekt odštěpení schválit valná hromada nebo jediný akcionář. Viz DĚDIČ, Jan a kol., ref. 20, s. 181.

²³⁴ V § 190 odst. 1 ObchZ je pojem rozhodnutí (jediného) akcionáře jen legislativní zkratkou.

²³⁵ Nejvyšší soud vyžadoval i u jediného akcionáře, aby rozhodnutí přijalo celé představenstvo. Viz usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 3. 10. 2007, sp. zn. 29 Cdo 1193/2007 a rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 6. 2003, sp. zn. 29 Odo 882/2002.

rozhodnutí jediného akcionáře musí předcházet rozhodnutí představenstva.²³⁶

Úprava neplatnosti rozhodnutí jediného akcionáře je stejná jako v případě neplatnosti usnesení valné hromady.²³⁷

8.10 Notářský zápis o usnesení valné hromady

O rozhodnutí valné hromady o odštěpení musí být pořízen notářský zápis, jehož přílohou je projekt odštěpení (§ 21 odst. 4). Požadavky na notářský zápis se řídí obecnými požadavky na notářský zápis o rozhodnutí orgánu právnické osoby (§ 80a an. NotŘ). Notářský zápis o odštěpení musí navíc obsahovat:

- a) prohlášení notáře podle NotŘ,
- b) prohlášení notáře, že projekt odštěpení je v souladu s právními předpisy a zakladatelskými dokumenty zúčastněné AS, resp. prohlášení notáře, že v souladu není,
- c) jmenovité uvedení osob, které hlasovaly proti schválení odštěpení, s uvedením počtu, popřípadě čísla, druhu, formy a jmenovité hodnoty akcií, s nimiž tyto osoby takto hlasovaly,
- d) jmenovité uvedení akcionářů, kteří hlasovali pro schválení odštěpení, s uvedením počtu, popřípadě čísla, druhu, formy a jmenovité hodnoty akcií, s nimiž takto hlasovali v případě, že valná hromada odštěpení s nerovnoměrným výměnným poměrem podle neschválila²³⁸ a
- e) prohlášení o vzdání se práva nebo o udělení souhlasu na valné hromadě, jestliže k němu došlo [§ 23a odst. 1, § 21 odst. 6, § 21 odst. 5 a § 9 odst. 1 písm. b)].

Přílohou notářského zápisu o právním úkonu musí být projekt odštěpení (§ 21 odst. 4).

²³⁶ Rozhodnutí jediného akcionáře je však platné i tehdy, nebylo-li představenstvem schváleno, ač mělo být. Tím není dotčena případná náhrada škody.

²³⁷ ČECH, Petr, ref. 89.

²³⁸ Jedná se o výjimku, kdy se musí pořídít notářský zápis o rozhodnutí valné hromady i v případě, že ke schválení nedošlo.

9. Přezkum odštěpení AS

9.1 Zpráva o odštěpení

PřemZ ukládá představenstvu AS povinnost vypracovat zprávu o odštěpení. Její smysl je informační – adresátům vysvětlí, jak bude odštěpení probíhat, poskytne vysvětlení a odůvodnění, popíše úskalí při oceňování a ekonomický dopad odštěpení, stejně jako dopad odštěpení na třetí osoby. To by mělo akcionářům usnadnit rozhodování o schválení odštěpení.²³⁹

Zpráva o odštěpení se nemusí vypracovat, jestliže s tím všichni akcionáři všech zúčastněných AS udělili souhlas [§ 27 písm. d)]²⁴⁰ nebo při odštěpení se vznikem nových AS, pokud je stanoven rovnoměrný výměnný poměr [§ 310 odst. 2 písm. a)].

Obligatořními náležitostmi zprávy o odštěpení jsou: a) odůvodnění výměnného poměru akcií z právního i ekonomického hlediska a objasnění kritéria použitého pro rozdělení akcií v nástupnických AS, b) odůvodnění výše případných doplatků, c) vysvětlení opatření ve prospěch vlastníků jednotlivých druhů cenných papírů emitovaných zúčastněnou AS, d) popis obtíží, které se vyskytly při oceňování, nebo údaj, že se žádné obtíže nevyskytly, e) změny ekonomického a právního postavení akcionářů, včetně změny rozsahu ručení akcionářů AS nebo některých z nich, pokud se rozsah ručení mění, f) dopady odštěpení na věřitele zúčastněné AS, zejména z hlediska dobytosti jejich pohledávek a g) údaj o tom, že jmění nebo jeho část byla oceněna posudkem znalce pro ocenění jmění, a adresu obchodního rejstříku, v jehož sbírce listin bude tento posudek uložen, a údaje o oddílu a vložce, ve které je rozdělovaná AS zapsaná, pokud k ocenění došlo (§ 24 odst. 2 a § 256a).

Ve zprávě o odštěpení se naopak nesmí uvádět údaje, jejichž uvedení by mohlo způsobit zúčastněné AS²⁴¹ značnou újmu nebo tvoří předmět obchodního tajemství takové osoby anebo je utajovanou informací podle zvláštního zákona²⁴².

Zpráva může být společná pro všechny AS nebo vyhotovená pro každou zvlášť.

²³⁹ DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 51.

²⁴⁰ Souhlas se uděluje podle § 9 odst. 1. Seznam všech osob se zjistí opisem seznamu akcionářů, výpisem z evidence emise, předložením akcií, předložením potvrzení uschovatele akcií nebo prohlášením společnosti.

²⁴¹ Případně ovládající nebo ovládané osobě.

²⁴² Tím může být zákon č. 412/2005, o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů nebo např. zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů.

9.2 Přezkum odštěpení znalcem

9.2.1 Společná ustanovení pro znalce

PřemZ v souvislosti s odštěpením AS rozlišuje tyto znalce: a) znalec pro ocenění jmění nebo části jmění, b) znalec pro přezkoumání projektu odštěpení a c) znalec pro přezkoumání přiměřenosti výše kupní ceny akcií nebo vypořádacího podílu poskytovaného akcionáři, jestliže má právo na vystoupení z AS.

Znalec musí být jmenován soudem na návrh zúčastněné AS [§ 28 písm. b)]. K jeho jmenování je věcně příslušný rejstříkový soud osoby, která jmenování znalce navrhla, přičemž není návrhem vázán.²⁴³

Soud může odvolat jmenovaného znalce na návrh osoby, která osvědčí naléhavý právní zájem na věci ve smyslu § 80 písm. c) OSŘ, pokud znalec porušuje závažným způsobem své povinnosti. V takovém případě je účastníkem řízení i ten, kdo jmenování znalce, který má být odvolán, navrhl (§ 30).²⁴⁴

Odměnu a hrazení nákladů znalci zabezpečuje osoba, která ho navrhla jmenovat. Výše odměny se stanoví dohodou, a jestliže k ní nedojde, určí ji na návrh soud (§ 32).

Znalec musí být vždy nezávislý na osobě, která jeho jmenování soudu navrhla.²⁴⁵ Znalci jsou vyloučeni z podání znaleckého posudku v případě, že se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je tu důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Takový důvod je podle nálezu Ústavního soudu dán např. v případě, že mezi znalcem a účastníkem řízení existuje pracovní poměr.²⁴⁶

9.2.2 Znalci pro přezkum

Smyslem znaleckého přezkumu je objektivní a nezávislé posouzení projektu odštěpení stejně jako dalších aspektů odštěpení s cílem, aby byli akcionáři informováni o všech aspektech procesu a důsledků odštěpení, o jeho výhodách a nevýhodách a v případě, že nemohou zabránit odštěpení, se kterým

²⁴³ Při odštěpení se vznikem nových AS nejsou nástupnické AS zapsány v obchodním rejstříku a věcně příslušný soud je dán § 85 odst. 1 a 3 OSŘ a § 85a OSŘ.

²⁴⁴ Lhůta pro rozhodnutí soudu o jmenování nebo odvolání znalce je patnáct dní ode dne doručení návrhu (§ 31).

²⁴⁵ Nezávislost znalce na AS se musí posoudit pouze ve vztahu mezi znalcem a AS. Znalec není nezávislý, jestliže je zaměstnancem, akcionářem nebo orgánem AS. Jeho závislost na AS nelze dovodit z toho, že zpracovával zprávu pro jinou ze zúčastněných AS, protože tím se do vztahu závislosti na AS nedostal. Shodně stanoví § 297, který upravuje společného znalce (viz usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 10. 2000, sp. zn. 29 Cdo 1314/2000).

²⁴⁶ Např. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 25. 6. 2003, sp. zn. II. ÚS 35/03 a rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. 12. 1999, sp. zn. Skno 4/99, *Soudní rozhledy*, 2005, č. 5 a § 11 odst. 1 ZZT.

nesouhlasí, získali relevantní informace, podle kterých by kvalifikovaně mohli požadovat dorovnání (a) nebo náhradu škody.²⁴⁷

Projekt odštěpení přezkoumá na žádost akcionáře znalec, a to před jeho předložením valné hromadě ke schválení. Přezkoumání se provádí jen u té zúčastněné AS, jejíž akcionář o přezkoumání požádal. Valnou hromadu AS nelze svolat za účelem schválení projektu odštěpení, dokud projekt nebude přezkoumán znalcem, ledaže s tím všichni akcionáři souhlasí.²⁴⁸

Zúčastněná AS je povinna poskytnout znalci pro přezkoumání projektu odštěpení všechny informace a doklady, které znalec považuje za nezbytné ke splnění svého úkolu.²⁴⁹ Měl by mít zpřístupněny zejména podklady, které měl při zpracování zprávy o odštěpení k dispozici statutární orgán zúčastněné AS. Znalec má navíc právo provádět u zúčastněných AS potřebná šetření.²⁵⁰

Znalecká zpráva o odštěpení je znalecký posudek podle ZZT. Musí obsahovat, navíc oproti požadavkům ZZT, a) stanovisko, zda výměnný poměr akcií s případnými doplátky je vhodný a odůvodněný, b) údaj, podle jaké metody nebo jakých metod byl stanoven výměnný poměr akcií, c) vyjádření, zda jsou to metody v daném případě přiměřené, d) údaj, jakých výměnných poměrů by se dosáhlo při použití ostatních metod, jestliže bylo použito více metod a stanovisko k tomu, jaká váha byla přiznána jednotlivým metodám při stanovení výměnného poměru a e) zda a jaké zvláštní obtíže se vyskytly při oceňování.

Znalecká zpráva o přezkumu odštěpení se nevyžaduje, jestliže: a) všichni akcionáři zúčastněných AS s touto skutečností souhlasí (§ 117 odkazem z § 297) nebo b) nástupnické AS vlastní všechny akcie rozdělované AS (§ 117 odkazem z § 297) nebo c) dochází k odštěpení se vznikem nových AS s rovnoměrným výměnným poměrem [§ 310 odst. 2 písm. b)].

Znalec pro přezkoumání přiměřenosti výše kupní ceny akcií odkupovaných od nesouhlasícího akcionáře AS nebo vypořádacího podílu

²⁴⁷ DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 55.

²⁴⁸ Nevyhovění žádosti akcionáře neznemožňuje konání valné hromady. Nebude-li mu totiž vyhověno a odštěpení bude přesto schváleno, nebrání to jeho zápisu do obchodního rejstříku. Akcionáři v menšině, kteří hlasovali proti schválení odštěpení, mohou využít práva na dorovnání. Pokud zúčastněná AS vyhověla žádosti jednoho akcionáře, není už pak povinna vyhovět dalšímu.

²⁴⁹ Tyto podklady musí představenstvo poskytnout nehledě na obchodní tajemství (viz usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. 4. 2006, sp. zn. 29 Odo 371/2005).

²⁵⁰ V této úpravě chybí způsob, jak účinně na statutárním orgánu vymoci potřebné dokumenty. Navíc je otázkou, proč má právo na přístup k informacím pouze znalec pro přezkoumání projektu přeměny, nikoliv už znalci ostatní, kteří ovšem stejně tak relevantní informace potřebují. Proto by zde bylo na místě použít extenzivní výklad (viz DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 57).

nesouhlasícího akcionáře vystupujícího z AS dbá o to, aby oprávněný akcionář nebyl poškozen a dostalo se mu, co mu po právu náleží.

9.3 Přezkum odstěpení dozorčí radou

Novelou PřemZ byla povinnost dozorčí rady sestavit zprávu o přezkoumání projektu odstěpení vypuštěna. Přezkoumání tedy už není výslovně zákonem vyžadováno. Tato povinnost nicméně vyplývá z povinnosti dozorčí rady vykonávat svou funkci s péčí řádného hospodáře.²⁵¹ Dozorčí rada se musí tak zásadním procesem jako je odstěpení zabývat, stejně tak jako musí přezkoumat jednotlivé informace a dokumenty týkající se odstěpení.²⁵²

O výsledcích svého přezkumu nemusí dozorčí rada sestavovat písemnou zprávu, vždy by však měla o výsledcích svého přezkumu alespoň informovat akcionáře přítomné na valné hromadě, jež má schválit odstěpení, a to samozřejmě ještě předtím, než bude přistoupeno k hlasování o jeho schválení. Akcionáři přítomní na valné hromadě by měli být dozorčí radou upozorněni na případná slabá místa, rizika a nejasnosti plánovaného odstěpení.

Pokud se písemná zpráva o přezkoumání odstěpení sestavuje, pak je pouze interním dokumentem AS a do sbírky listin obchodního rejstříku se nezakládá.²⁵³

Každý člen dozorčí rady se může domáhat, aby soud vyslovil neplatnost usnesení valné hromady, pokud je v rozporu s právními předpisy nebo zakladatelskými dokumenty (§ 131 odst. 1 ObchZ). Člen dozorčí rady ztratí oprávnění k podání návrhu na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady AS, je-li odvolán z funkce člena dozorčí rady. To neplatí, jestliže prokáže právní zájem²⁵⁴ na vydání požadovaného rozhodnutí soudu, přičemž aktivní věcnou legitimaci v tomto případě neztrácí.²⁵⁵

²⁵¹ Vztah mezi členem dozorčí rady AS a AS je obchodněprávní. Proto se odkazem z § 200 odst. 3 ObchZ užije ustanovení § 194 odst. 5 ObchZ, z čehož lze dovodit, že členové dozorčí rady jsou povinni jednat s péčí řádného hospodáře. Viz DĚDIČ, Jan a kol., ref. 8, s. 479.

²⁵² DĚDIČ, Jan, ref. 6, s. 5.

²⁵³ DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 58-59.

²⁵⁴ Nejedná se zde o naléhavý právní zájem ve smyslu § 80 písm. c) OSŘ. Uvedené platí i ve vztahu k § 54 odst. 2 (viz usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 4. 2008, sp. zn. 29 Cdo 763/2007).

²⁵⁵ Viz rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 6. 2003, sp. zn. 29 Odo 882/2002-172.

10. Neplatnost odštěpení

10.1 Obecné otázky

Po zápisu odštěpení do obchodního rejstříku nelze namítat neplatnost projektu odštěpení nebo vyslovit neplatnost usnesení o schválení odštěpení (§ 57 odst. 1). Po nabytí právních účinků odštěpení již totiž ani reálně nemůže dojít k restituci stavu před odštěpením.²⁵⁶

Neplatnosti projektu odštěpení se lze dovolávat pouze zároveň s neplatností alespoň jednoho rozhodnutí o schválení odštěpení. Obráceně to však neplatí, ledaže důvody neplatnosti usnesení o schválení odštěpení mají základ v obsahu projektu odštěpení (§ 52 odst. 1).

Návrh na určení neplatnosti projektu nebo jeho schválení musí být podán v prekluzivní hmotněprávní²⁵⁷ tříměsíční lhůtě (§ 54 odst. 3).

Aktivní legitimaci k podání návrhu zákon přiznává akcionáři zúčastněné AS, osobě, která je statutárním orgánem zúčastněné AS nebo jeho členem, nebo členu dozorčí rady zúčastněné AS. Při odštěpení sloučením se mohou neplatnosti dovolávat i osoby se stejným postavením v nástupnické AS, jestliže namítané důvody neplatnosti schválení odštěpení sloučením mají základ v obsahu projektu přeměny (§ 54 odst. 1 a 2).²⁵⁸

V souvislosti s trestní odpovědností právnických osob konstruuje ZTPO speciální případ neplatnosti úkonů směřujících k přeměně obchodní společnosti.

Podrobně jsem se již k této otázce vyjádřil v kapitole 2.

10.2 Řízení o neplatnosti před soudem

Pro řízení ve věcech neplatnosti projektu odštěpení a neplatnosti usnesení o schválení odštěpení se použijí ustanovení § 183 ObchZ a § 131 odst. 1 až 10 a odst. 12 ObchZ upravující řízení ve věcech neplatnosti usnesení valné hromady (§ 53 odst. 1).

O vyslovení neplatnosti usnesení o schválení odštěpení, nebo o určení neplatnosti projektu odštěpení, rozhoduje pouze soud a jen do zápisu odštěpení do obchodního rejstříku (§ 55 odst. 2).

²⁵⁶ Smyslem takové úpravy je vyšší efektivita nápravy neuspokojivého stavu instituty náhrady škody, přiměřeného zadostiučinění a dorovnání. Tato cesta eliminuje potenciálně vážnější škody, které by hrozily při navrácení stavu před zápis odštěpení do obchodního rejstříku. Viz DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 159 an. a též usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 5. 2008, sp. zn. 29 Odo 1271/2006.

²⁵⁷ Vzhledem k tomu ani nemůže být zmeškání této lhůty soudem prominuto (viz usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 4. 2001, sp. zn. 32 Cdo 2516/2000).

²⁵⁸ Zde platí to, co bylo napsáno v poznámce pod čarou č. 254.

S návrhem na vyslovení neplatnosti projektu odštěpení jsou ke společnému řízení spojeny návrhy ostatních oprávněných osob, týkající se téhož projektu odštěpení a návrhy všech oprávněných osob na vyslovení neplatnosti usnesení o schválení odštěpení, je-li důvodem jeho neplatnosti neplatnost projektu odštěpení (§ 53 odst. 2).

Požádá-li o to zúčastněná AS před rozhodnutím soudu o vyslovení neplatnosti rozhodnutí o schválení odštěpení nebo o určení neplatnosti projektu odštěpení, poskytne jí tento soud přiměřenou lhůtu k zjednání nápravy, která nesmí být kratší než šedesát dnů (§ 56).

Výrok rozhodnutí, jímž je určena neplatnost projektu odštěpení, je závazný pro každého (§ 58 odst. 2).

Ustanovení ObchZ upravuje situace, kdy soud nevysloví neplatnost usnesení valné hromady a neplatnost projektu odštěpení.²⁵⁹

Návrh na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady o schválení odštěpení nebo určení neplatnosti projektu odštěpení nelze podat kvůli tomu, že výměnný poměr akcií a výše doplatků nejsou přiměřené, nebo že údaje týkající se výměnného poměru akcií nejsou v souladu s právními předpisy (§ 55 odst. 1).²⁶⁰

Probíhá-li v době zápisu odštěpení do obchodního rejstříku soudní řízení podle § 52 až § 58, může návrhovatelský soud, která nesmí být kratší než třicet dnů, i bez souhlasu soudu změnit návrh na zahájení řízení tak, že se bude domáhat určení, zda projekt odštěpení nebo rozhodnutí o schválení odštěpení jsou v rozporu s právními předpisy nebo zakladatelskými dokumenty.^{261, 262} Jestliže ke změně návrhu nedojde v určené lhůtě, soud řízení zastaví (§ 57 odst. 2).²⁶³

Soud pak rozhoduje o změněném návrhu a vyhoví-li mu, mají poškozené

²⁵⁹ Těmi jsou zaprvé fakt, že došlo k porušení právních předpisů nebo zakladatelských dokumentů, jehož důsledkem je jen nepodstatné porušení práv oprávněných osob, nebo jestliže porušení nemělo závažné právní následky, nebo zadruhé, pokud by tím došlo k podstatnému zásahu do práv získaných v dobré víře třetími osobami, nebo zatřetí se vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady proto, že byla svolána v rozporu se zákonem nebo zakladatelskými dokumenty, domáhá jen osoba, která takto valnou hromadu svolala anebo se na jejím svolání podílela, anebo jestliže na valné hromadě, která byla svolána v rozporu se zákonem, byli přítomni všichni akcionáři, anebo akcionáři, kteří na valné hromadě přítomni nebyli, následně projeví s usnesením souhlas (§ 131 odst. 3 ObchZ). Za nepodstatné porušení práv osob se v tomto smyslu považuje zejména to, že pozvánka na valnou hromadu nebo oznámení o konání valné hromady neobsahuje určité náležitosti (§ 183 odst. 2 ObchZ).

²⁶⁰ Nesprávné určení výměnného poměru akcií a výše doplatků lze napadnout jen návrhem na dorovnání nebo žalobou na náhradu škody, pokud zákon právo na dorovnání nevylučuje.

²⁶¹ Návrhovatelský soud tedy nemá možnost zápisu odštěpení do obchodního rejstříku nijak zabránit ani ho alespoň oddálit. Viz DVOŘÁK, Petr, ref. 212.

²⁶² Jednotliví návrhovatelské, pokud jich je více, jednájí o změně návrhu každý sám za sebe.

²⁶³ Je-li více návrhovatelských, řízení se zastavuje jen vůči těm, kteří návrh nezměnili.

osoby právo na náhradu škody, a osoby, do jejichž práv bylo porušením zasaženo, mají právo na přiměřené zadostiučinění²⁶⁴, které může být poskytnuto i v penězích (§ 57 odst. 3).²⁶⁵

Problémem současné právní úpravy, i když největší nedostatky byly odstraněny Novelou, je, že není umožněno přerušit rejstříkové řízení v případě, že zde probíhá řízení, v němž je řešena otázka, která může mít význam pro rozhodnutí soudu [§ 109 odst. 2 písm. c) OSŘ].²⁶⁶

²⁶⁴ Lhůta pro uplatnění práva na přiměřené zadostiučinění u soudu je tři měsíce ode dne právní moci soudního rozhodnutí (§ 57 odst. 5). Pro uplatnění práva na náhradu škody se použije obecná promlčecí lhůta ObchZ. Viz DĚDIČ, Jan, ref. 3, s. 17.

²⁶⁵ Poškozené osoby a osoby, do jejichž práv bylo zasaženo, mají tato práva vůči všem AS zúčastněným na odštěpení nebo jejich právním nástupcům, má-li takové porušení důvod neplatnosti projektu odštěpení nebo neplatnosti usnesení o schválení odštěpení základ v obsahu projektu odštěpení, nebo vůči AS zúčastněné na odštěpení, jejíž orgán o odštěpení rozhodl, nebo jejímu právnímu nástupci, nemá-li toto porušení nebo důvod neplatnosti usnesení o odštěpení základ v obsahu projektu odštěpení (§ 57 odst. 4).

²⁶⁶ Na problémy upozornil například Evropský soud pro lidská práva ve věci S 3010/2006 - Kohlhofer a Minarik proti České republice ze dne 15. října 2009. Dvořák navrhuje úpravu, kdy by musel rejstříkový soud přerušit rejstříkové řízení o návrhu na zápis přeměny do obchodního rejstříku, a to v případě, že by byl podán návrh podle § 52 - § 58, ledaže by takový návrh byl zjevně bezdůvodný nebo šikanózní, čemuž by se ostatně dalo čelit kaucí. Podrobněji viz DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 165. Návrh novely ustanovení o možnosti přerušit rejstříkové řízení obsahoval, ale bohužel bylo vypuštěno, viz např. NOVOTNÝ, Radek. Právně-účetně-daňový pohled na zákon o přeměnách od 1. ledna 2012. In: *Daňáři online: Portál daňových poradců a profesionálů* [online]. 1. 2. 2012 [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://lurl.cz/BiU9>.

11. Odpovědnost za škodu při odštěpení AS

PřemZ upravuje zvláštní odpovědnost za škodu²⁶⁷ způsobenou při odštěpení, a to v § 50 a § 51.

Funkcionáři AS, tj. členové představenstva a dozorčí rady zúčastněných AS a dále znalci, odpovídají společně a nerozdílně za škodu, která vznikla porušením jejich povinností při odštěpení zúčastněné AS, a to jejím akcionářům a věřitelům. Zprostit odpovědnosti se mohou pouze tehdy, jestliže prokážou, že jednali s právem předepsanou péčí, přičemž důkazní břemeno je přeneseno na odpovědného.

Promlčecí lhůta pro právo na náhradu škody vůči třetím osobám je pětiletá a běží ode dne účinnosti zápisu do obchodního rejstříku.

Skutečná škoda způsobená AS se projeví snížením hodnoty podílů v této AS a v důsledku toho její akcionáři utrpí újmu. Jedná se o odvozenou škodu od škody vzniklé na obchodním majetku AS. Bude-li nahrazena tato škoda, bude tím odstraněna i újma akcionářů. Uspokojením nároku na náhradu škody způsobené AS je zároveň odstraněna újma vzniklá akcionářům této AS. Proto již není potřeba, aby si akcionář k tomu vytvářel samostatný nárok na náhradu této újmy. Akcionáři tedy nemají proti statutárnímu orgánu AS nebo jeho členům právo na náhradu újmy vzniklé na jejich podílech v důsledku škody na majetku AS, protože jejího odstranění se domůžou uplatněním práva na náhradu škody jménem AS.²⁶⁸

Shora uvedená ustanovení o odpovědnosti se nepoužijí na některé osoby (§ 51). Škodu, za kterou odpovídají poslanci a senátoři, kteří působí v orgánech obchodní společnosti²⁶⁹, hradí stát. Stát pak může vůči nim uplatnit regresní nárok nejvýše v rozsahu odpovědnosti za zavinění těchto osob podle zákoníku práce. Obdobné ustanovení platí i ve vztahu k úředníkům územního samosprávného celku, kde za ně škodu hradí tento územně samosprávný celek.²⁷⁰

PřemZ upravuje speciální odpovědnost za škodu způsobenou včasným nepodáním návrhu na zápis odštěpení do obchodního rejstříku. Zúčastněná AS, která to způsobila, odpovídá ostatním zúčastněným AS, které byly připraveny takový návrh podat, za škodu, která jim v důsledku toho vznikla. Vzniká tím

²⁶⁷ Dvořák k tomu uvádí, že „(o)dpovědnost je tu objektivní, neomezená a náhradu škody nemůže soud snížit.“ Viz DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 167.

²⁶⁸ Viz usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 6. 2009, sp. zn. 29 Cdo 3180/2008.

²⁶⁹ Musí v AS působit se souhlasem nebo na návrh státu.

²⁷⁰ Dvořák k tomu uvádí, že „(v) každém ohledu se jedná o úpravu pochybou, která je v rozporu s obecnými principy odpovědnosti orgánů nebo jejich členů obchodních společností ..., a proto by měla být bez náhrady zrušena.“ Viz DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 170.

i solidární odpovědnost za škodu statutárního orgánu nebo jeho členu (§ 59 odst. 2).

Shora uvedené osoby, tj. představenstvo zúčastněné AS nebo jeho členové, odpovídají za porušení povinnosti publikovat projekt odštěpení a za porušení povinnosti dostatečným způsobem zabezpečit internetové stránky a publikované dokumenty podepsat uznávaným elektronickým podpisem nebo opatřit uznávanou elektronickou značkou. Dále odpovídají za porušení povinnosti oznámit neschválení odštěpení, zrušení rozhodnutí o odštěpení nebo projektu odštěpení na internetové stránce řádně a včas a za pravost a úplnost zpřístupněného dokumentu.²⁷¹

²⁷¹ Čech k tomu uvádí, že „(n)ové znění § 386 odst. 1 obchodního zákoníku je přesně opačné. Stranám výslovně dovoluje, aby rozsah náhrady škody předem omezily. Tím odpadnou pochybnosti ohledně limitace. Nová úprava otevírá účastníkům obchodních závazkových vztahů dokonce možnost, aby se práva na náhradu předem i vzdaly! To je zásadní posun. Výjimku zákon stanoví jedině ohledně škody způsobené úmyslně; vzdání se i limitace takového práva předem budou nadále zapovězeny.“ Viz ČECH, Petr, ref. 89.

12. Procesní předpisy při uplatnění práva na doplatek a na dorovnání při odštěpení AS

PřemZ obsahuje zvláštní procesní normy týkající se práva na dorovnání a práva na doplatek k nepřiměřené kupní ceně akcií.²⁷² Tato ustanovení se musí navázat na příslušná ustanovení OSŘ pro řízení ve věcech obchodních společností.

Pro řízení ve věci přeměn obchodních společností [§ 9 odst. 3 písm. w) OSŘ] je příslušný rejstříkový soud zúčastněné AS. V tomto řízení jsou účastníky navrhovatel a ti, o jejichž právech nebo povinnostech má být jednáno. Soud rozhoduje usnesením, a jestliže se neprovádí dokazování, i bez nařízení jednání (§ 200e OSŘ).

Řízení se zahajuje návrhem na splnění povinnosti [§ 80 písm. b) OSŘ].²⁷³ Vzhledem k tomu, že se jedná o nesporné řízení, je vedlejší účastenství nepřípustné.²⁷⁴

Soud je povinen provést jiné, než účastníky navržené důkazy, jestliže jsou potřebné ke zjištění skutkového stavu (§ 120 odst. 2 in fine).²⁷⁵

Výrok pravomocného rozsudku je závazný i pro další osoby oprávněné proti žalovanému pro tytéž nároky z téhož jednání nebo stavu i v případech, že tak stanoví zvláštní právní předpis. Tím je ustanovení § 47 odst. 3²⁷⁶, které stanoví, že právo na dorovnání je pro nástupnickou AS závazné co do základu přiznaného práva i vůči ostatním oprávněným osobám (§ 159a odst. 2). Základem přiznaného práva je myšlena výše dorovnání nebo doplatku na jednu akcii. Účelem tu je procesní ekonomie a sjednocení výše doplatků nebo dorovnání různým osobám, aby byla zaručena jejich rovnost.

Jestliže je návrh podle § 45 an. podán akcionářem v době, kdy už běží řízení o právu na doplatek nebo dorovnání ze stejného odštěpení, a to před jeho pravomocným skončením, jedná se o přistoupení k tomuto návrhu ze zákona podle § 47 odst. 3. Soud proto o spojení věci nerozhoduje. Bude-li další návrh podán až po vydání pravomocného rozhodnutí, jež jinému navrhovateli přiznává dorovnání nebo doplatek, soud určí jejich výši z výše doplatku nebo dorovnání,

²⁷² DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 99.

²⁷³ Viz usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 12. 2007, sp. zn. 29 Odo 442/2006.

²⁷⁴ Viz usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. 4. 2008, sp. zn. 29 Odo 1019/2006.

²⁷⁵ Viz usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 7. 3. 2007, sp. zn. 29 Odo 1332/2005.

²⁷⁶ § 150 odst. 4 týkající se doplatku odkazuje na obdobné použití § 47.

které připadá na jednu akcii určenou v pravomocném rozhodnutí.^{277, 278}

Přestože PřemZ v § 47 odst. 4 ukládá povinné osobě publikovat bez zbytečného odkladu a způsobem, kterým zveřejnila nebo uveřejnila projekt odštěpení, výrok pravomocného rozhodnutí soudu, jímž se oprávněné osobě přiznává právo na dorovnání, nezakládá toto rozhodnutí novou promlčecí dobu ani pro ty oprávněné, kteří nebyli účastníky tohoto řízení.²⁷⁹

Povinná osoba zveřejní, podle § 30 nebo uveřejní podle § 33a, bez zbytečného odkladu a způsobem, kterým zveřejnila nebo uveřejnila projekt odštěpení, výrok pravomocného rozhodnutí soudu, jímž se oprávněné osobě přiznává právo na dorovnání.

²⁷⁷ Viz usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. 4. 2008, sp. zn. 29 Odo 1019/2006.

²⁷⁸ Dvořák poukazuje na hypotetickou zneužitelnost této právní úpravy, když uvádí, že si lze představit situaci, kdy by oprávněná osoba (ve prospěch povinné osoby) podala návrh na zahájení řízení a schválně postupovala v řízení tak, aby soud vydal pravomocné zamítavé rozhodnutí, čímž by se dalším oprávněným osobám zamezilo úspěšně se dobrat svých práv. Tato možnost je omezena vyšetřovací zásadou a možností podat návrh i další osobou. V úvahu připadá i uplatnění práva na náhradu škody dle § 373an. ObchZ (viz DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 102 an.).

²⁷⁹ DĚDIČ, Jan, ref. 3, s. 16.

13. Stanovení rozhodného dne při odštěpení AS

Rozhodný den je „centrální bod“²⁸⁰ v procesu odštěpení AS. Od tohoto dne vede nástupnická AS společné účetnictví s odštěpovanou částí jmění rozdělované AS. Od tohoto dne se také vypočítává společný základ daně.

Rozhodný den má pro regulaci odštěpení zásadní význam. K tomuto dni se fixuje hodnota přecházejícího jmění.

Rozhodným dnem odštěpení je den, od něhož se jednání rozdělované AS, která se týkají majetku nebo závazků, jež přechází na nástupnickou AS, považují z účetního hlediska za jednání uskutečněná na účet této nástupnické AS (§ 10 odst. 1 a 2).

Rozhodný den musí být stanoven jako konkrétní datum a nelze jej formulovat tak, že by nebylo jisté, kdy přesně nastane (např. jako den zápisu do obchodního rejstříku).²⁸¹

Rozhodný den může být vůči projektu odštěpení stanoven jak zpětně, tak do budoucna. Takový stav se označuje jako tzv. flexibilita rozhodného dne, která umožňuje stanovit jako rozhodný den určitý den v rozmezí od dvanácti měsíců přede dnem podání návrhu na zápis odštěpení do obchodního rejstříku až nejpozději do dne zápisu odštěpení do obchodního rejstříku. To současně znamená, že rozhodný den nemusí předcházet dni vyhotovení projektu odštěpení (§ 10 odst. 3).²⁸²

Od rozhodného dne účtuje rozdělovaná AS za sebe a i za odštěpovanou část jmění, která má přejít na nástupnickou AS.²⁸³ Kdyby totiž došlo ke zrušení odštěpení, musí každá zúčastněná AS mít vedeno své vlastní účetnictví oddělené od účetnictví všech ostatních zúčastněných AS.²⁸⁴

K rozhodnému dni odštěpení se sestavuje zahajovací rozvaha nástupnické AS (§ 11 odst. 3). Zahajovací rozvaha musí charakterizovat a reflektovat finanční situaci zúčastněných AS a odpovídat výměnným poměrům akcií.²⁸⁵

²⁸⁰ NEJTEK, Karel. *Novela zákona o přeměnách společnosti*. In: [online]. 8. 10. 2010 [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://1url.cz/1iUb>.

²⁸¹ ČECH, Petr. Hlavní změny a novinky v zákoně o přeměnách. *Auditor*, 2012, č. 1, s. 13.

²⁸² Před Novelou tomu tak nebylo. Umožnění, aby rozhodný den byl den následující dni vyhotovení projektu přeměny, uvádí do souladu českou právní úpravu s úpravou některých členských států Evropské unie, které spojily právní a účetní účinky přeměny, tedy koncipovaly rozhodný den jako den zápisu přeměny do obchodního rejstříku. To velice ztěžovalo českým osobám provést přeshraniční přeměnu s osobou z těchto členských států.

²⁸³ Použité účetní metody musí být vzájemně slučitelné a účtový rozvrh musí být stejný pro všechny zúčastněné AS.

²⁸⁴ DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 19.

²⁸⁵ DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 19.

Zápisem odštěpení do obchodního rejstříku se stávají informace obsažené v zahajovací rozvaze závaznými. K těmto stavům pak musí nástupnická AS přičíst všechny toky uskutečněné od rozhodného dne. Údaje ze zahajovací rozvahy se přebírají do účetnictví nástupnické AS. Účetní knihy otvírá nástupnická AS při odštěpení sloučením k rozhodnému dni a v případě odštěpení se vznikem nových AS ke dni zápisu odštěpení do obchodního rejstříku (§ 17 odst. 3 ZoÚ).

13.1 Stanovení rozhodného dne zpětně

V případě, že rozhodný den předchází vyhotovení projektu odštěpení, existuje několik variant jeho stanovení, které se liší ve svých důsledcích.

První možností je stanovení rozhodného dne na den přesně následující po dni sestavení řádné účetní závěrky, tzn., že rozhodný den bude stanoven na první den řádného účetního období (např. 1. 1. 2014), a to s úmyslem zúčastněných AS zapsat do konce roku odštěpení do obchodního rejstříku. V tomto případě nedochází k žádným nestandardním požadavkům ze strany účetních nebo daňových předpisů (nemusí být sestavena mimořádná ani mezitímní účetní závěrka) a všechna podání se uskutečňují ve standardních lhůtách, čímž dochází k minimalizaci nákladů finančních, časových i personálních.²⁸⁶

Druhou možností je stanovení rozhodného dne na první den v měsíci a v šestiměsíční lhůtě ode dne sestavení řádné účetní závěrky. V tomto případě se účetní období, které začalo na počátku kalendářního roku, ukončí konečnou účetní závěrkou ke dni předcházejícímu rozhodný den. Jestliže bude odštěpení zapsáno do konce kalendářního roku do obchodního rejstříku, uzavře se v tomto roce i toto další účetní období. Návrh na zápis odštěpení do obchodního rejstříku však musí být podán do dvanácti měsíců od rozhodného dne. Odštěpení může být tedy zapsáno až příští rok. V tomto případě by AS měla „prodloužené účetní období“, které by skončilo až posledním kalendářním dnem následujícího roku.²⁸⁷

Přesto, že je v tomto případě stanoven rozhodný den zpětně, neznamená to, že v průběhu vyhotovování projektu odštěpení bude teprve vybírán určitý den v minulosti, který bude stanoven jako den rozhodný. Rozhodný den by měl být určen již v počátečních fázích příprav odštěpení.²⁸⁸

²⁸⁶ SKÁLOVÁ, Jana, ref. 26, s. 52. Viz též OTAVOVÁ, Milena, ref. 15.

²⁸⁷ SKÁLOVÁ, Jana, ref. 26, s. 52.

²⁸⁸ Z finančního pohledu by opačný postup byl přinejmenším nesprávný, ale z právního hlediska možný. K tomu viz blíže DVORÁK, Tomáš, ref. 5, s. 18 (v poznámce pod čarou).

13.2 Stanovení rozhodného dne do budoucna

Je-li stanoven rozhodný den do budoucna, znamená to, že se jedná o den následující po vyhotovení projektu odštěpení, avšak nejpozději den zápisu odštěpení do obchodního rejstříku. Opět může dojít ke dvěma základním variantám.

Zprvé může být rozhodný den stanoven jako následující den po řádné konečné účetní závěrce (31. 12.). Tato účetní závěrka se použije pro ocenění jmění, o němž se účtuje k rozhodnému dni a zobrazí se v zahajovací rozvaze nástupnické AS.²⁸⁹ Ostatní probíhá jako u první možnosti zpětného stanovení rozhodného dne.

Zadruhé je možná situace, kdy se řádná konečná účetní závěrka sestavená k poslednímu dni kalendářního roku (31. 12.) použije pro ocenění jmění. Následující den (1. 1.) začíná další účetní období. Vyhotoví se projekt odštěpení a až po něm následuje rozhodný den. Odštěpení v tomto případě může být zapsáno do obchodního rejstříku k rozhodnému dni. Ke dni, jenž mu předchází, bude sestavena konečná účetní závěrka. K rozhodnému dni se sestaví zahajovací rozvaha, která obsahuje ocenění jmění. Vzhledem k tomu, že jmění bylo oceněno podle předchozí účetní závěrky, může být již tuto dobu zastaralé.²⁹⁰

²⁸⁹ SKÁLOVÁ, Jana, ref. 26, s. 41.

²⁹⁰ V důsledku toho může být nevhodný i výměnný poměr akcií. Proto lze stanovení rozhodného dne do budoucna doporučit spíše při odštěpení mezi spojenými osobami, kdy nedochází k vyjednávání o výměnném poměru. Viz DVORÁK, Tomáš, ref. 5, s. 18 (v poznámce pod čarou). SKÁLOVÁ, Jana, ref. 26, s. 41.

14. Účetní aspekty odštěpení AS

Informace, které poskytuje účetnictví, jsou důležité pro finanční řízení AS a i z daňových důvodů.

14.1 Právní úprava

PřemZ upravuje otázky spojené s účetnictvím v hlavě II. Na tomto místě jsou obsaženy hlavní účetní povinnosti zúčastněných AS. Dále jsou základní účetní povinnosti zúčastněných AS upraveny v ZoÚ, ve Vyhlášce a v Českých účetních standardech č. 11 – Operace s podnikem (dále jen „ČÚS“).

ZoÚ upravuje účetní období, otevírání a uzavírání účetních knih, vedení účetnictví a oceňování.

Vyhláška na základě zmocnění v ZoÚ stanoví okamžik zaúčtování přecenění majetku a závazků do účetnictví, metody ocenění na reálnou hodnotu, způsoby vykazování přečecňovacích rozdílů, *goodwillu* a oceňovacího rozdílu k nabytému majetku. Rovněž stanoví, kdy je povinný audit.

ČÚS vymezuje některé další povinnosti a postupy související s účtováním přeměn.²⁹¹

14.2 Konečná účetní závěrka

Konečná účetní závěrka se sestavuje jako řádná nebo mimořádná účetní závěrka ke dni, který předchází rozhodnému dni odštěpení (§ 11 odst. 1). Sestavuje se u všech zúčastněných AS. Účetní závěrka musí být úplná. Taková je, když obsahuje rozvahu, výkaz zisků a ztrát a přílohu.

Pokud AS nepředkládá účetní závěrku ověřenou auditorem, musí vydat při schválení odštěpení prohlášení AS, že tak činit podle zákona nemusí.

Konečnou závěrku lze použít jako podklad pro ocenění odštěpované části jmění rozdělované AS. Její obsah je dán ČÚS a je téměř stejný jako obsah řádné účetní závěrky.²⁹²

Položky zobrazené v účetní závěrce musí v souladu s principy účetnictví poskytovat věrný a poctivý obraz o skutečnosti.

Kdyby účetní závěrka nebyla schválena před zápisem odštěpení do obchodního rejstříku, bude ji potom schvalovat valná hromada nebo jediný akcionář nástupnické AS (§ 306a odst. 4).

²⁹¹ Okrajově se účtování o přeměnách dotýkají i jiné ČÚS.

²⁹² SKÁLOVÁ, Jana, ref. 26, s. 55.

14.3 Mezitímní účetní závěrka

Vyhotovení mezitímní účetní závěrky se vyžaduje, byla-li poslední řádná, mimořádná nebo konečná účetní závěrka sestavena z údajů ke dni, od něhož ke dni vyhotovení projektu odštěpení uplynulo více než šest měsíců (§11a odst. 2).²⁹³

Povinnost sestavit mezitímní účetní závěrku není nijak dotčena při různém stanovení rozhodného dne.²⁹⁴ Podle ZoÚ vychází povinnost sestavit mezitímní účetní závěrku jen, vyžaduje-li to zvláštní zákon, kterým je v případě odštěpení PřemZ.

Pro mezitímní účetní závěrku platí to, co pro řádnou účetní závěrku, a to s tím rozdílem, že se neuzavírají účetní knihy a inventarizace se provádí jen pro účely ocenění, kdy zúčastněná AS zahrnuje pouze dosažené zisky a zohledňuje všechna předvídatelná rizika, možné ztráty a všechny snížení hodnoty, které jsou jí v té době známy (§ 19 odst. 3 ZoÚ a § 25 odst. 3 ZoÚ).²⁹⁵

Mezitímní účetní závěrka poskytuje akcionářům zúčastněných AS při přípravě odštěpení dodatečné informace o vývoji jejich hospodaření v období mezi rozhodným dnem odštěpení do dne vyhotovení projektu odštěpení.

14.4 Zahajovací rozvaha

Zahajovací rozvaha se sestavuje k rozhodnému dni odštěpení. Sestavuje ji jak nástupnická AS, tak rozdělovaná AS. Musí k ní být připojen komentář.

Smyslem zahajovací rozvahy je poskytnout údaje o výchozím stavu majetku a závazků nástupnické AS.

Zahajovací rozvahu schvaluje valná hromada spolu s projektem odštěpení, jestliže rozhodný den předchází vyhotovení projektu odštěpení. Jinak se sestaví zkusmo předběžná zahajovací rozvaha, která poslouží zejména k posouzení, zda se AS nedostane do ztráty podle § 5a.

Zahajovací rozvaha obsahuje aktiva a pasiva nástupnické AS. Jejich hodnoty se přebírají z rozdělované AS, popř. se ještě přeceňují na reálnou hodnotu.

²⁹³ Nevyžaduje se ale, jestliže zúčastněné AS zveřejňují a zpřístupňují v sídle AS akcionářům pololetní finanční zprávu podle ZPKT nebo jestliže s tím všichni akcionáři souhlasili (§ 11a). Mezitímní účetní závěrka se dále nevyžaduje u odštěpení se vznikem nových AS, pokud je stanoven rovnoměrný výměnný poměr.

²⁹⁴ DĚDIČ, Jan a kol., ref. 20, s. 196.

²⁹⁵ Výjimka z užití ustanovení § 25 odst. 3 ZoÚ platí pro AS – příjemce veřejné podpory.

Při sestavování zahajovací rozvahy při odštěpení se uskuteční následující operace:²⁹⁶ a) přebírají se aktiva z konečné účetní závěrky rozdělované AS, b) přebírají se závazky z konečné účetní závěrky rozdělované AS, c) zaúčtuje se přecenění aktiv a závazků podle posudku znalce pro ocenění jmění,²⁹⁷ d) vytvoří se vlastní kapitál v plánované struktuře dle projektu odštěpení a e) zaúčtují se vzájemné pohledávky a závazky, pokud existují.

Notář zkontroluje, zda byla zahajovací rozvaha sestavena a je k ní přiložen komentář.²⁹⁸

Zahajovací rozvaha nástupnické AS musí být ověřena auditorem, pokud některá (a tedy všechny) zúčastněná AS, má povinnost ověřit konečnou účetní závěrku auditorem.²⁹⁹

Projekt odštěpení neobsahuje strukturu, ve které nástupnická AS přebírá jednotlivé položky vlastního kapitálu rozdělované AS. Právě k určení do jakých položek zahajovací rozvahy byly převzaty položky z konečné účetní závěrky, slouží komentář k zahajovací rozvaze.³⁰⁰

14.5 Test vlastního kapitálu ze zahajovací rozvahy

PřemZ předchází vzniku situace, kdy by byla do obchodního rejstříku zapsána AS, která by byla tak zatížena závazky (neuhrazená ztráta po jejím uhrazení z disponibilních zdrojů by činila stále alespoň polovinu základního kapitálu AS), že by představenstvo bez zbytečného odkladu muselo svolat valnou hromadu a navrhnout jí zrušení AS (§ 193 odst. 1 ObchZ). Na druhou stranu je představitelná situace, kdy by AS účetně takové zatížení vykazovala, ale úpadek by jí nehrozil (konzervativní účetnictví, skryté rezervy, historické ceny). Proto je umožněno, že pokud zúčastněné AS doloží posudek znalce, z něhož vyplýne, že odštěpení nezpůsobí úpadek nástupnické AS, dokončit odštěpení.³⁰¹

Jestliže rozhodný den odštěpení je stanoven do budoucna, je povinností představenstva, aby situaci zhodnotilo, předpovědělo možnou zahajovací rozvahu

²⁹⁶ SKÁLOVÁ, Jana, ref. 26, s. 71.

²⁹⁷ Před Novelou se přecenění majetku a závazků promítalo do konečné účetní závěrky rozdělované AS. Podle současné právní úpravy se přecenění na reálnou hodnotu zaúčtuje jako první účetní případ nástupnické AS. Podle umístění rozhodného dne to učiní buď nástupnická AS po zápisu odštěpení do obchodního rejstříku, nebo rozdělovaná AS na účet nástupnické AS k rozhodnému dni. K tomu viz NOVOTNÝ, Radek, ref. 266.

²⁹⁸ Pokud rozhodný den předchází vyhotovení projektu odštěpení.

²⁹⁹ PřemZ o povinnosti rozdělované AS nechat ověřit zahajovací rozvahu auditorem nic nestanoví.

³⁰⁰ Před Novelou musel projekt odštěpení obsahovat údaje o přebírané struktuře vlastního a cizího kapitálu, který není závazkem. Tato obsahová náležitost byla vypuštěna v souvislosti se zavedením tzv. flexibility rozhodného dne.

³⁰¹ Viz Důvodová zpráva, ref. 69, s. 162 an.

a z toho pak usoudilo, jestli hrozí taková neuhrazená ztráta a pokud ano, aby opatřilo požadovaný posudek znalce.³⁰²

Nasvědčovala-li by situace podle předběžně vyhotovené zahajovací rozvahy, že vlastní kapitál se sníží, lze jej jako nápravné opatření zvýšit např. příplatky nebo si opatřit zmíněný posudek znalce.

Podle Hlaváče by se znalecký posudek dokládající, že nedojde k úpadku, měl řídit InsZ.³⁰³ InsZ upravuje v této souvislosti úlohu znalce pro ocenění majetkové podstaty a vyžaduje, aby jeho posudek byl písemný (§ 153 ObchZ).

PřemZ umožňuje, aby došlo k uskutečnění odštěpení AS i v případě, že po zápise odštěpení do obchodního rejstříku, vykáže nástupnická AS ztrátu v zahajovací rozvaze (§ 5a). Podmínkou však je, že pokud by byla ztráta uhrazena z disponibilních fondů a neuhrazená ztráta by dosáhla nejméně poloviny základního kapitálu nebo by se to dalo s ohledem na všechny okolnosti předpokládat, rozhodný den musí předcházet vyhotovení projektu odštěpení a odštěpení může být zapsáno do obchodního rejstříku, jen po předložení znaleckého posudku dokládajícího, že odštěpení nezpůsobí úpadek nástupnické AS.³⁰⁴ Pokud by totiž rozhodný den následoval až po dni vyhotovení projektu, nebylo by to možné předem zjistit, neboť by se zahajovací rozvaha nástupnické AS zatím nevyhotovila. Ze slov „nebo to lze s ohledem na všechny okolnosti předpokládat“ vyplývá, že zúčastněné AS musí zpracovat zahajovací rozvahu, jak jsem již uvedl zkusmo, aby se dalo i posoudit, zda by zahajovací rozvaha, pokud by byla vyhotovena, vykazala stanovenou ztrátu, protože v takovém případě musí být zvolen rozhodný den předcházející vyhotovení projektu odštěpení.“³⁰⁵

Ukáže-li se po zápisu odštěpení do obchodního rejstříku, že podmínka nevykázání ztráty v zahajovací rozvaze nebyla splněna, soud nástupnickou AS

³⁰² Pokles vlastního kapitálu lze vždy očekávat při odštěpení sloučením mezi spojenými osobami. Proto je u těchto osob nutné vybírat rozhodný den jako předcházející vyhotovení projektu odštěpení (viz SKÁLOVÁ, Jana, ref. 26, s. 83).

³⁰³ HLAVÁČ, Jiří. Nové úkoly a změny pro znalce v přeměnách. *Auditor*, 2012, č. 1, s. 15, též PODŠKUBKA, Tomáš a SKÁLOVÁ, Jana. Novinky týkající se znaleckých posudků v novele zákona o přeměnách. *Obchodněprávní revue*. 2012, roč. 2012, č. 4, s. 102-108, s. 103 an.

³⁰⁴ Toto ustanovení je provázáno s § 193 odst. 1 ObchZ (viz důvodová zpráva, ref. 69, s. 162 an.).

³⁰⁵ Řádný postup a splnění podmínek daných zákonem kontroluje notář. Ten však nepřezkoumává splnění účetních podmínek, protože nemá danou odbornou způsobilost. To nebrání, aby se u AS ujistil, že podmínku § 5a vzala na vědomí a dodržela, což si nechá osvědčit prohlášením AS. Jestliže by členové představenstva AS předložili notáři nepravdivé prohlášení úmyslně, dopustili by se protiprávního jednání podle § 254 odst. 2 trestního zákona, a to zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění. Viz DĚDIČ, Jan, ref. 3, s. 11 an. Rovněž viz DVOŘÁK, Petr, ref. 212.

zruší, a to i bez návrhu, a nařídí její likvidaci.³⁰⁶

Úloha znalce pro posouzení nezpůsobení úpadku nástupnické AS není zvlášť PřemZ upravena a není tudíž ani stanoveno, že ho jmenuje soud podle § 28, jako je tomu u ostatních znalců v obdobných případech.

Pro rozdělovanou AS při odštěpení platí, že pokud rozhodný den odštěpení předchází dni vypracování projektu odštěpení, její vlastní kapitál vykázaný v zahajovací rozvaze nesmí být nižší než její základní kapitál (§ 266 odst. 1). To neplatí, jestliže se snižuje základní kapitál rozdělované AS snížením jmenovité hodnoty akcií, alespoň o částku rozdílu mezi vlastním a základním kapitálem.³⁰⁷ Také to neplatí, jestliže se akcionáři zaváží k poskytnutí příplatku pro dorovnání ztráty (§ 266 odst. 2).³⁰⁸

14.6 Audit účetní závěrky

Při odštěpení AS musí mít všechny zúčastněné AS, jak jsem již uvedl, účetní závěrku ověřenu auditorem, jestliže tak musí učinit alespoň jedna z nich a nástupnická navíc i zahajovací rozvahu. Vztahuje se to na všechny účetní závěrky, tj. řádnou, mimořádnou, konečnou i mezitímní.

Povinný audit má AS, která dosáhne za účetní období alespoň jednoho z těchto kritérií (§ 20 odst. 1 ZoÚ): a) celková aktiva více než 40 mil. Kč nebo b) úhrnný čistý roční obrat více než 80 mil. Kč nebo c) průměrný přepočtený stav zaměstnanců více než 50.

³⁰⁶ Zhojitelné je pouze nesplnění podmínky doložení znaleckým posudkem, jestliže bude dodatečně předložen nejpozději do skončení řízení.

³⁰⁷ Logicky pak nesmí být částka snížení základního kapitálu vyplacena akcionářům.

³⁰⁸ Souhlas s poskytnutím příplatku valnou hromadou vyžadován není.

15. Oceňování jmění při odštěpení AS

Rozdělovaná AS je povinna nechat posudkem znalce ocenit odštěpovanou část svého jmění, a to pro každou nástupnickou AS zvlášť (§ 254). Ocenění se provádí ke dni sestavení účetní závěrky. Ve Vyhlášce se tento den označuje jako „rozvahový den pro ocenění“ (§ 14a odst. 1 Vyhlášky).

Ocenění jmění se nepromítá do konečných účetních závěrek zúčastněných AS (jako tomu bylo dříve), ale pouze do zahajovacích rozvah nástupnických AS.

Odštěpovaná část jmění musí mít kladnou hodnotu, přičemž může být tvořena i jen pouze majetkem.³⁰⁹

V případě, že se tvoří nebo zvyšuje základní kapitál ze jmění rozdělované AS, je zapotřebí nechat ocenit jmění posudkem znalce. To prakticky znamená, že při odštěpení se vznikem nových AS se oceňuje odštěpovaná část jmění vždy. Při odštěpení sloučením se oceňuje pouze ta část odštěpovaného jmění, kterým se zvyšuje základní kapitál nástupnické AS.

Ocenění jmění se nevyžaduje při odštěpení sloučením, jestliže nedochází ke zvýšení základního kapitálu nástupnické AS ze jmění rozdělované AS.³¹⁰

15.1 Předmět ocenění

Předmětem ocenění, v případě odštěpení, mohou být majetek a závazky, které dohromady netvoří ucelený soubor, jako např. podnik či jeho část, a ani nemusí samostatně vytvářet zisk. Podnik lze z ekonomického pohledu definovat jako „...samostatný funkční celek, který je schopen generovat zisk.“³¹¹

Předmětem ocenění tak může být a) prosperující podnik nebo jeho část, b) ztrátový podnik nebo jeho část, c) podnik holdingového typu nebo jeho část, a d) soubor aktiv a případně i závazků (v případě odštěpení sloučením).

PřemZ požaduje ocenit odštěpovanou část jmění AS. Jmění AS přitom definuje jako soubor veškerého jejího majetku a závazků (§ 2 odst. 2 věta poslední). Tím vyvstává formální rozpor, neboť definice jmění naznačuje součet majetku a závazků, kdežto z logiky oceňování vyplývá, že výsledkem ocenění je hodnota majetku po odečtení závazků. V praxi zde však problém nenastává.³¹²

³⁰⁹ ŠAFRÁNEK, Jan, ref. 15. A dále usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 12. 2012, sp. zn. 7 Cmo 296/2009.

³¹⁰ Za této situace dochází k rozšíření ručení nástupnické AS až do výše jejího vlastního kapitálu, který vykazala v zahajovací rozvaze, a to v případě, kdy vlastní kapitál AS před odštěpením výrazně převyšuje hodnotu, jež na ni v důsledku odštěpení přechází.

³¹¹ PODŠKUBKA, Tomáš a SKÁLOVÁ, Jana, ref. 303, s. 104.

³¹² SKÁLOVÁ, Jana, ref. 26, s. 60.

15.2 Okamžik ocenění

Jmění se ocení ke dni zpracování poslední účetní závěrky (řádné, mimořádné nebo konečné) sestavované rozdělovanou AS.³¹³ O kterou účetní závěrku konkrétně půjde, určuje časové umístění rozhodného dne.

Je-li rozhodný den stanoven zpětně, bude jmění oceněno ke dni vyhotovení konečné účetní závěrky.

Jestli rozhodný den následuje až po datu vyhotovení projektu, bude jmění oceněno ke dni zpracování poslední řádné nebo mimořádné účetní závěrky rozdělované AS.

15.3 Metody ocenění

Metody ocenění jmění se volí podle předmětu ocenění a jeho účelu, přitom se musí jednat o obecně uznávané objektivní metody (§ 13b). Právní předpisy nepodávají ucelený výklad těchto metod. Proto by se podle Skálové mělo využít informací podle mezinárodních oceňovacích standardů IVS nebo odborné literatury.³¹⁴

Rozlišují se tři základní oceňovací přístupy, a to porovnávací, výnosový a nákladový.³¹⁵

15.4 Důsledky ocenění

Účelem ocenění jmění při odštěpení je připravit podklad pro jeho přecenění v účetnictví nástupnické AS a stanovit částku zvýšení základního kapitálu nástupnické AS ze jmění rozdělované AS, která nesmí být překročena.

15.5 Posudek znalce

Povinnost nechat ocenit odštěpovanou část jmění AS posudkem znalce vyplývá z ustanovení § 253 odst. 2 a 3.

Smyslem znaleckého posudku je odborně podložit přecenění jmění v účetnictví nástupnické AS a stanovit horní hranice možnosti tvorby základního kapitálu nebo jeho zvýšení ze jmění rozdělované AS, aby nedošlo k tvorbě hodnotově nepodloženého základního kapitálu nástupnické AS.³¹⁶

Posudek znalce musí alespoň obsahovat³¹⁷ a) popis odštěpované části

³¹³ Znalec musí mít přístup ke kompletním účetním datům.

³¹⁴ JOSKOVÁ, Lucie a kol. *Fúze – právo, účetnictví a daně*. Praktická příručka pro realizaci vnitrostátních fúzí společností s ručením omezeným a akciových společností. Praha: Linde Praha, a. s., 2012, 147 s. ISBN 978-80-7201-885-7, s. 64.

³¹⁵ PODŠKUBKA, Tomáš a SKÁLOVÁ, Jana, ref. 303.

³¹⁶ DVOŘÁK, Tomáš, ref. 5, s. 55.

³¹⁷ Posudek znalce se ukládá do sbírky listin obchodního rejstříku [§ 38i odst. 1 písm. h) ObchZ].

jmění,³¹⁸ b) použité způsoby ocenění,³¹⁹ c) částku ocenění odštěpované části jmění,³²⁰ d) údaj o tom, zda částka ocenění jmění odpovídá při odštěpení se vznikem nových AS součtu jmenovitých hodnot akcií nástupnické AS, jež mají být vydány pro akcionáře rozdělované AS a e) při odštěpení sloučením i údaj o tom, zda tato částka odpovídá alespoň částce zvýšení základního kapitálu ze jmění rozdělované AS, jež připadá na akcionáře dané rozdělované AS (§ 256 odst. 1).

Do částky ocenění jmění musí znalec promítnout snížení, které odpovídá pořizovací ceně akcií na rozdělované AS, který před odštěpením sloučením vlastnila nástupnická AS,³²¹ nebo reálné hodnotě akcií ve vlastnictví rozdělované AS a reálné hodnotě akcií na nástupnické AS ve vlastnictví rozdělované AS (§ 75 odst. 2).³²²

15.6 Zobrazení ocenění v účetnictví

15.6.1 Rozhodný den navazuje na rozvahový den ocenění jmění

Jestliže rozhodný den odštěpení a den otevření účetních knih jsou stejným dnem, účtuje rozdělovaná AS o ocenění majetku k rozhodnému dni.

Zúčastněné AS vedou samostatné účetnictví od rozhodného dne odštěpení až do zápisu odštěpení do obchodního rejstříku. Tímto dnem se spojuje účetnictví nástupnické AS s účetnictvím vedeným pro odštěpovanou část jmění rozdělované AS. Účinky tohoto spojení jsou zpětné k rozhodnému dni. Zejména se účtuje o převzetí aktiv, výnosů a nákladů rozdělované AS a o použití vlastního kapitálu rozdělované AS na vlastní kapitál nástupnické AS.³²³

15.6.2 Rozhodný den nenavazuje na rozvahový den ocenění jmění

Jestliže se rozhodný den a rozvahový den pro ocenění jmění neshodují, vzniká mezi oceněním jmění a jeho zaznamenáním do účetnictví časový odstup. V tomto případě účtuje nástupnická AS o převzatém majetku a závazcích po otevření účetních knih, a to v reálné hodnotě, kdežto rozdělovaná AS sestavuje

³¹⁸ Která má přejít na konkrétní nástupnickou AS.

³¹⁹ Výkladem se dospělo k názoru, že vzhledem k množnému číslu se musí použít alespoň dvě oceňovací metody (viz SKÁLOVÁ, Jana, ref. 26, s. 59).

³²⁰ Pro její stanovení se použije obdobně § 75 odst. 2 o snížení ocenění jmění při fúzi mezi propojenými osobami.

³²¹ Tím je umožněno zvýšení základního kapitálu nástupnické AS i v případě, že z účetního hlediska se vlastní kapitál nezvyšuje, když mateřská AS je jediným vlastníkem akcií dceřiné AS a ocenění odštěpované části jmění rozdělované AS je vyšší než pořizovací cena akcií.

³²² Tento druhý případ zase umožňuje zvýšení základního kapitálu dceřiné nástupnické AS v případě, že ocenění odštěpované části jmění je vyšší než reálná hodnota akcií.

³²³ JOSKOVÁ, Lucie a kol., ref. 314, s. 54, a také Skálová, Jana, ref. 26, s. 61.

konečnou účetní závěrku v historických cenách.³²⁴

V tomto mezidobí AS normálně fungovaly, a lze tedy předpokládat, že došlo k určitému množství účetních operací, v důsledku čehož se liší oceňovací hodnota jmění a jeho skutečná hodnota.

Představenstvo musí na valné hromadě, která má schválit odštěpení, informovat akcionáře o změně hodnoty jmění od jeho ocenění. Ti pak mají právo odštěpení neschválit. Jestliže ke schválení dojde, účetnictví musí změnu v majetku a závazcích reflektovat. Účetní úprava je v tomto podřízena obchodněprávní úpravě, kdy zvolený druh přeměny ovlivňuje její účetní provedení.³²⁵

15.7 Účetní období a rozhodný den

Počátek účetního období je vždy spojen s rozhodným dnem. Účetní období končí posledním dnem účetního období, v němž byl proveden zápis odštěpení do obchodního rejstříku. To platí jak pro rozdělovanou AS, tak pro nástupnickou AS (§ 3 odst. 3 ZoÚ).

Může se stát, že účetní období bude delší než dvanáct měsíců. Taková situace může nastat, např. když:³²⁶

- a) AS nestihne provést zápis odštěpení do obchodního rejstříku v průběhu účetního roku, což má za následek prodloužení účetního období do konce následujícího roku nebo
- b) případně rozhodný den i zápis odštěpení do obchodního rejstříku do období tří měsíců od konce účetního roku [§ 3 odst. 4 písm. e) ZoÚ].

³²⁴ JOSKOVÁ, Lucie a kol., ref. 314, s. 55.

³²⁵ Podrobněji k různým ideovým koncepcím zobrazování transakcí do účetnictví viz VOMÁČKOVÁ, Hana. *Účetnictví akvizicí, fúzí a jiných vlastnických transakcí: (vyšší účetnictví)*. 4. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Polygon, 2009, 553 s. ISBN 978-807-2731-572, s. 14 an.

³²⁶ Tato situace se v praxi často vyskytne v důsledku špatné organizace průběhu odštěpení (viz JOSKOVÁ, Lucie a kol., ref. 314, s. 12.

Závěr

Předkládaná práce přináší komplexní výklad právní úpravy rozdělení AS odštěpením. Právní regulace je obsažena v PřemZ.

Rozdělení odštěpením AS je formou přeměny, při které dochází k vyčlenění části jmění z rozdělované AS a dojde k jeho sloučení s jednou nebo více existujícími nástupnickými AS, nebo ke vzniku jedné nebo více nových nástupnických AS. Rozdělovaná společnost přitom nezaniká.

Tato práce se podrobně zabývá procesem odštěpení AS, a to od jeho přípravy až po jeho zápis do obchodního rejstříku. Největší důraz je kladen na projekt odštěpení, jako na základní dokument nezbytný pro uskutečnění odštěpení, podle něhož se celý proces řídí.

V souvislosti s odštěpením může dojít ke změnám základního kapitálu zúčastněných nebo nových AS, tedy jak u společnosti rozdělované, tak u společností nástupnických. Postup změn základního kapitálu je upraven odlišně od ObchZ. Různé možnosti postupu jsou v práci podrobně popsány.

Odštěpení je závažný zásah do života AS. Může při něm dojít k poškození práv akcionářů. Tomu se předchází informační povinností společnosti vůči akcionářům a zvláštní úpravou jejich práv. Akcionáři mají na druhou stranu i právo se téměř všech svých práv souvisejících s odštěpením vzdát, a to i jestliže jim ještě nevznikla. Tyto aspekty práce přehledně objasňuje.

Další ohroženou skupinou osob při odštěpení jsou třetí osoby, zejména pak věřitelé. Možnosti jejich ochrany a jejich práva a povinnosti AS vůči nim tato práce neopomíjí.

Práva akcionářů a třetích osob, pokud se jich nelze domáhat, jako by nebyla. Proto jedna z kapitol práce upravuje postup, jak se oprávněné osoby mohou domáhat u civilního soudu svých práv, a také je rozebráno řízení o neplatnost odštěpení.

Aby se zabránilo zneužití, upravuje PřemZ přezkum odštěpení, a to jednak povinnost představenstva vypracovat zprávu o odštěpení, přezkum odštěpení znalcem a v neposlední řadě přezkum z titulu péče řádného hospodáře odštěpení dozorčí radou AS. Práce této problematice věnuje odpovídající pozornost.

V dalších částech práce popisuje, jak probíhá schvalování odštěpení a jaké náležitosti rozhodnutí o něm má mít. Zvlášť se pak zabývá schvalováním odštěpení v jednočlenných AS.

Jestliže představenstvo jako orgán jednající jménem AS poruší některé své

povinnosti nebo nejedná jako řádný hospodář, je v důsledku toho odpovědné. Odpovědnost představenstva v práci rovněž rozebírám.

Odštěpení nabývá účinnosti jeho zápisem do obchodního rejstříku. Tak se děje v rejstříkovém řízení, kterému tato práce věnuje pozornost. Jeho účastníky jsou zúčastněné AS, nikoliv akcionáři. V práci jsou uvedeny listiny, které zpravidla rejstříkové soudy vyžadují pro úspěšný zápis do obchodního rejstříku.

V nezbytném rozsahu jsou v práci vysvětleny i některé základní pojmy a postupy související s účetnictvím, zejména rozhodný den, oceňování jmění znalcem a základní účetní postupy a výkazy.

Hlavním cílem práce bylo komplexní zpracování problematiky odštěpení AS, a to tak, aby pokud možno čtenář mohl tuto formu přeměny uskutečnit. Tento cíl byl z velké části naplněn.

Práce se mírně odchýlila od svého projektu. Pro její značný rozsah nebylo možno zařadit komparativní část o právní úpravě odštěpení ve Spolkové republice Německo a na Slovensku. Jinak obsahově práce zadání projektu naplnila, přičemž některé pasáže osnovy byly podrobněji rozčleněny a někdy došlo i k jejich přeskupení. To vše se však stalo ve prospěch logičtějšího a přehlednějšího uspořádání.

V práci je hojně využito odborné literatury a judikatury, a to jak současné, tak i starší, pokud je použitelná. Navíc je vždy odkazováno i na příslušná ustanovení zákonů, což by mělo umožnit samostatné posouzení učiněných závěrů a snadnější přezkum jednotlivých ustanovení, a to jak s ohledem na jejich možnou novelizaci, tak s ohledem na rekodifikaci soukromého práva.

Resumé

This thesis is an analysis of the regulation of trading companies transformation, specifically it is the analysis of division of joint stock company by spin off, pursuant to Act N. 125/2008 Coll., the Trading Companies and Cooperatives Transformation Act, as amended. The aim of this work is to provide an integrated material, which step by step explains description and basic concepts, the whole spin-off project with its requirements and exceptions, the procedure itself and also some accounting aspects.

Spin-off enables to divide a company using the spun-off part to found one or more new companies or to merge it into an existing one or more companies. The whole process of a spin-off is described. The thesis starts with the decision to accomplish a spin-off and it ends by the registration of it in the commercial register.

The initial chapter is dedicated to the description of a spin-off, its purpose and distinction from other transformations. The following chapter focuses on the spin-off project, which is the essential document along that the spin-off is accomplished. Then its legal perspective is discussed. There are many requirements for the spin-off project which are categorized and listed. Exceptions are also pointed out.

The spin-off has to be adopted by the general meeting. There is special procedure for it and the resolution has a special content. Shareholders and creditors are endangered during the spin-off. So that they are endowed with special rights and accordingly the company has related duties. The most important is publication duty. In the last chapter the accounting aspects are also considered, some basic definitions are provided and some processes are explained, e. g. the decisive day, starting balance sheet, closing financial statement and valuation of assets.

Použitá literatura

1. Knihy

- DAVIES, Paul. *Gower and Davies' principles of modern company law: a comparative and functional approach*. 8th ed. London: Sweet, 2008, cii, 1258 p. ISBN 978-042-1949-003.
- DĚDIČ, Jan a kol. *Akciové společnosti*. 7., přeprac. vyd. Praha : C. H. Beck, 2012. 697 s. ISBN 978-80-7400-404-9.
- DĚDIČ, Jan a kol. *Přeměny obchodních společností a družstev pro podnikatelskou praxi: praktická příručka pro přípravu a schvalování přeměn*. Praha : BOVA POLYGON ve spolupráci s Kocián Šolc Balaščík, advokátní kancelář a Notářskou komorou České republiky, 2012. 368 s. ISBN 978-80-7273-170-1.
- DĚDIČ, Jan; LASÁK, Jan. *Přehled judikatury: Přeměny obchodních společností. Převod podniku a jeho části*. Praha : Wolters Kluwer ČR, a. s., 2009. 340 s.
- DVOŘÁK, Tomáš. *Přeměny a přeshraniční přeměny obchodních společností a družstev*. Praha : Wolters Kluwer, 2013. 540 s. ISBN 978-80-7357-970-8.
- HOLEJŠOVSKÝ, Josef. *Obchodní rejstřík a další rejstříky vedené soudy*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2003, xxxvi, 1041 s. Beckova edice právo a hospodářství. ISBN 80-717-9664-6.
- JOSKOVÁ, Lucie a kol. *Fúze – právo, účetnictví a daně*. Praktická příručka pro realizaci vnitrostátních fúzí společností s ručením omezeným a akciových společností. Praha: Linde Praha, a. s., 2012, 147 s.
- KRAAKMAN, Reinier H. *The anatomy of corporate law: a comparative and functional approach*. 2nd ed. New York: Oxford University Press, 2009, xix, 322 p. ISBN 01-995-6584-8.
- KUHN, Petr a kol. *Zákon o přeměnách obchodních společností a družstev: komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010, 1185 s. ISBN 978-807-4000-560.
- PELIKÁN, Robert. *Zákon o přeměnách obchodních společností a družstev: komentář*. 2. díl. Vyd. 1. Praha: Leges, 2010, 245 s. Komentátor. ISBN 978-808-7212-561.
- PELIKÁN, Robert. *Zákon o přeměnách obchodních společností a družstev: komentář*. 1. díl. Vyd. 1. Praha: Leges, 2010, 287 s. Komentátor. ISBN 978-808-7212-318.
- SKÁLOVÁ, Jana. *Účetní a daňové souvislosti přeměn obchodních společností*. Praha: Wolters Kluwer, 2012. 264 s. ISBN 978-80-7357-967-8.
- TÜBKE, Alexander. *Success factors of corporate spin-offs*. Boston: Kluwer, c2004, xvi, 256 p. ISBN 14-020-7678-9.
- VOMÁČKOVÁ, Hana. *Účetnictví akvizicí, fúzí a jiných vlastnických transakcí: (vyšší účetnictví)*. 4. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Polygon, 2009, 553 s. ISBN 978-807-2731-572.

2. Odborné články

- BLÁHA, Roman. Projekt přeměny podle zákona o přeměnách. *AD NOTAM: Notářský časopis*. 2009, roč. 2009, č. 1, s. 24-26. ISSN 1211-0558.
- ČECH, Petr. Hlavní změny a novinky v zákoně o přeměnách. *Auditor*, 2012, č. 1.

- ČECH, Petr. Hlavní změny v obchodním zákoníku po 1. lednu 2012. In: *Právní rádce*, 2012, č. 1 [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://1url.cz/miUf>.
- DĚDIČ, Jan. Nad zákonem o přeměnách aneb druhá „podařená“ dekodifikace obchodního zákoníku. *Právní zpravodaj* [online]. 2008, č. 7 [cit. 2013-03-21]. Dostupné z: <http://1url.cz/NiUZ>.
- DĚDIČ, Jan. Novinky v právní úpravě přeměn obchodních společností a družstev. *Obchodněprávní revue*. 2012, roč. 4, č. 1, s. 9-17.
- DĚRGEL, Martin. Rozdělení společnosti. *Účetnictví v praxi*, 2009, č. 5. In: *Účetní kavárna* [online]. 16. 4. 2009 [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://1url.cz/miUS>.
- HAJN, Petr. Advokáti s múzou. *Bulletin advokacie*, 2008, č. 1-2.
- HLAVÁČ, Jiří. Nové úkoly a změny pro znalce v přeměnách. *Auditor*, 2012, č. 1.
- HOLEJŠOVSKÝ, Josef. Formuláře pro zápis do obchodního rejstříku – včera a dnes. *Obchodněprávní revue: Odborný recenzovaný časopis pro obchodní právo a právo finančních trhů*. Roč. 2012, č. 2. ISSN 1213-5313.
- OTAVOVÁ, Milena. Rozdělení společnosti odštěpením. *Daně a právo v praxi* [online]. 2010, č. 3 [cit. 2012-12-20]. Dostupné z: <http://1url.cz/ziUP>.
- PODŠKUBKA, Tomáš a SKÁLOVÁ, Jana. Novinky týkající se znaleckých posudků v novele zákona o přeměnách. *Obchodněprávní revue*. 2012, roč. 2012, č. 4, s. 102-108.
- VOMÁČKOVÁ, Hana. Rozdělení odštěpením obchodní společnosti-účetní a daňová řešení. *Účetnictví v praxi*, 2006, č. 6. In: *Účetní kavárna* [online]. 1. 6. 2006 [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://1url.cz/eiUg>.

3. Elektronické prameny

- DVOŘÁK, Petr. K některým změnám v přeměnách obchodních společností od 1. 1. 2012. In: *Epravo.cz* [online]. 2012 [cit. 2013-02-20]. ISSN 1213-189X. Dostupné na: <http://1url.cz/UiU0>.
- ETRYCH, Richard. Jaké změny přináší novela zákona o přeměnách z pohledu znalců. In: *Epravo.cz* [online]. 24. 1. 2012 [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://1url.cz/GiUX>.
- GALA, Petr. Neplatnost usnesení valné hromady po zápisu přeměny do obchodního rejstříku. In: *Epravo.cz* [online]. 2. 6. 2009 [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://1url.cz/AiUO>.
- Jak spojit menší firmu se silnějším podnikem? Motivy vedoucí k přeměně společnosti. In: *Hospodářská komora České republiky* [online]. 1. 6. 2006 [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://1url.cz/UiU5>.
- NEJTEK, Karel. *Novela zákona o přeměnách společností*. In: [online]. 8. 10. 2010 [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://1url.cz/liUb>.
- NOVOTNÝ, Radek. Právně-účetně-daňový pohled na zákon o přeměnách od 1. ledna 2012. In: *Daňáři online: Portál daňových poradců a profesionálů* [online]. 1. 2. 2012 [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://1url.cz/BiU9>.
- RADA, Ivan a RECHBERGER, Thomas. Nová právní úprava přeměn obchodních společností. In: *Rada & Partner* [online]. 23. 7. 2008 [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.radapartner.cz/clanky/07.pdf>.

Seznam příloh přikládaných k návrhu na zápis rozdělení. In: [online]. [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: <http://1url.cz/niUc>.

Formulář návrhu na zápis rozdělení obchodní společnosti do obchodního rejstříku je dostupný zde: <http://1url.cz/vifN>.

STEHLÍK, Ondřej. Obchodní rejstřík ve světle novely z. č. 351/2011 Sb. In: *Epravo.cz* [online]. 2. 5. 2012 [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://1url.cz/RiUY>.

ŠAFRÁNEK, Jan. Štěpím, štěpíš, štěpíme... *Bnt newsletter: Právní a daňové poradenství ve střední a východní Evropě* [online]. 2011, roč. 2011, č. 4 [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://1url.cz/EiUn>.

4. Právní předpisy

Nařízení Rady (ES) č. 139/2004 ze dne 20. ledna 2004 o kontrole spojování podniků.

Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 189/2004 Sb., o kolektivním investování, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 190/2004 Sb., o dluhopisech, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a změně některých zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 412/2005, o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 477/2001 Sb., o obalech, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 553/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 591/1992 Sb., o cenných papírech, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví.

5. Důvodové zprávy

Důvodová zpráva k zákonu č. 355/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Důvodová zpráva k zákonu č. 465/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

6. Judikatura

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 25. 6. 2003, sp. zn. II. ÚS 35/03.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 4. 1997, sp. zn. 2 Cdon 1178/96.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 12. 1997, sp. zn. 1 Odon 88/97.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 3. 1998 sp. zn. 3 Cdon 395/96.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. 2. 1999, sp. zn. 2 Cdon 568/96.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. 12. 1999, sp. zn. Skno 4/99.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 2. 2000, sp. zn. 22 Cdo 417/98.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. 10. 2001, sp. zn. 21 Cdo 2022/2000.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 6. 3. 2002, sp. zn. 21 Cdo 624/2001.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 6. 2003, sp. zn. 29 Odo 882/2002-172.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. 1. 2004, Sp. zn. 32 Odo 442/2003.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 3. 2007, sp. zn. 29 Odo 513/2005.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR zde dne 30. 10. 2007, sp. zn. 32 Odo 1531/2005.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 5. 2000, sp. zn. 29 Cdo 2337/2000.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 10. 2000, sp. zn. 29 Cdo 1314/2000.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 4. 2001, sp. zn. 32 Cdo 2516/2000.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 12. 2002, sp. zn. 29 Odo 650/2002.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 4. 2004, sp. zn. 29 Odo 783/2003.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. 10. 2004, sp. zn. 33 Odo 1004/2004.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. 10. 2004, sp. zn. 33 Odo 1006/2004.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 4. 2005, sp. zn. 29 Odo 540/2004.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 10. 2005, sp. zn. 26 Cdo 625/2005.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 10. 2005, sp. zn. 29 Odo 1341/2004.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. 4. 2006, sp. zn. 29 Odo 371/2005.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 10. 2006, sp. zn. 29 Odo 1169/2005.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 10. 2006, sp. zn. 29 Odo 634/2006.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 7. 3. 2007, sp. zn. 29 Odo 1332/2005.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 3. 10. 2007, sp. zn. 29 Cdo 1193/2007.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 12. 2007, sp. zn. 29 Odo 442/2006.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. 4. 2008, sp. zn. 29 Odo 1019/2006.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 4. 2008, sp. zn. 29 Cdo 763/2007.
Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 4. 2008, sp. zn. 29 Odo 1365/2006.
Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 5. 2008, sp. zn. 29 Odo 1271/2006.
Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 6. 2009, sp. zn. 29 Cdo 3180/2008.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 3. 2006, sp. zn. 7 Cmo 573/2005.
Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 11. 7. 2006, sp. zn. 7 Cmo 676/2005.
Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 14. 12. 2006, sp. zn. 7 Cmo 198/2006.
Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 2. 2008, sp. zn. 7 Cmo 213/2007
Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 10. 2. 2010, sp. zn. 7 Cmo 82/2009.
Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 12. 2012 sp. zn. 7 Cmo 296/2009.